तञ्जावर सरस्वतीमहाल ग्रन्थमाला पुष्प ७३.

॥ श्री कृष्णमञ्जरी ॥

म. ग्रं. सं. ठाणे
विषय काव्य
ग्रं. क्र. २२९३

REFBK-0021387
REFBK-0021387

श्री प्रतापसिंहराज कृत

Tanjore Saraswati Mahal Series No. 73.

आवक 29366
संदर्भ 10/99
आवक

SRI KRISHNAMANJARI

BY

KING PRATAPASIMHA

आवक 29366
दि. 22-93

EDITED BY

G. NAGARAJA RAO
Marathi Pandit, Saraswati Mahal Library, Tanjore.

*
REFBK-0021387
REFBK-0021387

PUBLISHED BY

SRI S. GOPALAN, B. A., B. L.
Hony. Secretary for the Administrative Committee
T. M. S. S. M. LIBRARY
TANJORE.

1957 [*Price Rs. 1-25*

PRINTED AT THE
SRI VIDYA POWER PRESS
KUMBAKONAM

तञ्जावर सरस्वतीमहाल ग्रन्थमाला पुष्प ७२.

॥ श्री कृष्णमञ्जरी ॥

श्री प्रतापसिंहराज कृत

संपादक

गो. नागराजराव

मराठी पण्डित्, सरस्वतीमहाल ग्रन्थालय
तञ्जावर

प्रकाशक

श्री. एस्. गोपालन्, बी. ए., बी. ल्.,

सन्माननीय चिट्णीस, कार्यवाहक मण्डळी,
सरस्वतीमहाल ग्रन्थालय, तञ्जावर.

किम्मत] १९५७ [रू. १-२५

PREFACE

This publication contains a poetic piece in Marathi by King Pratapasimha of Tanjore (A. D 1736-1763). The theme of the piece relates to Sree Krishna who marries the daughter of an Asura after a fight with him. The story is an adaptation of similar episodes in the life of Sri Krishna, like Krishna's marriage to Rukmini, Satyabhama and Jambavati and the marriage of Aniruddha to Usha.

In the present story the asura is called Bheema whose daughter entertains secret love to Krishna. A messenger is sent to Sri Krishna as in the story of Rukmini and Sri Krishna arranges an elopement. A battle ensues between Bheema and the Lord. Bheema is defeated and falls down unconcious in the battle field. His daughter requests the Lord to forgive her father and revive those slain on his side. Sri Krishna accordingly revives Bheema and his army. Their cruel disposition is changed and they become sincere devotees of the Lord.

The Maratha kings of Tanjore have one and all been famous for their learning in Sanskrit, Marathi and Telugu and their devotion to art and science. King Shahji has written a standard work on Alankara Śāstra and about twenty dramas in Telugu and composed about 1000 padas on Sri Tyāgēśa of Tiruvarur in Telugu, Marathi and Hindi. He was probably one of the greatest musicians of Tanjore and has made a comprehensive collection of Lakshya and Lakshana in Sangita. King Serfoji, his brother is the author of Raghava Charita, a Kavya of 12 cantos, in Sanskrit besides other literary efforts. His younger brother Tulaja was a versatile genius and has left works in medicine, astrology, astronomy, politics, music and mantraśāstra. Our author is the son of Tulaja Raja, and he has been a most generous patron of learning and arts besides himself being a great composer and author. Of his successors,

Serfoji II is the well known Scholar King, equally at home with Western as with Eastern arts and sciences.

But this kind of composition on lines parallel to our puranas is a bold venture by our author and has not been tried by any of his predecessors or successors. King Pratapasimha is also the author of other works literary and technical. Rāmadinacharya is another bold attempt of his in which he has depicted the daily routine of Rama's life as a result of vast study of our Puranas and Ithihasas.

The style of the present work is attractive and many varieties of metres have been employed by him to suit the situations. The work is a solid contribution to Marathi poetry by a ruling prince of Tanjore.

The text of the work abounds in Sanskrit words and the editor Sri G. Nagaraja Rao, our Marathi Pandit, has spared no pains in editing the work with care. The metres have been carefully identified and their names mentioned then and there. It is hoped that the publication will be enjoyed by scholars and the general reading public.

Our thanks are due to the Government of Madras for their liberal grants that have enabled us to publish this and other valuable manuscripts of this library.

Saraswati Mahal,
Tanjore.
18—5—57.

S. GOPALAN,
Honorary Secretary.

॥ प्रस्तावना ॥

श्री कृष्णमंजरी नामांकित हा ग्रंथ आज वाचकांपुढें माण्डित आहें. तरी पहिल्यानें वाचकांस ग्रंथकर्त्यांचे परिचय तसेंच ग्रंथाच्या सामान्यस्वरूपाची ओळख करून देणें अवश्य वाटतें. कृतज्ञतेंचे चार गोष्टी सांगणें हे तरी ग्रंथसंपादकांचा नियमच आहे.

या ग्रंथाचे कर्ते छत्रपती प्रतापसिंह महाराज भोंसले, हे काहिं साधारण व्यक्ति नव्हते. इ. स. १६७५ मधें तंजावर संस्थानी उदय झालेला भोंसल्यांचा बाल रवी प्रतापसिंहांच्या वेळी उच्चास आला. छत्रपती एकोजी महाराजानंतर मध्यंतरीचा इतिहास सोडून देऊन प्रस्तुत ग्रंथाचा निर्माता श्री प्रतापसिंहांकडें वाचकांस नेऊं.

इ. स. १७३६ साली छत्रपति प्रतापसिंह महाराज संस्थानचे प्रजेंचा विनंतीस मान देऊन राज्यसूत्र हाती घेतलें. त्या वेळी संस्थानची शांतता ढासळली होती. राज्यारोहण झाल्याबरोबर राजे स्वयुक्तीनें पुष्कळसे राजकारण चालवून संस्थानांतल्या बंडखोरांस योग्य असी शिक्षा देऊन बंडवाल्यांचा सूड उगवून घेतले. त्यानंतर राज्याबाहेरचे, जसे दोस्तअलीखान्, चंदासोहब, रामनाथपूरचा पाळेगार असल्या वैर्यांचा पाठ फिरवून त्यां सर्वांस ‘त्राही भगवन्’ करून सोडिले. नांवानुरूप राजे साहेबांच्या प्रतापानें चारी दिशाहीं उजळल्या. कर्नाटक नवाबास तरी प्रतापसिंहांचे नांव ह्मणजें सिंह स्वप्नच वाटत असे. ऐशा रणझुंजार प्रतापसिंहांचे गुणानुवाद एकया रामकृष्ण पण्डित नांवाच्या कवीनें आपल्या प्रतापसिंहेन्द्र विजय प्रबन्ध नामक ग्रंथांत उत्कृष्ट वर्णिले आहेत. संस्थानचे प्रजेंचा

हितच स्वताचे हित हा ध्येय राजानीं पत्करला होता. जरी प्रतापसिंहांचे तल्वार बहुत्करून म्यानांत जात नसे तरी प्रजेंच्या सुखावहाकडें राजे उदासीन होते असें नाहीं. आजिचा जमावंदीची व्यवस्था अमात्य डबीर पंत हे त्याकाळींच निर्माण करून लोकांस संतुष्ट राहविले. हैदरअलीच्या धांदळीमुळें कञ्चीक्षेत्राहून देशोधडी झालेल्या **काञ्ची कामकोटी पीठाधिपति जगद्गुरु श्री शंकराचार्यास** महाराजानी आश्रय देऊन **श्री कुम्भघोण** क्षेत्री श्री आचार्यांची मठाची स्थापना केले.

महाराजांवर वाग्देवीची कृपाकटाक्ष पूर्ण होतें. प्रतापसिंहानें मराठी ग्रंथ अनेक रचिले आहेत. त्यांपैकीं इन्द्रियजय, उमासंहिता, रामदिनचर्या, उषाकल्याण, पारिजातापहरण, पार्वतीकल्याण, प्रबोधचन्द्रोदय, मायावतीपरिणय, ययातीचरित्र, मुद्राराक्षसनाटक कथा, लक्ष्मणापरिणय, ध्रुवचरित्र, इत्यादी ग्रंथ प्रशंसनीय होत. तंजावरी जगविख्यात श्री शरफोजी महाराजांचे सरस्वती महाल ग्रंथालयांत महाराजांचे सारे ग्रंथ पहावयास आजहीं मिळतात.

आतां प्रस्तुत ग्रंथाकडे वळूं. प्रतापसिंहकृत हा ग्रंथ असा चमत्कारिक आहे कीं ग्रंथनामावरून हा ग्रंथ श्रीमद्भागवतांतर्गत असावा असा भास होणेचा संभव आहे. परंतु ग्रंथ समग्र वाचून पाहिल्यां खात्री पटेल कीं एक कल्पित कथा ह्मणून. प्रतापसिंह महाराज हे एक प्रसिद्ध योद्धे आणि राजवंशस्थ झाल्यामुळें त्यांना वीर आणि श्रृंगार रसांची आवड फार होती. ह्मणूनच या ग्रंथांत श्रीमद्भागवतापरी श्री कृष्णासी मुख्यस्थान देऊन आपल्या दोनी आवडत्या रसांसह नवरस भरलेली असी या श्रृंगार काव्याची उभारणी उभारली आहे. श्रीमद्भागवतांत श्री कृष्णासी आणि

रुक्मिणी, सत्यभामा, जाम्बवती या तीघांचा विवाहवर्णना प्रसंग जो आहे त्यांतून आपल्या कथेस युक्त असे काहीं भाग घेवून एक्या असुरकन्येनें श्री कृष्णासी कसा विवाह केला हे अत्युत्तम रीतीनें वर्णिलें आहे.

प्रतापसिंह महाराजांचे ह्या ग्रंथावरून सर्वांस विदित होईल कीं राजांस अलंकार शास्त्रांत किती वित्पत्ति होतें ह्मणायाचें. या ग्रंथांत नाना तऱ्हेचे वृत्त आढळतात. परंतु त्या त्या रसास योग्य असे वृत्त निवडून काढून प्रसंगानुसार केलेले रचना पाहिल्यास राजे काव्यामाजीहिं निपुण होते ह्मणायाचे कळून येईल. इतुकेंच काय! या ग्रंथांत रामायणचम्पू भारतचम्पूपरी क्वचित्प्रसंगी पद्यरचना झालें आहेत. यावरून महाराजांचे अप्रतिम संस्कृतपाण्डित्य दृष्टिगोचर होतों.

भाषेची शैली सुधारलेल्या या वीसाव्या शतकाचे पुढारी लोकांस हा ग्रंथ हातीं घेवून वाचून पाहिल्यां वाटेल कीं, ग्रंथाची भाषा शुद्ध मराठी नव्हून संस्कृत मिश्रित आहे ह्मणून; परंतु त्यानीं ध्यानांत एवढें ठेविली पाहिजे कीं, संस्कृत ही मराठीची आजी आहे. तिच्या समावेशानें मराठीस अत्यंत शोभा येते. एवढ्याच करितां मोरोपंत, वामनपण्डित, मुक्तेश्वरांसारिखे कवींच्या कवितेंत संस्कृत गोष्टींचा मिश्रण करण्यांत आलें आहे. त्या पद्धतीस अनुसरून प्रस्तुत ग्रंथांतहीं संस्कृत गोष्टींचा मिश्रन झाला आहे. या कारणानें आज कालच्या नवीन वहिवाटीप्रमाणें भाषेची अपेक्षा करणें युक्त नव्हें. वीसाव्या शतकाची मराठी भाषा कितिहीं पुढारलेली असलीतरी, दोन शतका मागची तंजावरी मराठी अगदी जुनी, पुराणी, अस्सल ह्मणून मात्र निश्चून सांगूं इच्छितों. मित्रबांधवांस

ही गोष्ट असाधारण वाटणें शक्य आहे. तरी पण मराठी वाङ्मयाच्या इतिहासाकडें एकदा लक्ष देवून पाहून खात्री करून घ्यावी ही आमुची विनंती.

मूळ ग्रंथाचें पत्र संख्या १४५ आहे. ग्रंथ लेखणी हस्ताक्षर सुंदर आहे. मूळांत जसें पाहिलें तसें हा ग्रंथ छापिलें आहें. छापित प्रतींत जे कांही शब्द दोष आमुच्या नजरांहून चुकून गेलें त्यांचे शुध्यर्थ ग्रंथाच्या शेवटी शुद्धीपत्र जोडली आहे.

महाराष्ट्राची आणि मराठी भाषेची सेवा जितुकी होईल तितुकी केली पाहिजे या हेतूनच श्री सरस्वती महाल ग्रंथालयाचे कार्यवाहक मण्डळीच्या आज्ञेनुसार हा ग्रंथ संपादन करीत आहें. तरी महाराष्ट्रीय वाचकवर्गांत तसेंच बृहन्महाराष्ट्रांत याचा यथायोग्य सत्कार होईल अशी आशा आहे. श्री कृष्णमंजरी प्रसिद्ध करणेची संधी मजसी दिल्याबद्दल श्री सरस्वतीमहाल ग्रंथालयाच्या कार्यवाहक मण्डळीची व त्याचे सन्माननीय चिट्णीस श्री. एस्. गोपालन्, बी. ए., बी. ल्., यांचे मी अत्यंत आभार मानतों. तसेंच ग्रंथालयाचे लायब्रेरियन् श्री. वें. श्रीनिवासाचार्य, बी. ए., आणि माझे मित्र मीमांसा शिरोमणी, एन्, एम्. देवनाथाचार्य आणि श्री. एस्. गणपतराव या उभयतांचे मदतीशिवाय हा ग्रंथ संपादन करणेचें काम तडीस गेलें नसतें. ऐशा त्या त्रिवर्गास माझी कृतज्ञता कळवून वाचकांकडून रजा घेतों.

श्री सरस्वतीमहाल ग्रंथालय, तंजावर,
चित्रापूर्णिमा–हेमलम्बनाम संवत्सर

गो. नागराजराव,
संपादक.

॥ श्री कृष्ण प्रथम मंजरी ॥

॥ श्रीरामकर्ता ॥

(वसंततिलका वृत्त)

अंभोजडंबरविडंबनतत्परातें ॥
 विघ्नाद्रिभेदविषईं भिदुरोत्तरातें ॥
ज्यातें नमी अमरसिद्धसमूहहातें ॥
 वंदूं तया शिवसुतांघ्रिसरोरुहातें ॥ १ ॥

जे आत्मभू विमल मानस हंसयाना ॥
 श्वेतांशुका प्रणव सौध शिरींशयाना ॥
साक्षात्स्नुषा अजित नाभि सरोरुहाची ॥
 सेवूं तितें प्रकृति जे सकळा कळांची ॥ २ ॥

संसार सागर समुत्तरणैक हेतू ॥
 प्रख्यात जो भुवनिं अद्वय बोधसेतू ॥
जो आदरीं विमल तारकब्रह्म नामा ॥
 वंदूं तया सतत देशिक सार्वभौमा ॥ ३ ॥

राजाधिराज रमणीय गुणैक सिंधू ॥
 आजानुबाहु रघुपुंगव दीनबंधू ॥
जो जानकी हृदयकैरवनिर्मलेंदू ॥
 तो जामदग्निमदभंजन राम वंदूं ॥ ४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

दासाचें निज जीवन प्रथित जो आधार सत्वाधिकां ॥
ज्याचें नावचिमात्र पावन करी भ्रष्टां किरातादिकां ॥

जो तापत्रयतप्त लोक निववी पीयूष पूर्णं करें ॥
तो चंद्रानन रामचंद्र नमिला स्वानंदसांद्र त्वरें ॥ ५ ॥

सीक्षाया रण दक्ष राक्षस चमू रक्षावया भाविकां ॥
दीक्षा ज्या प्रभुनें सदैव धरिली जे क्षाळिती पातकां ॥
वीक्षा पूर्ण दयार्द्र वानर तथा ऋक्षादिकांचा सखा ॥
साक्षाद्वय तो रघूत्तम मजूं लक्षांश जो कां निका ॥ ६ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

जोडे वाचस्पतीचे प्रवचन विषई ज्यां असे प्रौढ थोडे ॥
गाढे जे न्यायशास्त्रीं नयन पदतसे युक्ति ज्यां वाड वाढे ॥
मीमांसेमाजि मोठें निपुणपण जयां जैमुनी तुल्य माजे ॥
ऐशा विद्वन्महेंद्रा श्रवण करवणें केवि साहित्य माझें ॥७॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

साहित्य सांम्राज्य पदाधिकारी ॥
कोठें तुमी दक्ष कलाप्रकारी ॥
कोठें अहो ज्ञप्ति गुणाधिकारी ॥
मीं सद्गुरूचा घरिचा भिकारी ॥ ८ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

सानें बाळक बोलतां सलगिचें कीं साबडेंबोबडें ॥
लागे तें बहु गोड जेवि वडिलां द्राक्षेहुनी रोकडें ॥
तैसी नीरस हे शिशूक्ति अपणासूक्तीच वाटेल कीं ॥
होती तुष्ट नरेंद्र ऐकुनि जसे साळंखिचे बोलकीं ॥ ९ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

दिवसाधिपती पुढें जसी ॥ दिवटी पाजळणें लहानसी ॥
रचितो नर जो कटाह कीं ॥ विकणें त्यानिकटीं सुईनिकी ॥१०॥

(स्रग्धरा वृत्त)

मोठी उड्डाण शक्ती खगपतिहुनि ज्या वायुच्या औरसाची ॥
कोल्हांटीं घालणें त्या हरिवर निकटीं जेवि सज्ञोनि साची ॥
किंवा पांडित्य शब्दी सगट प्रगटणें विष्णुशय्ये समोरी ॥
कीं सांगे स्वप्रभावा नगर जगतिची जेवि गंगे समोरी ॥ ११ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

वेदव्यास सदक्ष दक्षिण कसे वेदांत शास्त्रांतरीं ॥
सांख्यींहीं कपिलोपमान ह्मणुनी प्रख्याति ज्यांची बरी ॥
गांधर्वी भरतीं अखंडित जयां पांडित्य ऐशा पुढें ॥
माझें मांडल केवि केवळ फिकें हे बोलणें बोबडें ॥ १२ ॥

धैर्यें मेरु समान वीर्य जलधी शौर्यें महेंद्रासरी ॥
औदार्यें जणुं राजराज दुसरा सत्योक्ति धर्मापरी ।
सौंदर्यें सुमसायका सदृश हा शंभू दयेनें पहा ॥
तो जाणा नृप सिंह भोंसलमणी भूपाकृती राम हा ॥ १३ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

अश्रांत देवगुरु सद्विषई जयाचें ॥
विश्राणन प्रति नसोनि महीभुज्याचें ॥
विश्रावित स्व यश जो धन निर्धनाचें ॥
विश्रांति मंदिर विशाल सुहृज्जनाचें ॥ १४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

धारा पै नव्हतां फणींद्र गरळा पारान तो निष्ठता ॥
ताराधीश्वरि तो कळंक नसता गारासि नास्थाइता ॥
श्रीराब्धीसि सभंगता न सविषा काराढ्यता शंकरीं ॥
श्रीराजेंद्र प्रतापकीर्ति तुळणीं हे राहतेहो तरीं ॥ १५ ॥

राकेंदू पुढती भकूट दिवसाधीसा पुढें दीपकीं ॥
दिग्दंती पुढती अजव्रज अकूपारा पुढें कूपकीं ॥
कालाग्नी पुढती स्फुलिंग कण तें मेरू पुढें मोहरी ॥
राजे अन्य प्रतापकेसरिनृपोत्तंसापुढें त्यापरी ॥ १६ ॥

खैराचें वन वैरिबृंद अवघें निश्शीम वीर्यागळें ॥
तेथें पैठुनि पेट नीट धरितां ज्याच्या प्रतापानळें ॥
त्याचे उद्भट विस्फुलिंग कणकीं जे कां उडाले भले ॥
ते हे सूर्य हुताश वज्र ह्मणुनी नावें जगीं पावले ॥ १७ ॥

(अनुष्टुप् वृत्त)

ग्रंथकर्ता प्रतापेंद्र ॥ चातुर्य निधि भाविक ॥
गुणाभिरामा श्री कृष्ण ॥ प्रतिपाद्य रसाधिक ॥ १८ ॥

(उपजाति वृत्त)

असोनि लोकत्रयिं अद्वितीया ॥ विख्यात जे मोक्षपुरीं द्वितीया ॥
जेथें करी श्रीहरि सन्निधाना ॥ शोभे पुरी ते मथुराभिधाना ॥१९॥

(इंद्रवज्रावृत्त)

प्राकार रूपें कनकाद्रि साचा ॥
आकारलाकीं नवरत्न सांचा ॥
जो उंच तेनें बहु जंभ भेदी ॥
सौधाग्र संस्थापित कुंभ भेदी ॥ २० ॥

किं नश्वरत्वा विघडावयाला ॥
जेथें स्वयें तो सुर दुर्ग आला ॥
राहील अन्यत्र कशी सुधर्मा ॥
हें साम्य मानें कवि चित्तधर्मा ॥ २१ ॥

(उपजाती वृत्त)

प्राकार युक्तत्व असे ह्मणूनी ॥
  प्राकार तो सत्य दुजा न कोण्ही ॥
जो जाहला आश्रय विश्वरूपा ॥
  विभूस ऐसा दुसरा निरोपा ॥ २२ ॥

विराट रूपी हरि बिंब मूर्ती ॥
  तदाभिमुख्यास्तव सर्व पूर्ती ॥
त्या रत्न भिंतीत महा विचित्रे ॥
  हे बिंबली भूत समूह चित्रें ॥ २३ ॥

दयांबुधी थोर रमापतीचा ॥
  गर्जे असा वृंद सदा श्रुतीचा ॥
पाहूं तया साग्रह सप्तसिंधू ॥
  आले जणू खंदकिं हे ससिंधू ॥ २४ ॥

स्वनेत्रमात्रें निज कांति सांचा ॥
  पौरस्त्रियानीं हरितांचि साचा ॥
पुन्हा तितें चोरुनि नेउं छद्में ॥
  ह्मणोनि मग्नें परिखांत पद्में ॥ २५ ॥

(शालिनी वृत्त)

दुर्गाकार स्वर्ग जें येथ जाला ॥
  देवांचा तें यूथ धांवोनि आला ॥
संजोगूनी दुर्ग रक्षावयाचें ॥
  तेंहीं नोहे चोज काहींच याचें ॥ २६ ॥

(मालिनी वृत्त)

चतुर वदन तेथें मुख्य तो चौं मुखानें ॥
  शिकवि सकळ नीती वेदमार्गा प्रमाणें ॥

अनिमिष असुनी ते रक्षितां नित्य दुर्गा ॥
अनुमिषपण आलें यासटी देव वर्गा ॥ २७ ॥

(उपजाती वृत्त)

च्यारी बिदी जेथिल वेद च्यारी ॥
चारित्रिं संयुक्तहि ज्या विचारीं ॥
चतुर्थ वर्णासहित द्विजाती ॥
जाती पथें त्या अणि काहि जाती ॥ २८ ॥

(मालिनी वृत्त)

विरळपण नसेची जेथिल्याहो अगारीं ॥
तरळ कनक यांची आवधी कामगारी ॥
सरळ सकळ वीथी देखतां चित्त मोहे ॥
गरळधर विभूही वर्णनीं शक्त नोहे ॥ २९ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

जनाच्या त्या हारी सकळ मणिहारीं मिरवती ॥
विलासें जंभारीहुनि अपण भारी ह्मणविती ॥
धनाच्या व्याकारीं करितिहि भिकारी धनदसें ॥
असें त्या प्राकारी निखिल अधिकारी धनदसें ॥ ३० ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

वाणीश लोकींहि सहापवर्गा ॥
वाणीच काळत्रितईं त्रिवर्गा ॥
येवं नसे जो भुवनांत चौदा ॥
सर्वापणीं तो मथुरेंत सौदा ॥ ३१ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

अभ्यंतरीं वसति वस्तु समस्त तेणें ॥
विश्वंभरोदरदरीसह तुल्यतेनें ॥

प्रत्यापणें मिरविजे करितां क्रयासी ॥
सद्वस्तुच्या नरिं न रिक्तदशा तयांसी ॥ ३२ ॥

(अनुष्टुप् वृत्त)

तुला येक मला येक ॥ ज्यां हे रीति न ठावकी ॥
तुला तुल्य समस्तींहि ॥ तुला नाहींच ज्यांसकीं ॥ ३३ ॥

(उपजाती वृत्त)

भूमीवरी येउनि राहिलें कीं ॥ गमे हरीचेंचि विमान हें कीं ॥
किंवा सितद्वीप पवित्र देखा ॥ वैकुंठ हे कीं नगरी सुरेखा ॥३४॥

(शिखरिणी वृत्त)

किरीटीही जेथें नव्हति अभिमन्यु प्रतिविते ॥
विषाच्या लेशा तें न धरिति महा कुंडलिहि ते ॥
नव्हेती सुग्रीव प्रभृति कपिही सांगद जहीं ॥
नतें हो उद्यानें बहुविध नगीं मंडितपरी ॥ ३५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

विश्वामित्र असोनिहीं रहित ते वासिष्टहीं सान्वयें ॥
धाते स्वात्म सुखेंन ते परि जडापत्य प्रसूत स्वयें ॥
मोठे पुण्य जनाग्रणीपण न ज्यां रक्षस्त्ववत्ता फिकी ॥
वित्ताधीश समस्तहीं परि नसे कोण्हा कुबेरत्वकीं ॥ ३६ ॥

जेथें संतत वर्णसंकर वसे चित्रामधें नान्यथा ॥
काहीं खंड नसोनि दंड बरवे छत्रादिकां सर्वथा ॥
सूत्रें बंधन गंधयुक्त कुसुमा दिव्यप्रबंधा तथा ॥
स्नेहें वाढत वाड कामकलहो स्त्रीपूरुषा नित्यता ॥ ३७ ॥

मोठी पातक पाटनैक पटुही पायींच गंगा वसे ॥
श्रीवत्सासह भक्तवत्सल उरीं ज्या वास चंद्रस्रसे ॥

श्रीदामोदर वस्तु जैं वसविते ते माथुरा मस्तकीं ॥
तैं तत्तुल्य न भाग्यवंत त्रिजगीं कोण्हीहि नेमस्त कीं ॥ ३८ ॥

(उपजाति वृत्त)

अहो अहोरात्रहि चौंस्तनानीं ॥
असंख्य त्या पट्टणि गोधनानी ॥
नाटोपितां चित्त कदां दुभावें ॥
च्याहीं पुमर्थीहिं बरें दुभावें ॥ ३९ ॥

(मालिनी वृत्त)

मणिमयचि विशाला त्या तुरंगादिशाला ॥
उजळिति विदिशाला आणि साही दिशाला ॥
दिनमणि सदशाला स्वप्रभेनें कृशाला ॥
करिति न त्रिदशाला पात्रता या दशाला ॥ ४० ॥

(उपेन्द्रवज्रा वृत्त)

तनू जयाची युत पक्षपातें ॥
तरीं हरीच्या घन पक्षपातें ॥
पुराश्वतार्क्ष्या ढकलूनि मागें ॥
महा जवें तें उडती स्वमार्गें ॥ ४१ ॥

(मालिनी वृत्त)

झिजुनि रज घडूनी वेग साधूं हयाचे ॥
धरि मन नमना तें सारुनी पाय ज्यांचे ॥
पवन गवसितांहीं त्याहुनी दूरि जाती ॥
अझुनि घरटि घेतो तो दिवा आणि राती ॥ ४२ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

हजारीची शोभा निजमुखिं हजारीं न वदवे ॥
पुढें चौकामध्यें फिरतिं हय चौकाळ बरवे ॥

वरी सादी पट्टे फिरवितचि कट्टे हुलकती ॥
दुज्या स्वारावर्ते परि मनिं न वर्ते रिपुमती ॥ ४३ ॥

(उपेन्द्रवज्रा वृत्त)

चुकावितां वार तिहीं उपाईं ॥
उकावती त्यावरिही शिपाई ॥
हका अरोळ्या प्रगटूनि वाचे ॥
प्रकार ते दाविति आहवाचे ॥ ४४ ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

माळानी भ्रमराचिया कलित ते काळाद्रि तुल्याकृती ॥
आलानीदृढ बद्ध कुंजर कसे डोला बरी डोलती ॥
पादाग्रीं तृण पुंजला पिटुनि ते स्वादागळे भक्षिती ॥
जे दानें जलदासि जिंकिति तथा नादान्वयेंहीं अती ॥ ४४ ॥

सिंहोपद्रव ते न साहुनि करी आले प्रभूचे पुरीं ॥
किं सांगूनि फिरादि दंड करऊं पंचानना लौकरी ॥
तेथेंहीं नृहरीच राज्य करितां देखोनि खेदान्वयें ॥
नेणो संतत हे तृणा निजशिरीं घालोनि घेती स्वयें ॥ ४५ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

मदोद्धत गजाष्टकीं प्रबळ सुप्रतीकादिकीं ॥
मनोज्ञ मथुरापुरस्थित करी त्रिलोकूनिकी ॥
न दावुनि परस्परें वदन तैं त्रपेनें महा ॥
रसातळिं दिगष्टकीं निवसिजे दडोनी पहा ॥ ४६ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

तेथें निर्नाथ त्यां तें निरखुनि नयनीं सर्व दिक्पालकानीं ॥
लागोनी कार्यसिद्धीस्तव निपुणपणें येकमेकासि कानीं ॥

बेगारी त्यां धरोनि दृढ शिरिं ठिविला भार भूमंडलाचा ॥
वाहूनी मानभंगे अझुनि शिणति ते लाग नाहींच त्यांचा ॥४७॥

(वसंत तिलका वृत्त)

वारणासीहुनि वरत्व निज प्रभावें ॥
नारायण प्रभु पुरीस असे स्वभावें ॥
कीं तेथें देह पतनोत्तर लभ्य मुक्ती ॥
येथें जितां कथित हें गुज नित्य मुक्ती ॥४८॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंहेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्रमाला ॥ हे अर्पिली यादवसत्तमाला ॥४९॥

॥ इति श्री कृष्ण प्रथम मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्ण द्वितीय मंजरी ॥

॥ श्री रामकर्ता ॥

(अनुष्टुप् वृत्त)

न लागे पाहणाराची ॥ दृष्टि कृष्णान्वयें तहीं ॥
लागे दृष्टि विलोकुं ते ॥ सभा अद्भुत यापरीं ॥१॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

पाया शुद्ध जिची स्वयंभरचना पायाविना मांडणी ॥
प्राया जी पुढती समस्तहिं तृणप्राया सभा या जनीं ॥
पायाळा निधि दर्शनाप्ति सुवना पायाहरा त्यापरी ॥
पायां लब्ध प्रसूम जे निराखितां पाया श्रमाचा करी ॥२॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

श्रुतिख्यात ज्या भूमिका सप्तरंगीं ॥
सुरंगीत त्या भावणें अंतरंगी ॥
मिळाल्यासर्टीं नित्य श्रीरंगरंगी ॥
सदा पोहती साम्य सिंधूतरंगीं ॥ ३ ॥

(मालिनी वृत्त)

रजभरि रज जेथें धुंडितांही मिळेना ॥
पळ निमिष मवाळी सोडुनी ज्यां पळेना ॥
वरि वरि चतुरत्वें ढाळिलें हेमवारी ॥
लखलखपण ज्याचें सूर्यतेजा निवारी ॥ ४ ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

मोठे रुंद तसेचि लांब तळिचे वोटे सभेचे कसे ॥
लोठे ज्यां हरिणेंद्र वाहति शिरीं मोठे परीटी कसे ॥
गोठे ना जल जेथ हस्त टिवितां लोटे मृदुत्वें स्वयें ॥
गोठे दृष्टि पशू निरोधक असें वाटे मना निश्चयें ॥ ५ ॥

(उपजाति वृत्त)

संस्पर्शल्या विष्णुपदासि भिंती ॥ प्राकारिच्या निर्दुळं भंग गुंती ॥
नक्षत्र माळात्मक दीपमाळा ॥ प्रकाशती जेथ नसे उमाळा ॥ ६ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

आटूनि जांबू नद जात रूपा ॥ आकारिलें त्या शुभकुड्य रूपा ॥
अभ्यंतरीं मेळन माणिकांचे ॥ वैडूर्य वज्रांसह मौक्तिकांचे ॥ ७ ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

आदर्श स्फटिकीं लखाकिति किती भिंती नितांतोज्वला ॥
चंद्राकोंपल पुंज रंजित कि यत्प्रांत स्वयें सज्जला ॥

श्रीकांते क्षण सूर्य चन्द्र किरणें अर्केंदु कांतांतुनी ॥
जाला जो शिखिनीरही मिळुनिया जाती क्षणें लोपुनी ॥८॥

(वसंत तिलका वृत्त)

चित्तारियां अपुनि तेथ भलिं पवित्रें ॥
चित्ताभिराम दुरितैक लतालवित्रें ॥
चित्रांत सर्व लिहिलीं भगवच्चरित्रें ॥
चित्रांगद प्रभृति गेय महा विचित्रें ॥ ९ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

तर्के बालिरत लोडें लखलखित जरी चित्र चित्रासनाचे ॥
थोवे हे चित्ररूपी हरिति प्रसर ते गोचरीं लोचनाचे ॥
प्रज्ञा प्रज्ञोत्तमाची ठकत न कळतां सत्य मिथ्या प्रकारा ॥
संस्पर्शोनी करानें तदुपरि करिती अज्ञभावांगिकारा ॥ १० ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

जेथें कोकिलशारिकागण शिखी पारावतासीं भले ॥
रांवे चित्र विचित्र कृत्रिम असें कोण्हासही ना कळे ॥
मल्ली चंपक केतकी जलरुहें जाई जुई शेवंती ॥
वल्ली वृक्ष समेत सौरभ भरें ते भोवरें भोंवती ॥ ११ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

हक्चित्त स्तंभ हेतू ह्मणुनि पसरला स्तंभ नामोंचि नामा ॥
ज्यांचा साचार त्यांचा बहुत उभविला वृंद संदोह धामा ॥
ज्या ठाई पूतळ्याचें थर सरस बरे कोरिले कामगारीं ॥
किंवा आद्यंतहीन त्रिभुवन पटळीं श्लघ्य ते कामगारी ॥ १२ ॥

(शालिनी वृत्त)

स्तंभीं स्तंभीं वोतिल्या शात कुंभी ॥
योषा वेषें रम्य वक्षोज कुंभीं ॥

हस्तन्यस्त स्फीत माणिक्य दीपा ॥
बोवाळुं त्या सिद्ध संवित्प्रदीपा ॥ १३ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

कंठीं कंठीपरी त्या विलसति बरवे घोंस मुक्ताफळांचे ॥
नेणों सीतांशु आले अगणित जगती पूर्ण सोळा कळांचे ॥
केली प्रत्येक ज्यांला गवसणि वसनें सोनयाच्याच सारीं ॥
अत्यंताचार्य सूर्यासहि हृदयतम स्तोम जें दूरि सारी ॥१४॥

(वसंत तिलका वृत्त)

आणीत मानससराप्रति थोर हारी ॥
जें मानसा सहित नेत्र युगापहारी ॥
सोपान पंक्ति मणि मंडित दिव्य ज्याला ॥
जेथें असे सर अभीष्ट अधोक्षजाला ॥ १५ ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

पद्में संकुल पद्मिनी कुमुदिनी कल्हार कासारहीं ॥
तैसेची जल कुक्कुटादि गमती सत्यापरी सर्वहीं ॥
लाटांचे थर लोटती मृगजळभ्रांतीं दुपारा तसे ॥
स्वर्णाचेच निर्घोट घाट उतरूं केले निरा घाटसे ॥ १६ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

ज्यामाजि कृत्रिम वसे परि शुद्धपाणी ॥
वर्णों त्रिवर्ण करिजे अपल्या सुपाणी ॥
ये पाखडुं सुरस साखरिचा सुपानी ॥
तैं तेथिचें सलिल घेवुं सकेलपाणी ॥ १७ ॥

देदीप्यमान बहुशाल अहो अमासे ॥
अभ्यंतरीं तळपतां नवरत्न माशे ॥

निःशब्द बीज चमके तसि रीति भासे ॥
चाकाटुनी सकळहीं पहती तमासे ॥ १८ ॥

घाली स्वभिन्न रचनेप्रति साच बंदी ॥
जेथें असी सुरचना मृदुकाच बंदी ॥
वर्णी जितें विधिहि होउनि नीच बंदी ॥
तैसेच सर्व कविवर्य वर प्रबंधीं ॥ १९ ॥

(मालिनी वृत्त)

झडकरि उडतांहीं उंच गंधांबु यंत्रें ॥
जलकण गमती ते यापरी बुद्धि तंत्रें ॥
उडुगण पडिले जे त्या पुरीं पुण्य शेषें ॥
चढति पुनरपी कीं पूर्व संस्कार लेशें ॥ २० ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

आसत्य लोकवरि नित्य न सौख्य कोठें ॥
देखोनि तेथ रहणें समजूनि खोटें ॥
आले जणूं फिरुनि ते मथुरापुरासी ॥
पातच्छलें अनुभउं स्व सुखाकरासी ॥ २१ ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

जातां सूर्यरथाश्व अंबरपथें पोळूनि उष्णान्वयें ॥
जेथें चंद्र शिळोत्थ सौध शिखरीं विश्रांति घ्याया स्वयें ॥
होतांची स्थिर भानुहि द्विघटिका खोळंबतां तन्मुळें ॥
जालेंकीं दिनमान दीर्घ बहुडें ग्रीष्मर्तुमाजी भलें ॥ २२ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

दिव्य श्री चंद्रशाला स्थळ रचित गवाक्षामधूनी विधूसी ॥
जातां वेगें दिव्याची जडलि दृढमधें काजळी थोडकीसी ॥

नेणोनी या प्रकारा शशमृग ह्मणती तीसि लोक भ्रमानें ॥
जेथें ते सौध असे विलसति शतशा वैजयंता प्रमाणें ॥ २३ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

त्या चंद्रकांत कृत जेथिल चंद्रशाळा ॥
कांतास्य चन्द्र किरणीं द्रवतां विशाळा ॥
तोचि प्रवाह अमरेंद्रपुरींत वाहे ॥
मंदाकिणी ह्मणुनि नामहिं पावलाहे ॥ २४ ॥

(मालिनी वृत्त)

श्रवण मनन आणि ध्यान साक्षात्कृतीचे ॥
मिरवति दरवाजे जेथ दिव्याकृतीचे ॥
शमदम बुध संगे प्रेम श्रीकृष्णरूपी ॥
विलसति चवधे हे द्वारपाल प्रतापी ॥ २५ ॥

(शार्दूल विक्रीडित वृत्त)

पद्मानाथ निवास नित्य घडतां योगींद्र वृंदाचिया ॥
हृत्पद्मा महिमान थोर चढलें हे रीति जाणोनियां ॥
ह्मावें आपण तत्समान ह्मणुनी रत्नाकराणें महा ॥
सद्भावें धरिला स्वयेंचि भगवत्सिंहासनाकार हा ॥ २६ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

क्षीराब्धि रूपें सुर सत्तमाचा ॥ पर्यंक होतों पुरुषोत्तमाचा ॥
रूपांतरेंहीं भजुं लीनतेनें ॥ थोरीव येईल विशेष तेनें ॥ २७ ॥

(मालिनी वृत्त)

जनक जलधि ठेला भद्र पीठाकृतीनें ॥
विष्णुपदिं आणि वक्षीं सोदरींहीं रतीनें ॥

ह्मणुनिहि अनुरागें चांदणीच्या रुपानें ॥
अजित निकटिं केला वास नक्षत्र पानें ॥ २८ ॥

बहु भय हृदयाब्जीं मानुनी त्या फणीचें ॥
तुहिन कर धरूनी रूपडें चांदणीचें ॥
उपरि तन प्रदेशीं कृष्ण सिंहासनाचे ॥
अढळ सतत ठेला अंतरीं तोष नाचे ॥ २९ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

शिखी रवि मुखावरीं प्रदिपदा तिथीपासुनी ॥
निजामृत कळावळी सकळ टाकिजे ग्रासुनी ॥
अशा प्रबळ बाधकासहिं बसावया तो धका ॥
वितान घडुनी विधू विधु समीप ठेला निका ॥ ३० ॥

(मालिनी वृत्त)

उडुपति नटला जैं तो वितानाकृतीनें ॥
ग्रहगण परिवारें आपल्या संमतीनें ॥
घडुनि तइं निजांगे घोंस ते मौक्तिकांचे ॥
निबिड जडुनि ठेले भोंवते त्या फुलाचे ॥ ३१ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

ज्या माया मानुषांगे समरिं हत अहंकंस नामा स्व मामा ॥
श्रीमान्भद्रासनीं तो मिरवत बलभद्रानुजू सौख्य भूमा ॥
वामांगीं स्त्री ललामा विलसत रमणी भीमकी शांति सीमा ॥
प्रेमें लज्जा व नम्रासित मुखि निरखी देवता सार्वभौमा ॥ ३२ ॥

(मालिनी वृत्त)

हय घडुनि हरीचा वैनतेय स्वभावें ॥
त्रिभुवन पटलीं या वाढला तो प्रभावें ॥
अपणहि अविलंबे पात्रिजे तत्पदासी ॥
अरुण ह्मणुनि नेणों लागला श्रीपदासी ॥ ३३ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

अंदू नूपुर तोडरादि बिरुदें त्या श्रीपदीं साजती ॥
भक्ता पाप परंपरा निरसनोत्कर्षें सदा माजती ॥
मोठी चंचलता त्यजूनि अपणी तत्काल ते चंचला ॥
नेणों पीत पटाकृती धरुनियां ठेली कटीं निश्चळा ॥ ३४ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

असंख्य भुवनावळी सकळ जेथ सामावली ॥
मृकंडु तनयें भली नयनि आपुल्या देखिली ॥
मनोज्ञ त्रिवळीवरी त्रिगुणरूप साजे बरी ॥
प्रभूदर अशापुरीं स्तवुं न शक्त कोण्ही तरी ॥ ३५ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

जेथें पूर्णानुकंपा भवन विरचुनी राहिली वो रसानें ॥
प्रेमाचेंची पिसें ज्या नमनि मति गुणें जातिनें थोर सानें ॥
जें कां माहेर मायेविण मृदुळ महा भाविका बाळकांचे ॥
साजे ऐसें सुखाचें सदन हृदय तें सर्व हृचाळकाचें ॥ ३६ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

बाहाया निज भक्त उद्यत सदा स्नेहान्वयें जे अती ॥
बाहायास्तव नांव सत्य पडिलें श्रीबाहु दंडाप्रती ॥
तेथें बाहुवटी प्रकाशति कसी साहित्य जेथें अथी ॥
त्या हो सन्मणिचें सदैव विमतव्यूहासि जे मर्दिती ॥ ३७ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

गोठोनि ब्रह्म सुख तें सुखरूप जालें ॥
 किं निष्कळंक विधुबिंबचि काय आलें ॥
ज्याला नभें अशित केशविधुंतुदाचें ॥
 ऐसें विचित्र करणें सुर वैरियाचें ॥ ३८ ॥

सौरभ्य संभृत रमा हृदयंगमाची ॥
 नासापुटी जननि जे निगमागमाची ॥
भ्रूचापसी युवति चापल जन्म हेतू ॥
 संदर्शनेंचि पुरती अवघेहि हेतू ॥ ३९ ॥

अर्धोन्मिषद्गगनगांग सरोरु हासें ॥
 बिंबाधरीं मिरविजे मृदु मंदहासें ॥
उद्दाम ते मुकुरतुल्य कपोल कांती ॥
 फांके नखाग्र धरुनि कुटिलाल कांती ॥ ४० ॥

तेजिष्ट कौस्तुभमणी द्युमणीच साचा ॥
 वक्त्रेंदु तो सदन पूर्ण सुधारसाचा ॥
शोणाधर प्रगट मंगळ रूप साजे ॥
 जेथेंचि संतत बुधोदय कीर्ति माजे ॥ ४१ ॥

मुक्ताकृती धरुनियां कविवाक्य तीसीं ॥
 ठेला सुवर्णमय कुंडल मध्यदेशीं ॥
संयुक्तता मिरवली बहु मंदहासीं ॥
 तो राहिला सलम केतुहि केशपाशीं ॥ ४२ ॥

टाकूनि विग्रह नवग्रह या विधानीं ॥
 निर्वैर नित्य टिकले हरि सन्निधानीं ॥

जेथें फणी गरुडहीं मिळुनी अहेती ॥
तेथें प्रकार कुतुकावह हे नव्हेती ॥ ४३ ॥

कोटीर कोटि कर तेंवि शिरीं विराजे ॥
तेथेंवतंस शिखि पिंछ समूह साजे ॥
शोभे तुराहिं तुळसी नव मंजरीचा ॥
जो भूषणांत अतुळ प्रिय श्रीहरीचा ॥ ४४ ॥

श्रीमूर्ति जे त्रिभुवनावळि तें नियंती ॥
आपाद तेथ विलसे बहु वैजयंती ॥
तेणेंपरीच तुळसीदळ दिव्य माळा ॥
गुंजारवें फिरत जेथ षडंघ्रिपाळा ॥ ४५ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

अधर्मपरि धर्म तो अणि अभीम भीम स्वयें ॥
अनर्जुनहि अर्जुनू अयमहीं यमाकार हे ॥
अनंगपण सांगकीं अगदही गदाख्या धरी ॥
असी निज सभेमधें प्रभु विचित्र चर्या करी ॥ ४६ ॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

कवि कलाधर आणि गुरु पहा ॥
सुर सभांतरिं येकचि येक हा ॥
कवि कलानिधि सर्वहिं ते गुरु ॥
हरिसभे गणना किति ते करूं ॥ ४७ ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

कवी येकहीं तेथ येकाक्ष योगी ॥
कलांचा निधी देशिकाधीग भोगी ॥

गुरु जेष्टपत्नीस चोढी असभ्यां ॥
अशांसीं कसी तुल्यता कृष्ण सभ्यां ॥४८॥

सुराचार्यताहीं गुरुलागि लागे ॥
सुरापी कवी दैत्यपक्षींहिं वागे ॥
कळांचा चतुर्थांश तो माथुरांचा ॥
भजे तो कळांचा निधी पौर्णिमेचा ॥४९॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ज्यांची कंठ सुमाधुरी परिसुनी तो कोकिळांचा फरा ॥
चिंतेनें अति काळखंडुनि वना गेला न येतां घरा ॥
गंधर्व त्यजुनी मही विचरती ते अंतराळी भले ॥
ऐसे गान कला विशारद गुनी तेथील लोकागळे ॥५०॥

(स्रग्धरा वृत्त)

ध्याती कित्तेक भावें हृदयसदनि ते मूर्ति सर्वोत्तमाची ॥
गाती कोण्हीं चरित्रें अभिनव हरिखें ध्वंसकें हृत्तमाचीं ॥
कोण्हीं वेदांत चर्चा करिति निपुण ते ऐक्यमार्गानुयायी ॥
कोण्हीं कर्म प्रशंसापरहिं अभिरुची ज्यांसि कर्मींच पाहीं ॥५१॥

(भुजंग प्रयात वृत्त)

स्वतस्सित्यते भानसेची जियेसी ॥
अभाते नव्हे चित्सभा निश्चयेंसीं ॥
निजांगें अहोरात्र जे कां प्रभेची ॥
सभा मुख्य दैवी प्रपंचांत हेची ॥५२॥

(उपजाती वृत्त)

पुण्यावतारें परमप्रभावें ॥ प्रतापसिंहेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्रमाला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥५३॥

॥ इति श्रीकृष्ण द्वितीय मंजरी संपूर्ण ॥

—:—

॥ श्री कृष्ण तृतीय मंजरी ॥

॥ श्रीरामकर्ता ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

सुधर्मेमधें तो विभू चिद्विलासी ॥
सुखें बैसतां वीर्यसिंधू बळासीं ॥
तदा चित्त भू सांब दोघे जणानीं ॥
हरी प्रार्थिला जोडुनी युग्मपाणी ॥ १ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

चहूंकडुनि रोउनि सदृढ पाश लोकेश्वरा ॥
मधें अमित कोंडिला न पळतां मृगांचा फरा ॥
असी चरमुखें अह्मीं परिशिली बरी बातिमी ॥
किजे लगट सैनिकां सगट याच वेळे तुह्मी ॥ २ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

जरि श्रीमान् कंसांतक ह्मणसि हिंसा करुंनये ॥
तरी राजोत्तंसा समुचित प्रशंसार्ह अति हे ॥
अघाचा जो सांचा करि वध तशांचा द्रुतकिजे ॥
असाही तो साचा पथ बहु दिसांचा अयिकिजे ॥ ३ ॥

स्व वंशाच्या ध्वंसा न भिउनि नृशंसाधम मनीं ॥
जळीं बोके मासे गिळिति लघु मासे प्रतिदिनीं ॥
हराळीची आटी करिति मृग थाटी खगहि ते ॥
नगाग्रीं ज्या खाती करिति दिनराती मलिन तें ॥ ४ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

मृग याग करुं त्रिविक्रमा ॥ मृगयेचाल मृगेंद्र विक्रमा ॥
अगदी नमितों हि दों करीं ॥ नगधीरानगई अतां करी ॥५॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

आराधनेनें परि तुष्ट सांबें ॥ जो अर्पिला पुत्र तयाहि सांबें ॥
संप्रार्थिला जांबवती कुमारें ॥ मुकुंद तैं शंभु जसा कुमारें ॥६॥

(शिखरिणी वृत्त)

शिरःकंपा केलें धरुनि अनुकंपा सुखकरें ॥
चला स्वारी स्वारी ह्मणति चर वेत्रांकितकरें ॥
गुणग्रामा रामासहि हृदईं तें युक्त सुचलें ॥
तये वेळे वेगें सकळ दळ सन्नद्ध घडलें ॥७॥

जसा शेनानि तो सकळ सुरशेनान्वित निघे ॥
दळाध्यक्ष प्रेक्षादिक निघति तैसेच अवघे ॥
प्रतीक्षा कृष्णाची करित शतलक्षावधि भले ॥
उभे ठेले राजांगणि धरुनियां भाग अपले ॥८॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

प्राणाचें करुं निंबलोण सजली जे जाण बिंबाधरा ॥
विन्यासें चरणाचिया सवरुणा ते धन्य कीजे धरा ॥
विज्ञप्ती तिहिं प्रेमयुक्त करितां अैसी लऊनी तऱ्हीं ॥
होतां स्तब्धचि अब्धि ज्यावर पुन्हा ते प्रार्थिती या परी ॥९॥

(वसंततिलका वृत्त)

आज्ञापितां दशरथें सवना वना तें ॥
जे चालिले मुनि बरोबरि तैं वना तें ॥

सीता विवाह समईं जनकें स्व हातें ॥
ज्यां भूतलें विलसदंघ्रि सरोरुहातें ॥ १० ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

आनंदे पदपद्म जे शिशुपणीं नंदांगणीं रांगले ॥
गोपस्त्री कुचकुंभ कुंकुम मिळत्कस्तूरिनें रंगले ॥
काळिंदी पुळिनोदरीं सवंगड्या सदां वागले ॥
धेनूचे थर धांवतां झडकरी त्या पाठिसीं लागले ॥ ११ ॥

जेथूनी जन पावनी निपजली मंदाकिनी सुंदरा ॥
भक्तीनें स्मरतांचि दाविति जडां मुक्तीचिया मंदिरा ॥
सारज्ञीं सनकादिकीं अनुदिनीं हृत्सारसीं रेखिले ॥
या साठींच दुरंत षड्रिपु तिहीं तूलापरि लेखिले ॥ १२ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

करुनी कुल मंडलस्थकीं ॥ कमळेनें चुरिले स्वहस्तकीं ॥
नमिले अमरींहिं मस्तकीं ॥ नटले काळियसर्प मस्तकीं ॥ १३ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

ऐशा मनोरम पदें मणि पादुकेला ॥
तां पाहिजे विभु विभूषण योग केला ॥
साकेत देश नवपंच समाक्रमानें ॥
पूर्वीं सुरक्षित जिणें स्वपराक्रमानें ॥ १४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेव्हां दूत विनीत ते विनविती हे देव देवाग्रणी ॥
ठेलेंजी चतुरंग सैन्य अवघें सन्नद्ध राजांगणीं ॥
ऐसें वार्तिक सांगतांचि उठिला लोकत्रयाचा धणी ॥
झाली अद्भुत दुंदुभि प्रभव तैं गंभीर मोठी ध्वनी ॥ १५ ॥

कोण्ही भृत्य रुमाल तैं उडविती पार्श्वद्वयीं आदरें ॥
कोण्ही ढाळिति च्यामरेंहि चवरें ते मोरकुंचे करे ॥
कोण्ही डौरहि गौरवें उचलिती कोण्ही पदीं पादुका ॥
प्रेमेंस्त्रादिति ज्या नता उतरिती मुक्तीचिया संदुका ॥ १६ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

गतागत नसेकहीं त्रिभुवनावळी व्यापका ॥
ह्मणाल तरि सांगतों सरस या स्थळीं सूचका ॥
घडेन महिमान्वयें चलन सर्वथाहीं तऱ्हीं ॥
अतीव अणिमेसटीं गमनयुक्त देवापरी ॥ १७ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

अणुरेणु मधेहि नातरी ॥ परमात्मा वसतो कसा हरी ॥
बहु सान सुईंत दामणें ॥ शिरुनी वस्तिस केंवि लाभणें ॥ १८ ॥

(उपजाती वृत्त)

निरंतर ब्रह्म कटाह कोटी ॥ वसे हरीच्या उदरांत मोठी ॥
तद्भार कैसा मृदु पादुकानीं ॥ तैं वाहिला हें मन चोज मानीं ॥ १९ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

अमित्रें सौमित्रा दशदश करीहीं उचलितां ॥
धरूनि तो ठेला अचल जणु तैसी अचलता ॥
प्रभू तोची जाला लघु पवनपुत्रा कुसुमसा ॥
असे सद्भक्तीचा जगति महिमा अद्भुत असा ॥ २० ॥

नगारा पैं होतां दुमदुमति जा अद्भुततई ॥
नगारातीचा तो अनुज बळ देवासगटहीं ॥
असा भासे भानू उदयाख्याद्रि शिखरीं ॥
तसा द्वक्पंथीं तो विनटत रथारूढ कुसरी ॥ २१ ॥

तदा रेखोनियां निटिल तटिं कस्तूरि टिकले ॥
गदा कुंत प्रासाकलितप्रति युत्धींहिं टिकले ॥
पदाघातें कंपाकुल सकळ करें वसुमती ॥
पदाती श्रीकृष्ण प्रणमिति असे फार सुमती ॥ २२ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

माथा बांधुनि टोप आणि कवची खड्गी प्रतापागळे ॥
ज्यां तें देखुनियां कृतांतहि बळी वेगें भिवूनी पळे ॥
जे कां शूर अभंग संगरिं कदा नाटोपती पैं दुज्या ॥
ऐसे अश्वपती दुरुनि नमिति श्रीकृष्ण पादांबुज्या ॥ २३ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

चतुर्दंती दंती असम हरिचा तो गजगणी ॥
वदंती हे भ्रांतिस्तव जन जया पाहुनि गणी ॥
कुलाद्री ते सांद्रीकृत जणु प्रभूणें स्वनगरीं ॥
असे मत्तेभाचे थर करिति किंकाट गजरीं ॥ २४ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

घंटाघ्रकी घणघणाट उठे जयांचा ॥
जे नेणती पथ कधींहिं पराजयाचा ॥
आरूढ हस्तिपक त्यावरि जे प्रतापी ॥
पंचायुधी नमिति ते हरि विश्वरूपी ॥ २५ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

विमानें देवांचीं जगति अगदी कीं उतरलीं ॥
सुमेरूनें रूपें अगणित जणुं काय धरिलीं ॥
करीती निस्तेज स्वमणि रुचिनें जे दिनकरा ॥
रथीं त्या आरूढ प्रणमिति रथी श्रीसुखकरा ॥ २६ ॥

(मालिनी वृत्त)

तपन तनय दंष्ट्रा खोउनीयां समाजीं ॥
कवळिति शशिहासा हस्तकें वीर गाजी ॥
धरिति करि किती ते वृश्चिकाख्यायुधाहीं ॥
हरिसि भुजनि झाले नित्य जे कां निधाई ॥ २७ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

जो शत्रुची लोळवणार मुंडी ॥ बांधूं शके सूत्र यमासि दंडी ॥
शिरोमणी सर्व धनुर्धरांचा ॥ घेई नमस्कार अशा नरांचा ॥२८॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ज्या तें कांपति षड्रिपू गदगदा नेणे अविद्या गदा ॥
जो दुर्दानव भंग दायक धरी केयूर रत्नांगदा ॥
रामातुल्य गदा हवीं पटु बळें जो जोड रुक्मांगदा ॥
लक्षीं नीट गदाग्रजा प्रणमितो जो तूज त्या या गदा ॥ २९ ॥

ज्या ज्या बंभर च्याप पुष्पशरहीं अंभोज मल्लीनवी ॥
संभारेंचि अशा पराजित कुळें संभावितें आघवीं ॥
हंता शंबर वज्रनाभ प्रमुखां मुख्यासुरां शंभरा ॥
तो सीमंत कुमार मार नमितो निर्दंभ विश्वंभरा ॥ ३० ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

पूजूनि अंबेसह वामदेवा ॥ जो लब्धतां नंदन वासुदेवा ॥
विख्यात जो विक्रमिं सांभ नामा ॥ स्वामी तुतें तो करितो प्रणामा ॥३१॥

जो कार्तवीर्यार्जुनसा बळाचा ॥
शिष्यामधें जो प्रिय अर्जुनाचा ॥
शस्त्रास्त्र विद्यांबुधि पारगामी ॥
तो वंदितो सात्यकि वीर नामी ॥ ३२ ॥

(स्वागता वृत्त)

सौर्य वीर्यनिधि इंदुकुळीचा ॥ नंदन प्रिय तुझ्या भगिनीचा ॥
तुच्छ ज्या पुढति तो शतमन्यू ॥ हा प्रणाम करितो अभिमन्यू ॥३३॥

(उपजाति वृत्त)

बांधूनि शेनाधिप कोर बंधी ॥ ठेले बळी जे समराभिनंदी ॥
तत्तन्नमस्कार असे उदारीं ॥ निवेदिले श्रीपदिं भालदारीं ॥३४॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

संगे ते चतुरंग घेउनि असें श्रीरंगजी सावळा ॥
दुर्गद्वार समीप केवळ मही प्रांती तदा पातला ॥
झाली दाटि अचाट वाट न फुटे वायूसहीं भीतरीं ॥
ठेले निश्चल भार चित्रलिखिता सेना जशी ती परी ॥ ३५ ॥

वत्कें बोलत पैस पैस ह्मणुनी तैं भालदारीं स्वता ॥
वेत्रें ताडुनि दाट थाट अवघा पैलीकडें सारितां ॥
झाला मार्ग हळू हळू सकळही श्रीवल्लभासी भले ॥
दुर्गद्वार चतुष्टय क्रमुनियां ते निर्गमा लाभले ॥ ३६ ॥

पारावार समान भार गमला प्रत्यक्ष तो प्रेक्षकां ॥
किंवा तो प्रळयांबुदप्रकरपैं चालूनि आला निका ॥
मेघाच्या घन गर्जना सम गमे निःसंख्य वाद्यध्वनी ॥
आलें त्या स्थळिं सैन्य सर्व रुधिलीं होतीं मृगें ज्या वनीं ॥३७॥

कोण्ही काळ्र विटावरी उचलिले घोडे तदा लौकरी ॥
कोण्ही तुंग तुरंग ते ढकलिले वेगें कुरंगावरी ॥
कोण्ही सैनिक पाठिलाग करिती त्यां सूकरांचा बरा ॥
श्वानें गर्जुनि धांवती चहुकडें मर्दू मृगांचा फरा ॥ ३८ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

ज्याचीं बळें केवळ अप्रमेयें ॥ खुणावितां तत्क्षणि सारमेयें ॥
सुरंग दंतक्षतिं पूर्ण केले ॥ कुरंग ते सर्व कुरंग ठेले ॥ ३९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

कावे मंडळ घेत तैं फिरवितां कावेरि रंगे हया ॥
धांवे श्वेत सपक्ष शैल समता भावे वरी ते तया ॥
त्या वेगांत सविद्युदंबुद तसा नावेक तो शोभला ॥
सावेव प्रभुही जगा भुलविता पावे करी जो भला ॥ ४० ॥

(शिखरिणी वृत्त)

स्वनामाचें वर्णद्वय मिळउनी नाम धरितां ॥
हरी कोपोनीयां हरिण गणितो त्याजकरितां ॥
निजाख्या भूपाचे निधनि रत चित्रांगद जसा ॥
उठे येण प्राणोन्मथनि विभू चित्रांगद तसा ॥ ४१ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

तों देखिला हरिण येक यदूत्तमानें ॥
माया मृगप्रतिम जो निजरूप मानें ॥
पूर्वील भाव अठवोनि बहु श्रमाचा ॥
लोटी हया घडुनि सावधचित्त साचा ॥ ४२ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

समीप हरि पावतां हरिण तो उडे अंबरीं ॥
स्थिरे प्रभु जईं तईं स्थिरपणा स्वयें आदरी ॥
जणूं वळुनि न्यावया प्रभु गुणाभिरामेपसीं ॥
करी प्रगट कौतुकें सरस दूतचर्या असी ॥ ४३ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

देवूनि दृष्टि बरवी तई कृष्ण सारीं ॥
अश्वोत्तमा ढकलितां मधुकैटभारी ॥
झाला अदृश्य तंव तो तपना तपानें ॥
श्रांत प्रभू तरुतळीं बसला तृषेनें ॥ ४४ ॥

(मालिनी वृत्त)

उपनिषदधिवेद्यें पावनें वासुदेवें ॥
उपरि वन विलोकूं प्रेरिली दृष्टि देवें ॥
हरपुनि तंव गेली क्षुत्तृषा चिद्घनाची ॥
निरखित मग ठेला दिव्य शोभा वनाची ॥ ४५ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंहेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्र माला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥४६॥

॥ इति श्री कृष्ण तृतीय मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्ण चतुर्थ मंजरी ॥

॥ श्री रामकर्ता ॥

(स्वागता वृत्त)

पाहतांचि नयनीं अटवीते ॥ क्लेश सिंधु अवघा अटवीते ॥
अन्य दर्शनि दिठी तटवीते ॥ सौख्य मंदिरिं मना नटवीते ॥१॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

कष्टोनि आंगें फळती परासी ॥ ज्ञाते जसे केवळ पुण्यराशी ॥
हे साहुनी क्लेश तरुहि शेखीं ॥ अन्यासि देती स्वफळेंत सेकीं ॥२॥

या चंदनाचा गुण काय वाणूं ॥ जो तावितो लाउनि चित्रभानू ॥
पुन्हा तया तें निववी सुवासें ॥ ध्यावा जनी सद्गुण तो प्रयासें ॥३॥

(स्वागता वृत्त)

चंदनाहुनि उणी परिसाची ॥ पायरी परिस या परिसाची ॥
तो न दे स्व समता अणुलोह ॥ फार वृक्ष निज रूप करी हा ॥४॥

(उपजाति वृत्त)

समर्पूनी जीवन येक पाळी ॥ खांदे दुजा खंडित सर्व काळीं ॥
सम क्रिया द्विस्थळिहीं परंतु ॥ साधूच हे वृक्ष ह्मणोनि चिंतुं ॥५॥

नारीच वाटे वनवाटिका हे ॥ प्रवाळवल्ली पद पीठिका हे ॥
सुवर्ण रंभा विपुलो रुईचे ॥ वक्षोज ते गुर्छ भले फुलांचे ॥६॥

(मालिनी वृत्त)

मृदुल किसलयें जे फार आरक्तवाणी ॥
स्व मनिं गमति तेची सर्वथां दिव्य पाणी ॥
प्रति तरुवर लग्न स्फीत चांपेकळ्याची ॥
स्फुरति सरस तेची माळ चांपेकळ्यांची ॥७॥

(वसंत तिलका वृत्त)

उद्यान सौध सरसीरुह रम्य साचें ॥
ईचें मनोज्ञ सुख मंदिर कीं रसाचें ॥
नी रंध्र षट्पद समूह समस्त वेणी ॥
सीमंत सिंदूर जपाकुसुमैक श्रेणी ॥८॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

अधर सिंदुर बिंबगतें फळें ॥ रदन पंगति कुंद सुकुट्मलें ॥
सरस गंधफळी कळिका वरी ॥ सरळ नासिक तेंचि बरोबरी ॥९॥

(पृथ्वी वृत्त)

तमाल तरुची तती असित केश पाशाकृती ॥
प्रफुल्ल नव मल्लिकाप्रकर मंदहासस्थिती ॥
स्फुरे तिलक रूपकीं तिलक वृक्ष तो साजिरा ॥
विचित्र नग आवघे नग समूह साजे बरा ॥ १० ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ऐसा कृष्ण चहूंकडे निरखितां तो येक नारीमणी ॥
झाली गोचर लोचनासि रमणीयाक्षी भली सद्गुणी ॥
जे कां वेष्टित पूर्णचंद्र वदना आली जनाच्या गणीं ॥
उत्प्रेक्षा करि तैं मनीं बहु विधा ऐसा जगाचा धणी ॥ ११ ॥

तारा काय वसुंधरेवरि अली ताराधिनाथानना ॥
माराची दयिता रतीच अथवा माराधिका स्वांगना ॥
कीं राकेंदुमुखी जगा भुलविती शूरानळाची सती ॥
पारावार कृपेस हें मनिं वदे नारायण श्रीपती ॥ १२ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

तटित्पटलिं भूतळीं उतरली घना वेगळी ॥
कनत्कनक निर्मितां जणुं लताचकीं चांगली ॥
स्वकांति जित ऊर्वशी वधु अपूर्वसी काय हे ॥
पुरंदर पुरंध्रिकीं शचि शुचिस्मिता निश्चयें ॥ १३ ॥

(मालिनी वृत्त)

तुहिन किरण बिंबांतूणि सारांशयानें ॥
कहडुनि मुख जीचें निर्मिलें धातयानें ॥
सुषिर पडुनि मध्यें भासतां व्योम काळें ॥
शश ह्मणति तया तें नेणिवेच्या सुकाळें ॥ १४ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

कांति प्रवाह परिपूर्ण अगाधमोटी ॥
जीची तनूच तटिनी गुणरत्नपेटी ॥
तारुण्य काम मिळुनी वरि पोहतां हे ॥
झाले कुचद्वय जिजे प्लुत्र कुंभ पाहे ॥ १४ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

चिकुरीजित बर्हते शिखी ॥ जिचिया शेविति षण्मुखास कीं ॥
कुचधिक्कृत कुंभ तो करी ॥ हरिची संतत चाकरी करी ॥ १६ ॥

(मालिनी वृत्त)

स्वचतुरपण लोकीं विस्तराया विधीनें ॥
तनु जिचि रचिली हे मध्य मुक्ता सुधीनें ॥
विचरति जघनादी जेविं खालील आंगें ॥
वरिल फिरति तैसीं चोज हे कोण सांगे ॥ १७ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

वोष्टें जिचे अधरबिंबफळासि केलें ॥
वर्णीचि मात्र न ह्मणा निजबुद्धि मेळें ॥
किं स्वामृताद्भुत रसेंहि ययाच भावें ॥
त्या ते ह्मणे अधरबिंब कवी स्वभावें ॥ १८ ॥

(मालिनी वृत्त)

चतुर मुखरणी ते मस्तकीं ज्यास वाहे ॥
चिकुर प्रकर तो हा साम्य कांहीं न साहे ॥
पशुगणिं बहु मागें घातल्या च्यामराची ॥
उपमिति कथणें त्या रीति हे प्राकृताची ॥ १९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

अभ्यासुं अति रक्तिमा सुदतिच्या पादाब्जिची चांगली ॥
गोळा होउनि माणिकें अगणितें तेथें जणूं लागलीं ॥
कित्तेकीं अधर स्थळासि धरिलें दिव्यामृत प्राप्तिसी ॥
जाले रम्य हिरेचि दंत अवघे लाहूं तदुद्दीप्तिसी ॥ २० ॥

(आर्या वृत्त)

प्रथम रसात्मक मूर्ति स्फुरते वरवी गुणाभिधमेची ॥
केवळ जीवन माझें तेजःपुंस प्रसिद्ध तो हेची ॥ २१ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

प्राणाधि दैवतचि हे नवसार साक्षी ॥
माझे भलें विषई या निजवृत्ति साक्षी ॥
मध्यस्थ तें गगन या सुतनूस जालें ॥
सर्वात्मकत्व ह्मणऊनि इयेस आलें ॥ २२ ॥

(उपेंद्रवज्रा वृत्त)

असंशयें उत्तम सत्व हें कीं ॥ तनू तरी राजस नित्य लेखीं ॥
गमे जगीं यिष्टतम स्व चित्ता ॥ अखंड येथें त्रिगुणैक सत्ता ॥२३॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

कांता स्वरूपीं निहित स्वदृष्टी ॥ बोले असी जो यदुराज गोष्टी ॥
उद्यान शृंगार विलोकनातें ॥ नेलें सख्यानीं तंव दूरि तीतें ॥२४॥

(शिखरिणी वृत्त)

गुणग्रामा रामा सखि सहित आराम जगती ॥
फिरूं जातां जांबू नद कनकवर्णा गजगती ॥
तदा श्रीकृष्णाचें निज मन विरामाई घडलें ॥
प्रियेचेंची रूप प्रगट तर चित्तांत जडलें ॥ २५ ॥

(उपजाति वृत्त)

गुणाभिरामात्मक सर्व सृष्टी ॥ हे भासते स्पष्ट मदीय दृष्टी ॥
लोकत्रई मन्मय हे प्रसिद्धी ॥ जे तीसि आली सहसा असिद्धी ॥२६॥

(मालिनी वृत्त)

तरू भव शिखि जैसा तो तरुसीच दाही ॥
हृदयज हृदया तें तेविं माझ्या सदाही ॥
स्वरचित सदनें कोसला क्लेश पावे ॥
समज मज तयाचें साम्य तें युक्त भावे ॥ २७ ॥

(उपजाति वृत्त)

विरुद्ध धर्माश्रय पापरासी ॥ असा कसा तो न सळी परासी ॥
मायावतीची अवघीही माया ॥ मायास जो ठाव जन श्रमाया ॥

(वसंततिलका वृत्त)

पाटीरहा भुजग वत्क विषें मिळाला ॥
हालाहलैक सदनीं विधु जन्म झाला ॥
पुष्पौघहीं मदन बाण समूह पाहें ॥
आनंददायक कसे घडती मला हे ॥ २९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

कोठें तें नवयव्वनां सुनयना शृंगार शृंगास्थिता ॥
कोठें मीं असणार संतत सुखें श्रीमाथुरेंत स्वता ॥
दोघांला घडवूनि योग विघडूं दैवें पुन्हा पाडिला ॥
केला दंपतिला वियोग जणु म्यां जन्मांतरीं तो भला ॥ ३० ॥

(स्वागता वृत्त)

येक बाण दमिला हरि रूपें ॥ म्यांन तो निवटिला परि कोपें ॥
शंकरें स्वनयना नळिहेळा ॥ पंचबाण पशु भस्माचि केला ॥३१॥

(उपजाती वृत्त)

पिशाच्य त्या दुर्मरणें घडोनी ॥ विशाल नेत्रें अति पाप योनी ॥
ज्यां त्यांसि हा लागतसे न सोडी ॥ त्यजीन जन्मांतरिहीं खखोडी ॥

(मालिनी वृत्त)

गिळुनि उगळिला जो राहुनें पर्वकाळीं ॥
विख तरिच तनूसी माखलें सर्वकाळीं ॥
दिसति जलजबिंबीं यासटीं श्याम रेखा ॥
शशमृग ह्मणणें तें भ्रांति अत्यंत देखा ॥ ३३ ॥

मलय पवन सर्पी शेउनी फार शेखीं ॥
घडुनि घन अजीर्तीं वोकिता सर्वतोकीं ॥
गरळ सहित तोची येतसे ऊष्ण वारा ॥
ह्मणउनि बहु होतो अघ्रमातें उबारा ॥ ३४ ॥

(आर्या वृत्त)

वियोग व्यापका कैंचा निष्कामासि सकामता ॥
तथापि लोक रीती हे दाविली माधवें स्वता ॥ ३५ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

येरीकडे सखि समेत गुणाभिरामा ॥
आराम रीती पहतां हरूनी विरामा ॥
तों राम सोदर हरीस्मरणासि आला ॥
कामाग्नि तो हृदयिं पेटुनि दीप्त झाला ॥ ३६ ॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

अननुभूत पदार्थ न आठवे ॥ हरि कसा स्मरणीं तरि सांटवे ॥
नियम नित्य नव्हे सहसा असा॥ सपनिं देखति अर्थ अपूर्वसा ॥३७॥

विरहि सर्वहिं तापविता करीं ॥ उचित हा बुडणें अघ सागरीं ॥
विधु नभीं चढतोपरि नित्यकीं ॥ नवल फार गमे मज तें सखी ॥३८॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

शंभूच्या नयना नळांत जळतां कामांग वत्केंविना ॥
भ्रातृस्नेहभरें अजें काहडुनी तें चोज केले पुन्हा ॥
त्याचेंची तुहिनांशु बिंब रचिलें अह्मा सळाया प्रती ॥
भासे भीतरि काळिमा शशमिशें प्रत्यक्ष पाहें सती ॥ ३९ ॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

मदन माधवही मलया निळू ॥ मदवती मिळुनी वसले सळुं ॥
त्रिविध ताप मनोगृहीं पेटला ॥ स्वसुख सिंधु समस्तहि आटला ४०॥

मलय वात तरीं बहु हिंसा ॥ परि करीं विरहातुर हिंसा ॥
विमुख तो असल्यां सुख पेटीं ॥ सकळ रीति घडे उफराटी ॥४१॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

आणा जीवन द्या सुगंध उटि हे प्राणासि आलें पुरे ॥
दाणादाण करा सुपुष्प तरूचें जाणा धरूनी त्वरें ॥
येणांक द्विजराज हा विधुकरी हे नातलोची कुडी ॥
नाना कोकिल कीर शब्द खुपती कानाप्रती तांतडी ॥४२॥

(मालिनी वृत्त)

हिमकर करता वीदीप्त जैशा पलीत्या ॥
नभिहुनि तळिं पाडा देउनी तो गलीत्या ॥
कलरव करूनीयां फार मातें सळी त्या ॥
शुक ततिस धुडावा लांच देतें खलीत्या ॥ ४३ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

करूनि बहुसाधनें कृपण मैत्रिकी साधणें ॥
खडे कुचर रांधणें अविधि दैव आराधणें ॥
नदी सिकतिं रोधणें विजनिचें जसें चांदणें ॥
लबाड कथि औतणें सर पित्या तसें चिंतणें ॥ ४४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

सोन्याची सुरि लाभली ह्मणुनियां पोटीं कसी खोविजे ॥
मोलेंवीणहि लाधल्यां गरळ तें कैसें मुखीं घालिजे ॥
शेरा भैद करी न मागुनि धना त्या केविं विश्वासिजे ॥
कृष्णावांचुनि जोडि तेविं अवधी नाडीच पैं जाणिजे ॥४५॥

(मालिनी वृत्त)

द्विजपति गिळितां त्या पातकें कुष्ट आला ॥
ह्मणउनि सखि ज्याचा देह तो शुभ्र झाला ॥
विरहिणि वदनेंदु ग्रास मांडावया हा ॥
उदित सुदति राहू चंद्र नोहे पहा हा ॥ ४६ ॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

उगवतां शशि अन्ध सरित्पती ॥ फुगति लोक समस्तहि पाहती ॥
विरहिणी सुख सागर तोपरि ॥ अटुनि जात विचित्र कसीपरी ॥४७॥

(स्रग्धरा वृत्त)

त्रैलोक्यारिष्ट शांति स्तव पुर मथनें त्या समारब्ध हो मीं ॥
नेत्राग्नीमाजि तूझी तनु बळि दिधली मानितें युक्त तें मीं ॥
कामा तूझ्या वयश्या मधुसि न वधितां श्रीहरिनें अहाहा ॥
विश्वंसूनि स्वकीयश्रुतिज मधु अपन्याय केला महा हा ॥४८॥

(मालिनी वृत्त)

मदभर असुनीयां पूर्ण त्या पुष्पचापा ॥
मदन वदति कीजे काय या थोर पापा ॥
अतनुज असि ज्याची ख्याति सर्वा पुराणीं ॥
तनुजहि ह्मणवीतो आपणा कीरत्राणी ॥ ४९ ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

असो त्या सराग्नीस आज्याप्रमाणें ॥
वसंतोदयो जाहला संभ्रमानें ॥
वरी वातही मीनतां दक्षिणेचा ॥
घडे लाभहृत्तप्तता दक्षिणेचा ॥ ५० ॥

(मालिनी वृत्त)

गमति नग अगाई भार हे फार कैसे ॥
क्रमति निमिष ब्रह्मायुष्य संपूर्ण तैसे ॥
भ्रमति भ्रमर वेणी चित्तवृत्ती अहाहा ॥
सुमति अजि उदेला भोग कैसा महा हा ॥ ५१ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

भारेंहीन अहीन तेविं गमती या पुष्पहारावळी ॥
त्रासी सांग अनंद तो बसुनियां माझ्या कुडी राउळी ॥
वाटे कोटि युगा समान अयुगासानित्रुटीही कसी ॥
रामा मीं असतांहिं पात्र घडलें आतां विरामा असी ॥ ५२ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

अडवा खसुखासि येतसे ॥ अडवा त्या विरहा न येतसें ॥
वडवानळ तुल्य तापवी ॥ बडवा तो सर हाणुनी पवी ॥ ५३ ॥
अचला अबला व्रजास तो ॥ स्वकरीं अंतक रीति मर्दितो ॥
ढकला ढकली करूं नका ॥ ढकला त्या सकळार्तिदायका ॥ ५४ ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

प्रियावीण हे अप्रिया राम रामा ॥
क्रियामा कसी जाहली कोटियामा ॥
गमे पौर्णिमेची निशाकाळ रात्री ॥
घडे चंद्रिका सांद्र स संताप दात्री ॥ ५५ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

भ्रमरा भ्रमराख आपुला ॥ नकरीं झंकृति पंकजीं खळा ॥
मुखरा मुख आवरी शुका ॥ न वदे पंचम पंचमापिका ॥ ५६ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

ग्रीष्मर्तुमाजि दिन दीर्घपणासि लाहे ॥
पूर्वोक्त तेथ उपपत्ति बरीच आहे ॥
तैसीच वृद्धिवरि ते शिशिरीं निशाहें ॥
येथें न हेतु बदले कवि थोर पाहें ॥ ५७ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

कार्योत्पत्ति न कारणाविण घडे आर्योक्ति हे तो खरी ॥
पर्येसीं निशिदैर्घ्य मूळहि सुहृद्वर्ये वदूं वैखरी ॥
माझा चित्तज ताप लागुनि बरा जाजाउनी स्वस्थळीं ॥
हा जाला गति मंद चंद्र ह्मणुनी जा जा निशा वाढली ॥ ५८ ॥

(उपजाति वृत्त)

प्रेमानुबंधें अति तत्पराची ॥ मीं शेज वेंधेन परात्पराची ॥
मला न हे योग्य जन्हीं पराची ॥ शब्द छळें जे सुचते पराची ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

विध्वंसुनी कंस प्रतापराशी ॥
त्या उग्रसेनाख्य नरेश्वरासी ॥

ज्याचेनि झाली निज राज्य सिद्धी ॥
हे ऐकिली विप्रमुखे प्रसिद्धी ॥ ६० ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेव्हांपासुनि आपलें हृदय हें चिंताज्वरें व्यापलें ॥
तत्ध्यानीं बहुरापलें त्यजुनियां अन्यत्रपैं चापलें ॥
वैरस्येंचि अटोपलें सखि जिणें वाटे बरें लोपलें ॥
प्रालब्धें परि थोपलें मन तयावतेंही हें कोपलें ॥ ६१ ॥

वाटे धीर मना गजेंद्रगमने भेटेल कीं तो मला ॥
लोकैक प्रभु कृष्ण तो मुनिचिया भाकेसि जो गुंतला ॥
आहे त्याप्रति अंतराय सखिये हा येक कैसा टळे ॥
कोण्हालागि पुसुं हिताहित कसें होणार तें आकळे ॥ ६२ ॥

तान्हेल्या नयनासि जीवन बरें तें कोणतें पाजिजे ॥
झाल्यानें व्रण मानसासि कवण्याठाई तऱ्हीं फोडिजे ॥
भाळीं उल्लिखिताक्षरेंहि चुकल्यां कैसी अहो लेखकें ॥
कानामात्र लिहोनि शुद्ध करिजे हें बोलिजे कौतुकें ॥ ६३ ॥

चित्ताच्या बुबळावरी पठळ तें आल्यां कसें कापिजे ॥
कैसें अंजन त्या स्थळीं जपुनियां हस्तें स्वता लेपिजे ॥
या रोगा हरणार वैद्य मिनल्यां कोण्ही अदृष्टान्वयें ॥
तो वारुनि मनोव्यथा करिलपैं आह्मा सुखी निश्चयें ॥ ६४ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

चिंताज्वरें तप्त गुणाभिरामा ॥ ते पावतां थोर मनीं विरामा ॥
येक्या सखी तें अति हास्य आलें ॥ येरी पुसे तीसि विषाद मेळें ॥

(मालिनी वृत्त)

असुख जलधि मध्यें पाहुनी मग्न मातें ॥
घडलि सकासि तुं वो पात्र या संभ्रमातें ॥
परिसुनि सखिं सांगे आदरें हास्यहेतू ॥
पुरतिल सुदतीचे ज्यामुळें सर्व हेतू ॥ ६६ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

कैं कैं देश फिरूनियां गुणवती विख्यात लोकत्रई ॥
आली ते शकुनज्ञ दैवगतिनें कैकाडिनी येथहीं ॥
ती तें दाखविल्यां करांबुज तुझें सांगेल होणारकीं ॥
ऐसें जाणुनि पूर्व तत्व हृदई मी हास्य केलें सखी ॥ ३७ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

तद्वाक्य ऐकुनि असें परिपूर्ण कामा ॥
कामातुरत्व त्यजुनी मग त्याच कामा ॥
प्रेरी सखीस बुरडीप्रति तैं बलावुं ॥
लाऊनि दृष्टि बसली तिसि सीघ्र पाहुं ॥ ६८ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंव्हेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्र माला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥ ६९ ॥

॥ इति श्रीकृष्ण चतुर्थ मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्ण पञ्चम मंजरी ॥

॥ श्रीरामकर्ता ॥

(वसंततिलका वृत्त)

कैकाडिणीसहित तो गुण रत्न पेटी ॥
आली तिची सहचरी अतिसीघ्र भेटी ॥
येरीचिया सुख सरित्पतिसीं फुगारा ॥
येतां पिटी विजयसूचक तो नगारा ॥ १ ॥

(मालिनी वृत्त)

शकुन कथनि नाहीं जीसि जोडा त्रिलोकीं ॥
तव निकटिं अली हे नीट दृष्टी विलोकीं ॥
करकमल इयेसी दाविजे कीरवाणी ॥
निगदिल भवितव्या वाक्य हें सत्य मानीं ॥ २ ॥

(उपजाति वृत्त)

ऐसी सखीची सरसोक्ति कानीं । ऐकोनि येरी गुणरत्नखाणी ॥
पुसुं तिला सज्जलि वर्तमाना ॥ प्रकार तोचि स्वमनासि आणा ॥३॥

(मालिनी वृत्त)

कवण कवण तीर्थें देशतां पाहियेले ॥
नृपतिवर तसेची कोण ते देखिजेले ॥
परिसुनि असि वाणी कामिनीची स्वकर्णीं ॥
बुरडि विषय तीर्थ क्षेत्र माहात्म्य वर्णी ॥ ४ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

चैतन्य दात्री सगरात्मजा जे ॥ शुद्धत्व जीचें हरितुल्य साजे ॥
संदर्शनें ध्वंसति दोष नाना ॥ ते पाहिली म्यां त्रिजगत्पुनाना ॥५॥

(उपजाति वृत्त)

करारविंदें चरणारविंदा ॥ घालूनियां माजि मुखारविंदा ॥
येकार्णवीं तो वटपत्रशाई ॥ स्यां देखिला बाळ मुकुंद बाई ॥६॥

(वियोगिनी वृत्त)

मधुकैटभ दैत्य जैं मळें ॥ हरि कर्णस्थ मळेंचि जन्मले ॥
वधिले विधुनेंहि जै छळें ॥ तइं माझें सखि लग्न वेगळें ॥ ७ ॥

(उपजाति वृत्त)

दृष्टी पुढें या गिरि कन्यकेसी ॥ महेश्वरानें वरिलें सुकेशी ॥
मृकंडुजाचीहि सर्वेचि मुंजी ॥ झाली तदा जो वर क्षेत्रपुंजी ॥८॥

(पृथ्वी वृत्त)

अमेष वृषण प्रिये अपरनाथ नेत्रद्वयें ॥
समेतहिं भुजंगम प्रकर येकजिव्हद्वयें ॥
सुमेरू धनुचा गळा धवळ देखिला आणिकि ॥
रामेश्वर उरस्थलीं भृगुपदांकनावीणकी ॥ ९ ॥

(उपजाति वृत्त)

रविप्रभेला क्षय वृद्धि नाहीं ॥ जैसी मृगाक्षी ऋतुमाजि साहीं ॥
सोळा कळी पूर्ण तसाच इंदू ॥ विलोकिला नित्य सुधात्म बंधू ॥

गोदावरी तीर समीप भद्रा ॥ चलाधिवासी निरसी अभद्रा ॥
जो सेव्य गौरीहर वीरभद्रा ॥ विलोकिलें त्या सखि रामभद्रा ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

सौंदर्याप्रति भाळुनी अतिशयें कंदर्प ज्याच्या पहा ॥
आला तो उदरा चराचर गुरु भक्ततापापहा ॥
संकल्पें विरची तसीच खचवी पाळीहिं विश्वावळी ॥
ज्याची मूर्ति सुखैक सार जलधी संविद्घना सावळी ॥१२॥

धाताहीं हृदयारविंद सदनीं ध्यातां न चिंते त्वरे ॥
स्फीतानंददजो नतांसि मिरवे पीतांबराडंबरें ॥
श्री तारुण्य विलास लंपट हिरा शीतांशु वंशाग्रणी ॥
तो ताम्रे क्षण म्या सखी निरखिला श्री माथुरापट्टणीं ॥१३॥

(मालिनी वृत्त)

वरिल मज दयेनें काय तो चक्रपाणी ॥
करिल हइगई कीं सांग पाहूनि पाणी ॥
ह्मणुनि विनवितां ते नीट कैकाडिणीसी ॥
निरखुनि करपद्माते वदे गोष्टि ऐसी ॥ १४ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

मथुरापतिसीं रहस्थळीं ॥ मथुनी बोलन मात चांगली ॥
मधुराधर बिंबिची सुधा ॥ कधिं लाहें कथि पंथ तो सुधा ॥

(उपजाति वृत्त)

जांबूनद स्वर्णपुटीं हजारीं ॥ घालूनियां प्रत्यहिं कामगारीं ॥
कीं धीधल्यां वोपहिं या कराचा ॥ सये नये वान शुभोत्कराचा ॥
गुणाभिरामा करकंज रेखा ॥ वेत्रें शिऊनी मग ते सुरेखा ॥
ऐशापरीचा फळभाग सांगे ॥ वरील तूं हरि सानुरागें ॥ १७ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

कोठें तो सुख विग्रह प्रगटला जो चंद्रवंशांतरीं ॥
कोठें कुत्छित हे तनू निपजली जे तुच्छ दैत्योदरीं ॥
दोघां योग घडेल केविं ह्मणसी तूं साहणी आगळी ॥
पाताळस्थित काय जांबवतिहीं कृष्णान ते लाभली ॥१८॥

(पृथ्वी वृत्त)

शरत्कुमुद बांधव प्रतिभट प्रसन्नानना ॥
असी परिसुनी तिसी वचन चातुरी कल्पना ॥

प्रकृष्ट सुख पावली निरसली असंभावना ॥
वदे पुनरपि स्तवें करूनि तीसि संभावना ॥ १९ ॥

(उपजाति वृत्त)

घडेल कें्हां निजनाथ लाहो ॥ रहस्य तें नीट कथीं मला वो ॥
करारविंदासि पुन्हा निरीक्षीं ॥ रेखोपरेखाहि वऱ्या परीक्षीं ॥२०॥

(वियोगिनी वृत्त)

ललना नळिनाय ते क्षणा ॥ असती फार सती सुलक्षणा ॥
वरितो तरि तो मला कसा ॥ नवरा मानवराज ठीकसा ॥२१॥
करुणा वरुणालय स्वयें ॥ वदती ज्या सुदती श्रुती सये ॥
अणि चिद्घन भक्त कोवसा ॥ धरिला यास्तव थोर भर्वसा ॥२२॥

(शिखरिणी वृत्त)

शचीवाणी पद्मा तुहिन गिरिकन्यादि वनिता ॥
तयांचे तां पाणी निरखुनि फळातें निगदितां ॥
बलध्वंसी हंसासन हरहरी इष्ट नवरे ॥
तयां झाले लब्धत्वदभिहित वाक्यापरि बरे ॥ २३ ॥

तुझ्या वाचे साचे अनुसरुनि दासावळिपरि ॥
तदर्थाचे सांचे घडति पुढती ते झडकरी ॥
तुझ्या नेत्रीं रात्रींदिवस निवसे वैभव ठसा ॥
स्वसंयोगें तोगे पळति अवघ्याची अवदसा ॥ २४ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

सराउनि वरांगना असि सरागते बोलतां ॥
विकासलि सुखान्वयें तिचि मुखाभिधाना लता ॥
पुन्हा कर सरोरुहा गुणगणाभिरामेचिया ॥
विलोकुनि अलौलिक स्फुट वदे फळप्राक्रिया ॥ २५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पारावार सुताभिराम भजकां पारासि जो पाववी ॥
धाराळ स्वपदार्पणीं धरित जो धाराधराची छवी ॥
ताराधीश कुळीं धरा भर समुत्तारार्थ जो जन्मला ॥
तो राकेंदु सुखी असे निकट पैं होरा तुझागे भला ॥२६॥

व्योमाचेपरि काळवंडुनि पुरा त्या मानिनीचें कसें ॥
सोमाहूति मनोहरानन अहो कोमाईलें फारसें ॥
श्रीमान्नाथ तुझा समीप निवसे हें मात्र बोलों पुरे ॥
रोमांचे भरली तनू मुखहिं तैं सीमा नसोनि स्फुरे ॥२७॥

(मालिनी वृत्त)

प्रथम सतत होती मूर्ति जे पाठिमोरी ॥
फिरूनि निरखितांची तेचि ठेली समोरी ॥
पसरलि निबिडत्वें श्रीतनू चिद्घनाभा ॥
घसरलि वपु शुद्धी देखतां पद्मनाभा ॥ २८ ॥

भडस पुरलि तीची तैं अनंता दिसांची ॥
अडस सकळ झाली वस्त तेव्हांच साची ॥
वडस विघड लाधी दृष्टिच्या नेणवेचा ॥
घडसहि ढळला तैं सौख्य कुंभाननीचा ॥ २९ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

कुरंगनयना तदा सुख तरंगिणी भीतरी ॥
तरंगत तनुद्युती जिचि सुरंग हेमापरी ॥
तुरंग वदनस्वरेंवळि वरांगना हे गिरा ॥
दिरंग नसुनी धरो रतिवरांग माझ्या करा ॥ ३० ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

केलें जीस किल्रूप कोटि कुलिशें जे भंगवेना करीं ॥
मंजूषा नवरत्न पुंज भरितां ते लाभल्यांही तऱ्हीं ॥
नाहीं काज तिचें किलींविण जसें प्रज्ञा किली वांचुनी ॥
वाटे लब्धहिं हे अलब्धचि तसी चिद्रत्नपेटी जनीं ॥ ३१ ॥

तूं माझी हितकारिणी गुणवती अत्यंत शातोदरी ॥
नाहीं यिष्ट वरिष्ट तें तुजविना सृष्टीमधें सुंदरी ॥
आतां जाउनियां हरी निकट पैं नानाप्रकारें तया ॥
कीजे वस्य अवस्य भार अवघा माथां वसे तूझिया ॥ ३२ ॥

आज्ञा मस्तकिं वंदनी ससखिची प्राज्ञामधें अग्रणी ॥
प्रज्ञादूति निघों पुरे प्रभुचिया विज्ञापना लागुनी ॥
त्या मार्गीं तव दिव्यरूप शकुनें सीमाच पैं सांडिली ॥
कामाची अति सीघ्र सिद्धि हृदईं वामाक्षिनें मानिली ॥ ३३ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

घालूनि ते सीघ्र मनासि मागें ॥ जातां, प्रभू सन्निध सानुरागें ॥
देखूनियां तीसि रमावरानें ॥ हें भाविजेलें करुणाकरानें ॥ ३४ ॥

विद्युल्लता भूमितळीं पडोनी ॥ आधार ते येथ न सांपडोनी ॥
पाहूनि हें देह घना प्रमाणें ॥ येते जणुं आश्रयुं संभ्रमानें ॥३५॥

या देखुनी पीतपटासि माजीं ॥ हे सोयरीकीं जवळील माझी ॥
भेटूनि सांगूं सुख दुःख ईतें ॥ कीं येतसे त्यास्तव वीज येथें ॥३६॥

(वसंत तिलका वृत्त)

जो बैसला धरुनि सज्जन चित्त डोला ॥
तो देखिला सुदतिनें हृदयस्थ डोळां ॥

कस्तूरिचा तिलक दिव्य सुरेख भाळीं ॥
कंठींरवि प्रतिम कौस्तुभ तो झळाळी ॥ ३७ ॥

(आर्यागीति वृत्त)

निरखुनि यापरि कृष्णा विषय वितृष्णा घडोनि ते दूती ॥
प्रेमें वोसंडुनियां मानी श्लाघ्य स्वकीय संभूती ॥
नयनशिली मुख तीचे हरिपदपद्मीं रूतोनियां ठेले ॥
फिरुनि न येती मागें वायां केले प्रयत्न ते गेले ॥ ३८ ॥

(मालिनी वृत्त)

गुणवति कवणाची कोण तुं सांग मातें ॥
सुदति विपिनि केलें कासया आगमातें ॥
निजमनि तरि आहे काय बोलें असोसी ॥
परिसुनि हरिसूक्ती देत ते उत्तराशी ॥ ३९ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

येकांत पाहुनि तदा प्रमदामणी ते ॥
येकांत कार्य घटनाविषईं गणीते ॥
श्रीकांत सन्निध करूनि नमी पदाशी ॥
ते कांत रूपवति पावुं महत्पदासी ॥ ४० ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

अज्ञान कृष्णाधि गमे पुसोनी ॥ आज्ञा मला काय असें पुसोनी ॥
विज्ञप्ति कार्यीं सजली तसीचा ॥ विन्यास ऐकें वचनावळीचा ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

सुदेवा करीं पत्रिका भीमकीनें ॥ तु तें धाडुनी श्रीपदं तावकीनें ॥
त्वरें पाविजेली असी हे वदंती ॥ बरी फांकली देवदेवा दिगंतीं ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

ते मात मानुनि मनीं सदया सुधीसी ॥
मीं जीत पत्रचि अलें प्रभु सन्निधीसी ॥
तीणें जसें पढविलें मजला तसाची ॥
पूर्वानुवाद करितें शुकसीच साची ॥ ४३ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

अैकें सद्गुण मंदिरा मुरहरा रूपा तुझ्या सुंदरा ॥
नाहीं वृष्णि पुरंदरा सदृश या लोकांत येकंदरा ॥
सौंदर्याद्भुत मंदराचळ कुच्या जैं कंबुवत्कंधरा ॥
त्वल्लाभा गिरिकंदराश्रित जपे अद्यापि ते इंदिरा ॥ ४४ ॥

(उपजाति वृत्त)

भूपाळ भाग्येंचि सभाग्य सारे ॥ अमात्य जैसे अवघे मुरारे ॥
सौंदर्य तैसें तव सुंदरत्वें ॥ सर्वांसि पारम्यहिं या परत्वें ॥ ४५ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

त्वत्कीर्ति रूप अपरूप सुधाकराचे ॥
ज्योत्स्नाविलास लवलेश शिवंकराचे ॥
या कर्णयुग्म विवरें हृदईं सिरोनी ॥
नेती त्रिताप अवघे अनघा हरोनी ॥ ४६ ॥

त्रैलोक्यनाथ जरि तूं मम नाथ होसी ॥
माझी समस्त पुरलीतरि हे असोसी ॥
हे गोष्टिकीं परम दुर्घटगा परंतु ॥
स्वामी क्षमी अनुचितोक्ति प्रयुक्तमंतु ॥ ४७ ॥

अैकें पुन्हा भवसरित्पति कर्णधारा ॥
हे युक्त फार गणिजे मम वाक्यधारा ॥

भक्तिप्रधानचि तुझा अवघाहि धारा ॥
दृष्टांत येथ कथितें नसुनी उधारा ॥ ४८ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

सबरा भरिता सुखें हरी ॥ शबरीहीं मजहूनि ते बरी ॥
जिच्चिया शुचिशेष भक्षणा ॥ करिजेलें अजितां शुभेक्षणा ॥४९॥
करितां करि सद्य चिंतना ॥ हरिलें तद्व्यसना सनातना ॥
स्मरतां तरि मीं अहर्निशी ॥ स्मरतापाप्रति कां न वारिसी ॥५०॥

(वसंत तिलका वृत्त)

न प्रार्थितां तरूसमूह तथा लतानी ॥
जाऊनि सन्निध तुझी चरितव्रतानी ॥
भेटोनि पूर्विल भविंपरि तुष्ट केलें ॥
माझेंचि काय दुरदृष्ट असें उदेलें ॥ ५१ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

कुब्जा कुरूपा आणि कंसदासी ॥ अब्जे क्षणा ते धरितां पदासी ॥
अपंगिली तां अजि पूतनारी ॥ तीहूनि मीं काय अपूतनारी ॥५२॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

आपन्नार्ति निवारणीं परम तूं वित्पन्न हे ऐकुनी ॥
उत्पन्नाद्भुत तर्षतें गुणगणीं संपन्न नारीमणी ॥
प्रेमापन्न अनन्य या निज पदा झाली प्रपन्न स्वयें ॥
नोहे संगत पन्नगारिवहना अव्हेरणें निश्चयें ॥ ५३ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

सर्वात्मरूपीं तव भक्तिमेळें ॥ आत्मार्पणा ज्यां तवं योजियेलें ॥
त्यागें अकीर्ती जडली कपाळीं ॥ जाणूनि तूं हे बिरुदासि पाळीं ॥५४॥

तू वीर पंचानन हें स्वकानें ।। आकर्णिलें म्यां वदतां स्वकानें ।।
त्वद्भागभूभृद्गण जंबुकानें ।। नेणों वरें काय कथीं मुखानें ।।५५।।

(उपजाति वृत्त)

त्यागार्ह मी त्यागिलियां नव्हेची ।। निदर्शनें सूचउं नीट हेंची ।।
सौरभ्य पुष्पें त्यजिल्याहिं रागें।। सोडी कसें तें कुसुमासि सांगें ।।५६।।

(पृथ्वी वृत्त)

कळानिधि कळांप्रति त्यजुनियां पळल्या तऱ्हीं ।।
फळार्धहिं शशीविना वसति काय त्या श्रीहरी ।।
जळें जळप येउनी ढकलिल्या बळें शीतता ।।
टिकेल दुसरीकडें क्षणहिं काय ते तत्वता ।। ५७ ।।

(उपजाति वृत्त)

स्वतंत्र सर्वज्ञ विभू कृपाळू ।। माघारसी कां मजलागि पाळूं ।।
हें पूसिल्यां ईशपणाविनातां ।। दीजेल प्रत्योत्तर काय नाथा ।।५८।।

(पृथ्वी वृत्त)

गुडेंमधुरिमा वरी दवडिल्यां वनाभीतरी ।।
घडेल परती परी घडिहिं काय सांगें हरी ।।
सुदुस्त्यजतयापरी तुज अनन्य मीं नोवरी ।।
इतःपर दया करी मजवरी प्रभो लौकरी ।। ५९ ।।

(मालिनी वृत्त)

अनृत अजि नव्हेची बोलतें सत्यवाणी ।।
विनवणि परिसावी येक ते चक्रपाणी ।।
मजवरि जरि तूजा हा दया लोट येना ।।
पुढति तरि कृपेसी पात्र ऐसें मिळेना ।। ६० ।।

तुजविण मज देवा अन्यथा नाथ नाहीं ॥
मजविण दयनीय स्वामिराया तुलाहीं ॥
विधि घटित अशा या अन्वया तें न तोडीं ॥
करवि निजपदाची किंकरीलागि जोडी ॥ ६१ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

कैवल्य सख्योद्भव मुख्य धात्री ॥ स्वानंद संदोह समृद्धिदात्री ॥
लावण्य खेळे परिपूर्ण गात्रीं ॥ त्वन्मूर्ति कैं मीं निरखीन नेत्रीं ॥६२॥

(वसंत तिलका वृत्त)

वांचेल तो जरि जलाविण नित्य मासा ॥
सांचेल पुण्य अनृतेंच जऱ्ही सुहासा ॥
कांचेलहीं असल तंतुविनाशताहीं ॥
वांचेन ते तुजविना रमणी न काहीं ॥ ६३ ॥

(उपजाति वृत्त)

न आणिसी तूं जरि कृष्णमार्गी ॥
वोपीन मीं हे कुडि कृष्णमार्गी ॥
ते सांगतां यापरिच्या पणासी ॥
केलें प्रभूनें स्वदयोदयासी ॥ ६४ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारे परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंव्हेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्र माला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥६५॥

॥ इति श्री कृष्ण पंचम मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्ण षष्ट मंजरी ॥

॥ श्री रामकर्ता ॥

(उपजाति वृत्त)

घनागमा च्यातक जेविं लक्षी ॥ चकोर चंद्रोदयकीं अपेक्षी ॥
गुणाभिरामा तसि नीरज्याक्षी ॥ सखीजनाचा पथ तो निरीक्षी ॥

असो असी ते विरहार्थरामा ॥ सद्भक्ति संयुक्त गुणाभिरामा ॥
स्व कार्य संसाधन नर्तकीतें ॥ कष्टे मनीं आठउनी सखीतें ॥२॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

जातां येकट निर्मनुष्य विपिनी शातोदरी मत्सखी ॥
नेणों मर्दिलि सिंव्ह सूकर गजीं शोणाधरा नेटकी ॥
किंवा भालुनि कोटि मन्मथ निभा श्री वासुदेवाप्रति ॥
झाली तेथचि सक्तयुक्त गमते हे चालती पद्धती ॥ ३ ॥

ज्याराग्रेसर जो असोनि युवती बाराहजार प्रिया ॥
नाराचें मदनाचिया मृदितपैं नारायण स्वामिया ॥
वारा जेथ नसे रूप विभवा थारा न ज्या सन्मती ॥
घोराकार अशाहिं गोपवधुसीं जो रातलाकीं अती ॥ ४ ॥

(मालिनी वृत्त)

त्यजिल हरि कसा तो चांगल्या दूतिकेला ॥
कळत कळत माझा घातपैं म्याच केला ॥
पुरूषहिं भुलती ज्या पाहतांचि क्षणानें ॥
भ्रमलि जणुं तयाच्या ते सहास्यें क्षणानें ॥ ५ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

करी जंवं असी मनी मदकरींद्रगा योचना ॥
बरी घडलि तैं पहा शुभ भरोवरी सूचना ॥
बरोबरी करुनि ते घन परोपरींची व्यथा ॥
बरोबरी अणीलकीं नरहरीप्रती सर्वथा ॥ ६ ॥

(उपजाति वृत्त)

स्फुरे तिची केवळ सव्यबाहे ॥ ये ये असें कीं हरिलागि वाहे ॥
अदक्षिणाक्षूहिं लवे सवेंची ॥ झालें सुखस्फीत नवें नवेंची ॥७॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

तों घ्राण धाले तुळसी सुवासें ॥ पीताभ केलें वन पीतवासें ॥
कीं मीनतां तेथ सुनीळवानें ॥ नाचे वनश्री हिरवेपणानें ॥८॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेजःपुंज अगोधरी प्रभुवपू सामान्यता भाविलें ॥
नेत्रीं नीट न्यहाळितां प्रगटलें हें रूपडें सावळें ॥
आनंदे हरिणे क्षणा निरखुनी बोले सख्यांसी बरी ॥
मोठा अद्भुत आजि लाभ घडला ज्यालागि नाहीं सरी ॥९॥

(आर्या वृत्त)

गाळुनि गाभा सारा ॥ सारांशहिं जो उरेल गगनाचा ॥
तोहीं चिद्धन असिल्यां ॥ तनूम त्याचे तुलाहे कीं साचा ॥१०॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

गेला खेद समस्तहीं पळुनियां गेलाग वेगें अणी ॥
वेलातीत सुखांबुधी निज मनीं हेलावला साजणी ॥
हे लावण्यनिधी अपूर्व अजिची वेळा गमे मानसा ॥
ठेला कांत ठसाउनी त्रिभुवनीं वेल्हाळ तो सज्जसा ॥११॥

जेथें तेजहि लोपलें द्युमणिचें भक्तासि आटोपलें ॥
न श्री मानसिं थोपले व्रजवधूच्छिष्टें घरें रापले ॥
गोष्टा भीतरि गोप लेंकुरुपणें जे क्रीडलें च्यापलें ॥
तें हें दैवत आपुलें निरखितें जें कां जगीं व्यापलें ॥ १२ ॥

(उपजाति वृत्त)

बोलोनि ऐसी गुणरत्न पेटी ॥ देऊं हरी तें स्तुति रूप भेटी ॥
करूं स्ववश्य द्रुत सिद्ध झाली ॥ ते ऐकिजे भक्तिविलास चाली ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

हे देव देव करूणा परिपूर्ण वीक्षा ॥
भूदेव देव परिपालन बद्धदीक्षा ॥
श्री देवकी सुकृत पुंज सरोज नाभा ॥
केली दया मजवरी सुगुणाघनाभा ॥ १४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

दीनानाथ शरण्य तूं ह्मणउनी श्रीनाथजी निर्मळा ॥
जाती तद्बिरुदें शतांग शकटी कोठीवरि श्यामळा ॥
कंसारी अजि तें निरर्थ न करी सारीं सरोजासना ॥
सारूनी परतें शठत्व परतें भेटुं मला चिद्धना ॥ १५ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

पुढारुनि महामती वदत वाक्य प्रज्ञावती ॥
अवो सुदति ऐकिजे सरस येक मङ्गारती ॥
धरोनि कर सारसें सरसि जे क्षणा लौकरी ॥
त्यजूनि विपुलत्रपा बसवि दिव्यमंचावरी ॥ १६ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

येणेंपरी परिसुनी सखि वाक्यमाळा ॥
ते ठाकतां उगलि सत्रप दिव्यबाळा ॥
जाणूनि इंगित तिच्या धरूनी करासी ॥
आरूढला कनकमंचकीं सौख्यरासी ॥ १७ ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

पलंगीं कुरंगे क्षणेसीं मुरारी ॥ त्वरें बैसला कोटिकामावतारी ॥
जसी शोभली अद्रिकन्या भवासीं ॥ तसी साजली ते तदा माधवासी॥

(वसंत तिलका वृत्त)

होतां निमग्न असि दंपति सामरस्यीं ॥
गेल्या सखी मिळुनि कुंजगृहीं रहस्यीं ॥
प्रेमोत्करें भरित तैं सुगुणाभिरामा ॥
ऐसी करी विनवणी मथुराललामा ॥ १९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

जे दोपाकर कीं नव्हे घनघनी मित्रोदयें नीरसें ॥
नाहीं ज्यासि कळंक पंक विलसे शृंगार शृंगारसें ॥
ते तूझें मुखचंद्रबिंब पहतां संयुक्त पूर्णोदयें ॥
झालें सांप्रत दृक्चकोर युगळा या पारणें निश्चयें ॥ २० ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

होतासि जो हृदयमंदिरी रेखिलासि ॥
तो तारकेश मुख तूं अजि देखिलासी ॥
झालेंचि जन्म सफळ स्वसुखैकरासी ॥
आलें महत्पद गमे अपल्या करासी ॥ २१ ॥

येकाहीं उपचारानें ॥ तोषऊं तुजला हगी ॥
नव्हे शक्त असें सांगे ॥ दैत्यकन्या स्वैरेखरी ॥ २२ ॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

कवण आसन म्यां गरुडासना ॥
तुज दिजे दनुज्यादिपशासना ॥
विमल निस्तुल कौस्तुभ भूषणा ॥
वितरिजे कवणातरि भूषणा ॥ २३ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

चिद्रूप कांति विलसत्कनकांबरासी ॥
दीजे कसे द्युति विहीन जडांबरासी ॥
संविन्मई मिरवि जो करि दिव्य मुद्रा ॥
मुद्रानया उचित त्या तुजधीसमुद्रा ॥ २४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

शृंगारादिक नौरसातादितर प्रख्यात त्या सारसा ॥
ज्या योगेंचि रसाळता मिरवते अत्यंतहीं नीरसा ॥
जो साक्षात अनारि सारस निधी वेदांत गर्जे असा ॥
शाल्यन्नादिकिं पाहुणोर करणें त्या तें कसा ठीकसा ॥ २५ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

क्षीराब्धिजा मंचक दिव्य साजे ॥ भोगींद्र शय्यावरती विराजे ॥
त्या दारुपर्यंक तथा पराची ॥ हे शेज शोभे कसि सांगकाची ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

चेटी धाटी करूनी अकृतक सरसा नागवल्ली दळाची ॥
वीटी अर्पी जया तें कलशजलधिजा माउली प्रेमळाची ॥

पूर्णें या प्राकृतें त्या तुजहिं निजकरें वोपिते वीटिकेला ॥
मोठी निर्लज्ज मीं तों त्रिभुवनि ह्मणुनी निश्चयो नीट केला ॥२७॥

(वसंततिलका वृत्त)

अर्पूनियां विविध वैभव हृन्निवासा ॥
कैसें तुतें भुलविजे मनि श्रीनिवासा ॥
वाणीशहीं स्तउं न शक्त जया विरंची ॥
माठीव त्या तुझि करूं मज शक्ति कैंची ॥ २८ ॥

शोळा सहश्रवरि अष्ट वरांगनाचा ॥
प्राणेश तूं परि सुशब्द असा जनाचा ॥
आतां मला ह्मणुनिया गरजेस देवा ॥
दुःखार्त तो न करि यापरि आप्त थोवा ॥ २९ ॥

(उपजाति वृत्त)

गुणाभिरामा सरसोक्ति माळा ॥ अैकोनि अैसी पुरुषोत्तमाला ॥
अत्यंत संतोष मनीं उदेला ॥ श्रोत्रीं तिच्या वर्षत वाक्सुधेला ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

मी देतों तुज भाक सुंदरि शरच्चंद्रानने लौकरी ॥
घे माझा करपद्म दक्षिण भय त्यागूनियां यावरी ॥
जे जे दुर्लभ वस्तु या त्रिभुवनीं त्वां इछितां तक्षणीं ॥
देतों आणुनि तूज प्राणशखिये निर्धार मानी मनीं ॥३१॥

(वसंततिलका वृत्त)

गांधर्व लग्न करुनी करूणैकसीमा ॥
स्थापूनियां निजरथीं सुगुणाभिरामा ॥

तो चालिला स्वनगराप्रति हर्ष रंगी ॥
कांतेचिया लिखित जो निज अंतरंगी ॥ ३२ ॥

येरीकडें दनुज संगर भीम नामा ॥
येऊनियां निज सभे बल गर्वसीमा ॥
अंतःपुर स्वपरराष्ट्र कथा विचारीं ॥
जोडोनि हस्त कथिजे मग नम्रचारी ॥ ३३ ॥

उद्यान कौतुक विलोकन तत्पराजी ॥
कन्या तुझी सुचरिता गुणरत्नराजी ॥
आली समेत फिरतां मति दूतिकेनें ॥
केलें असें चरित वेचुनि बुद्धिकेनें ॥ ३४ ॥

(मालिनी वृत्त)

असुर निकर सारा मर्दुनी पापराशी ॥
वसुमति भर फेडुं आणि पाळूं सुरांसी ॥
व्रजपुरिं अवतीर्ण श्रीश जो देवराणा ॥
स्व जन शरण आला माजि त्या दिव्य राणा ॥ ३५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

रामा रत्न तुझी सुता निरखुनी त्या मार ताता भली ॥
कामासक्त घडूनि कृष्ण घटना कामास ते लागली ॥
सीमा जे मतिची म्हणोनि मति या नामासि जे कां धरी ॥
भौमारीस तुझी जिणें घडविली जामातृता लौकरी ॥ ३६ ॥

(उपजाति वृत्त)

गांधर्व लग्नेंचि गुणाभिरामा ॥ वरोनियां दानव सार्वभौमा ॥
जो नेतसे अद्य निजालयासी ॥ तो राउळें पावविजे लयासी ॥ ३७ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

श्रीरामा सम तो बलिष्ट गमतो वीराग्रणी आमुतें ॥
कल्पे येकट गेलियां न अवरे कल्पांतकाळीं तुतें ॥
शेनेसीं रणि जुंझल्यांहिं विजयो नेणों तुवां लाभिजे ॥
वाटे हें अमुच्या मतें सुचलिया वाटेसि त्वां लागिजे ॥ ३८ ॥

हा हा शब्द वदोनि ऊर्ध भ्रुकुटी आहाटुनी तो निका ॥
बाहा दंड पिटोनि चंड गजरें बाहा ह्मणे सैनिका ॥
माहात्म्यासहिं वाउगा बडबडी व्यूहांत दैत्याचिया ॥
मोहाक्रांत गणीचना अपलियां तो हानि तें पापिया ॥ ३९ ॥

तेथें कुंभयितूं अति स्थिर मती तो पूर्ण कुंभापरी ॥
सौर्यें कुंभ निकुंभकूट जठरा जोडीहिं झाला तरी ॥
विद्याचार गुणीं विभीषण तसा दैत्याधिपाचा सखा ॥
माहात्म्याप्रति जाणुनी हरिचिया बोधी गुरू सारिखा ॥ ४० ॥

(मालिनी वृत्त)

विषधर असुरेंद्रा मर्दिसी कां पदानें ॥
उठविसि अतिसुप्त व्याघ्र कारे मदानें ॥
ज्वलित दहनि आंगें घालिसी कां उडीसी ॥
जल निधित शिलेशीं देशि तूं कां बुडीसी ॥ ४१ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

पतंग प्रळयानळा विजविल स्वपक्षें जरी ॥
पतंग निवहासहीं निवटिजे तमें लौकरी ॥
अनंगहिं करील तो वश शुकाप्रबोधादिकां ॥
अनंग जनका तरी समरिं जिंकिसी तूं निका ॥४२॥

(उपजाति वृत्त)

ऐसी तयाची परिसूनि वाचा ॥ आवेशला जीव दनुद्भवाचा ॥
घर्षूनि दाढा अति कर्कराटें ॥ विसर्जिलें तोंड खळें अफाटें ॥४३॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

हातानेंचि वसुंधरा उचलुनी वाताशनाचा तया ॥
हा तात्काळ मही भरूं उतरितों मातान मिथ्या इया ॥
पाताळीं नभ लोटितों मिळवितों सातांहि सिंधूप्रती ॥
लाता हाणुनि दिक्पती पळवितों मीं तांतडीनें अती ॥ ४४ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

ऐशा मलाहीं जरि गोप लंडी ॥ दंडील तैं मीं निज स्मश्रुमुंडी ॥
हे लोळवीतों अरिचीच मुंडी ॥ माझा रणोत्साह कदा न खंडीं ॥

(मालिनी वृत्त)

लवउनि निज माथा पूर्वजा कालभीमें ॥
लवकरि करिजेली प्रार्थना कालभीमें ॥
अनुज दनुज नाथा सत्य मी भृत्य अस्तां ॥
अनुचित धरणेंतां युद्धकार्यासि आस्था ॥ ४६ ॥

मख रिपु तवं मानी वज्रशेनू इमानी ॥
कुलिश कवच आणी चित्रशेनाभिधानी ॥
अमर यमहिं यानी सिद्ध युद्धप्रयाणीं ॥
घडुनि सविनयानी बोलिजे दुर्जयानी ॥ ४७ ॥

समर करुं अह्मांसी नंदजी गोवळाचे ॥
कुमर सजुनि येती मंद थोड्या बळाचे ॥

अमर रमण जेणें जिंकिला या तुह्मांहीं ॥
कमरवरि तयांचे बांधणें युक्त काई ॥ ४८ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

निरोपजि सदोत्तरीं तरि निरोपिजे कौतुकीं ॥
बरोबरि करूं अरीबळभरोवरीर्वाणकीं ॥
फिरोणि अजि या पुरी जरि शिरूं करावोहरी ॥
धरोनि अणितों करीं अजि सरोजनाभा त्वरीं ॥ ४९ ॥

असी अनुज चावुटी परिसुनी सुरारी हटी ॥
करें स्वभुज थापटी हरिखुनी मनस्संपुटीं ॥
तयाप्रति उठाउठी अणुनि आपुल्या नेहटीं ॥
विभूषणित थापटीं बहु मती करी गोमटी ॥ ५० ॥

फुगोनि वदती गिरा सकळ ताणुनी ते शिरा ॥
निघोनि अह्मि संगरा विजय आणितों या घरा ॥
तुह्मी भरवसा बरा दनुज वंशहीरा धरा ॥
ह्मणूनि उठिला बराबरिच दानवांचा फरा ॥ ५१ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

झाली सिद्ध चमू अमूप तवं ते युद्धा विरुद्धाशयें ॥
झाले दुर्धर रूढ विक्रम रथारूढ प्रतापी स्वयें ॥
केले संगर निर्गमोद्गमक तैं कर्णे तुतारे भले ॥
ठेले स्तब्ध अधीर सर्व बधिराऊनीरवें क्षोभले ॥ ५२ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

शतांग पतनें मिळे दृढ रथांगहीं भंगले ॥
विरंग मन पावले वदन तेज ते खंगले ॥

विहंगकुळ लागलें फिरुं विरुद्धहीं आंगळे ॥
नत्यामइस मंगळें गणिलिं तें निजा मंगळें ॥ ५६ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

युद्धार्थ चालोनि असीं अरीचीं ॥ येतां दळें सिंधु बरोबरीची ॥
पाहोनियां ते ललना हरीसी ॥ बोले भयग्रस्त गिरा बरीसी ॥५४॥

(मालिनी वृत्त)

अवघड कसि आली सावळ्या आजि वेळा ॥
रतिवर सुख भोगा सक्त होतां अह्माला ॥
दनुजपति दुरात्मा विघ्नरूपें उदेला ॥
मृदु तनु कसि साहे हे तुझी बाणमेळा ॥ ५५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

वांचावें जगिं म्यांच काय अथवा तातें तुझ्या दुश्चितें ॥
दोन्हीमाजि अभीष्ट जें निजमनीं हें सांगिजे नीगुतें ॥
ऐकोनी असि ते स्व नाथ वचनें बोले तदा सुंदरी ॥
प्राणेशा अति शीघ्र यासि वधणें आतां क्षणाभीतरीं ॥ ५६ ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

सवें घेउनी सर्व दैत्यव्रजाला ॥
जिवें घ्यावया जो तुतें शीघ्र आला ॥
पडो वीज त्या तात माथां अतांची ॥
घडो लक्षधाछिन्नकाया हताची ॥ ५७ ॥

(मालिनी वृत्त)

परिसुनि रमणीचा यापरी वाक्यमाळा ॥
वदत यदुपती तो आपुल्या विक्रमाला ॥

न धरि भय सये तूं अल्पताताधमाचें ॥
परिस मम चरित्रा जे महा कौतुकाचें ॥ ५८ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पूर्वीं म्या शकटाशुरा निवटिलें त्या पूतनें आटिलें ॥
भौमाचें शिर छांटिलें शतफणा सर्पासि उच्चाटिलें ॥
मल्लां लागिहिं मारिलें कुवलयापीडासि संव्हारिलें ॥
भोजेंद्रासि विदारिलें निजजनक्लेशोत्करा वारिले ॥५९॥

त्या मातें अति निर्बळी मशकसा त्वच्चात वाटे कसा ॥
सिंव्हाचे पुढती जसा कळप तो क्षुद्रा मृगाचा तसा ॥
दाक्षिण्यें परि बांधिलों सखि तुझी झाली अनुज्ञा बरी ॥
आतांची दनुजाधमा वसवितो वैवस्वताचें पुरीं ॥ ६० ॥

(वसंततिलका वृत्त)

लेवोनि दिव्य कनकोज्वल वारवाणा ॥
घेवोनि खड्गविशिखासन चक्रबाणा ॥
घालोनि रत्नगण रंजित टोप माथां ॥
तो चालिला जलधिजा रति सौख्य दाता ॥ ६१ ॥

कांते समेत विभु मंगळ मंगळासी ॥
ऐस्यापरी निवसतां तइं चिद्विलासी ॥
येरीकडे मिळउनी यदु पुंगवासी ॥
बोले हलीनयशिलोच्चय श्रृंगवासी ॥ ६२ ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

शिकारीस गेला खकारिष्ट हंता ॥ नव्हीं तयाची करा वृत्त चिंता ॥
कुठें तो वसे जो नताचारिणीयां ॥ विचारा जरा नीट हाकारुनीयां ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

नेणो उद्बुद्ध झाला व्रजयुवति निजासंगसंस्कार तेणें ॥
येणें येणोंचि केलें पशुपपुरिं पुन्हा शीघ्रधीव्यग्रतेनें ॥
किं गांधारीतनूजें फिरुनि द्रुपदजेलागि निर्बंध केला ॥
वारूं त्या चित्तवारुवरि बसुनि हरी मागुती काय गेला ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

भावे आणिक येक हेतु वदतों नावेक अैका बरें ॥
दावेदार अनेक दैत्य असती त्या वेदवेद्या खरें ॥
वेढूनी तिहिं येकटा कटकटा आरंभिलें संगरा ॥
या साटींच विलंबलंब घडला येऊं सुवर्णांबरा ॥ ६५ ॥

(मालिनी वृत्त)

निरखुनि दिठि किंवा गोरटी नूतनारी ॥
लुढुनि जडुनि ठेला तीपसी पूतनारी ॥
कलह तिज निमित्तें मांडला कीं कळेना ॥
सुगम पथ हृदब्जीं येकहीं आकळेना ॥ ६६ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

गत प्रथित जांबवत्कुमरि पुत्रहीं सात्यकी ॥
मनोभव तसाच तो हरि तनूजसापत्यकीं ॥
सहा मिळुनियां असे हुडकूं श्रीसहायाप्रती ॥
दळासहित साहसी निघति बैसुनीयां रथीं ॥ ६७ ॥

(शालिनी वृत्त)

गुंतोनीयां श्रीहरि स्नेहपाशीं ॥ देशोदेशीं घेत वेगें तपाशीं ॥
हिंडोनी ते कानन प्रांत कैसे ॥ चिंताक्रांत स्तब्ध ठेले अपैसे ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

आला तों तुळसी सुगंध वरशा श्रीलालसाचा कसा ॥
हेला कांति समूह सिंधु अवघा हेलावला सज्जसा ॥
धाला पूर्ण सुखें मनू तवं विभू कालांबु वाहद्युती ॥
झाला गोचर लोचनासि ह्मणती हा लाभला श्रीपती ॥६९॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंव्हेन्द्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्र माला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥

॥ इति श्रीकृष्ण षष्ठम मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्ण सप्तम मंजरी ॥

॥ श्रीरामकर्ता ॥

(उपजाति वृत्त)

अक्रोधनाक्रोध नसोनि आला ॥ स्वयेंचि युद्धाप्रति सिद्ध झाला ॥
पार्थादिक प्रार्थिति लीनतेनें ॥ त्यजीन जन्योद्यमदेवतेणे ॥ १ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

गद मन्मथ सांब सात्यकी ॥ पद पद्मीं जडले सुखात्मकीं ॥
परि तो हरि नायिके कदा ॥ धरिला हट्टाच आग्रहें तदा ॥ २ ॥

शतमन्युस जो बरोबरी ॥ अभिमन्यू मग श्रीपदा धरी ॥
अरि मर्दन रूप चाकरी ॥ करितों देइं निरोप लौकरी ॥ ३ ॥

लडिवाळन त्या बरोबरी ॥ पडुनी यासटिं संकटीं हरी ॥
उठवी मग त्यासि चौकरीं ॥ धरिहीं पोटसि माउली परी ॥४॥

परि तुष्ट हसन्मुखी तई ॥ परमात्मप्रभु मूर्ति चिन्मई ॥
विजयप्रद पद्महस्तकीं ॥ ठिवि पद्मा प्रिय बाळ मस्तकीं ॥५॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

बोले विक्रम तो पराक्रम निधी सौभद्र भद्राकृती ॥
हे तों दानव वाहिनी मजपुढें पक्षींद्र बाहा किती ॥
विघ्नंसीन घडींत सीण नव्हतां श्री श्रीनिवासप्रभू ॥
राखो पाठि महेंद्र चंद्र अथवा शंभु स्वयंभू विभू ॥ ६ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

ह्मणोनि रथ येकला ढकळितां रणीं मोकळा ॥
दिसे परिणमत्कलानिधि समान वत्कीं कळा ॥
शरासन महा कळा पटुहि लागुनीयां कळा ॥
तनूसि पळुं टेंकला अरिगणूं भयें शंकला ॥ ७ ॥

(वसंत तिलका वृत्त)

मामा नसैक वर हंस मुकुंद मामा ॥
मामा ह्मणे तरिं जयप्रद तो दमामा ॥
ठोकूनि दानवगणाप्रति लाउं नामा ॥
नामाथिला पयिठला अभिमन्यु नामा ॥ ८ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

लोटी अर्जुन गर्जुनी रथ करें तो वर्जितां आर्जुनी ॥
श्री सीमंत कुमार मारहिं उठे प्रीती स्मरोनी जुनी ॥
रोषें सांबहि सांब भक्त बळिया तो सत्यकीं सात्यकीं ॥
साना मातुळ मातुनी रणमदें लोटे गदू कौतुकीं ॥ ९ ॥

येतां चालुनि मर्द मर्द समरीं संमर्द तो माजला ॥
स्पर्धेनें यमराष्ट्र वर्धन भला संग्राम आरंभला ॥

शस्त्रास्त्रीं बहु मर्द मर्दुनि रणीं लोथेचि लोथे कसे ॥
पाडूनी तिहिं सोडिले तिळ ठिवुं तो ठाव जैसा नसे ॥१०॥

पत्ती वोढिति राउतासि झगडूं हत्ती हयाला बरे ॥
त्या दोघां रथिहीं रथ्यां मग तिथे कोण्ही न मागें सरे ॥
होतां संकुल युद्ध संकर असा तैं मांसपंकागळी ॥
झाली संकर भूक्षुधा हरुं अली निःशंक कंकावळी ॥ ११ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

गजावरि मतंगजा हणिति अश्व अश्वांवरी ॥
रथावरि रथी तथा सदट पत्ति पत्तीवरी ॥
अशा विपुल वाहनायुधिंच आहवा पेटले ॥
परंतु सहसान ते समर साहसा वीटले ॥ १२ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

मन्यूनें शतमन्युपुत्र तनयें तैं जन्यकर्ती दळें ॥
शत्रूचीं अभिमन्युनें बसविली ते शून्य भावीं बळें ॥
आला त्यावरि चित्रसेन समरी जो चित्र योधी बरा ॥
काढूं सत्वर उत्तराधिपतिचा ठोकूनियां ठोंबरा ॥ १३ ॥

(शालिनी वृत्त)

वीरश्रीची बाणुनी थोर वाणीं ॥ वर्मी त्या तें वाकूशरें दैत्य हाणी ॥
तूं रे भ्रष्टा पोरटें मस्करीचें ॥ नोहे हें गाजुं झणें मस्करीचें ॥१४॥
प्राण द्यूताहूनि नाहींच कोठे ॥ सर्व द्यूतामाजि काठिण्य पोटें ॥
युद्ध भ्रांता हें नव्हे बुल्बुलाचें ॥ दंडाश्वाचें नातरी त्यां मुलांचे ॥

(पृथ्वी वृत्त)

धनंजय पिता तुझा खळ निजाश्रया तें गिळी ॥
पितामहहिं पांडु तो निवटितो स्वजन्म स्थळी ॥

निमित्त अभिमन्यु तूं प्रबळ आत्मनाशाप्रती ॥
अशा तुज करीन मीं निधन रूप हे निष्कृती ॥ १६ ॥

(उपजाति वृत्त)

हें चित्रसेनोक्त दुरुक्त कानीं ॥
ऐकोनि पार्थात्मज वीरमानी ॥
ह्मणे तुला मृत्यु अला अफांटा ॥
कीं फूटला यास्तव सत्य फांटा ॥ १७ ॥

(शिखरिणी वृत्त)

तवाख्येचें आद्याक्षर युगळजें चित्र ह्मणुनी ॥
तुझ्या नाशीं त्याची प्रथम करितों मीं मिळवणी ॥
तुवां केली शस्त द्विजतति अरे ध्वस्त अघवी ॥
सुदुष्कृत्याचें त्या सकळ फळ ब्राल्या अनुभवीं ॥ १८ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

दुर्वाचा असि ऐकुनी स्वअरिची गर्वाथिला तो महा ॥
सोडी पर्वत नामकास्त्र निवटूं सर्वांस दुर्वार हा ॥
झाला चंडअकांडतांडव तई तो धोंडमारु कसा ॥
निर्वाहू चुकुनी समस्त ह्मणती निर्वाण आली दशा ॥१९॥

(स्वागता वृत्त)

वाहिनी सकळ पार्थकुमारें ॥ पाहुनी विकळ ते सुकुमारें ॥
चिंतिलें मनि असें मति सारें ॥ तें जगे दळ जसें तइं सारें ॥२०॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

छेदूनि वज्रें गिरि पक्ष पूर्वी ॥ केली महेंद्रें सुखरूप उर्वी ॥
नातू तयाचा तरि मीं नगाचें ॥ वज्रायुधें पीठ करीन साचें ॥२१॥

(उपजाति वृत्त)

निर्धारुनी हें कुळिशास्त्र बाणीं ।। स्थापूनि सोडी हरिपौत्र मानी ।।
निघालिया तेथुनि वज्र कोटी ।। ज्यांची रवीचेपरि दीप्ति मोठी ।।

(वसंततिलका वृत्त)

पापिष्ट सृष्ट गिरिचें तिहिं पिष्ट केलें ।।
नष्ट स्वरिष्ट दळ तुष्ट यथेष्ट ठेलें ।।
भूयिष्ट ते कुसुम वृष्टि सुरोत्तमानीं ।।
केली नरात्मज शिरीं बसुनी विमानीं ।। २३ ।।

(शिखरिणी वृत्त)

तृतीयाची वस्ती अनवरत विस्तीर्ण वदनीं ।।
जया पिच्छीं चौथा प्रबळ बसला थार करुनी ।।
कुरू योजी बाणासनिं अजित बाणाप्रति अशा ।।
विवंचूनी पंचू अरिसवितरूं पंचम दशा ।। २४ ।।

अनंतास्त्रा पोटीं प्रकटवि अनंतायुध तती ।।
दिलें दैत्यांगासी तिहि मग अनंतत्व निगुती ।।
अनंतानिर्भारें घडालि परमानंद भरिता ।।
अनंतश्यामाची सकळ करणी हे विवरितां ।। २२ ।।

(वसंततिलका वृत्त)

अत्युच्छ्रयासि पतनावधिता असे हें ।।
शास्त्र प्रमेय सकळां करुं दृश्य पाहे ।।
जावूनि ब्रह्म सदनावरि दानवाचें ।।
पृथ्वीवरी अपटलें शिर काय साचें ।। २६ ।।

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

किंवा शत्रुपुढें अधःपतन किं अश्लाघ्य निस्संशयें ।।
गेला यास्तव दैत्य मस्तकवरी सन्मान रक्षुं स्वयें ।।

तेथेंहीं त्रिमतोन्नती निरसुनी लज्जा भेंर लौकरी ॥
ठेला आश्रयुनी निवांत उपरी कंकोदराची दरी ॥ २७ ॥

(वसंततिलका वृत्त)

तों वज्रसेनसम वज्रधरा दृढांगी ॥
बैसोनि वज्रकनकोज्वल त्या शतांगीं ॥
आला कलाप करुं सत्यक नंदनासी ॥
आला न मुक्त करिसाकरि हेळनासी ॥ २८ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

तुं छात्र विख्यात नपुंसकाचा ॥
काचा न जोडी मम पादुकाचा ॥
होईल न्यावों तृण पावकाचा ॥
कां चाट पोरा मरसी फुकाचा ॥ २९ ॥

तुझ्या गुरूचाहिं गुरू भटोरा ॥
कोठूनि आला तुझ थोर तोरा ॥
येथूनि आतां पळ शीघ्र काढी ॥
लक्षीं करीची न्यहळोनि काडी ॥ ३० ॥

(स्वागता वृत्त)

वाक्य हें परिसुनीयुयुधानें ॥ कोपुनीं हृदइं शौर्य निधानें ॥
दानवोक्त मग अव्य वधानें ॥ दूषिजे चतुरतैकविधानें ॥ ३१ ॥

(उपजाति वृत्त)

श्री द्रोण विप्रोत्तम वीर्य सांचा ॥
वाचस्पतींचा अवतार साचा ॥
शरासनाम्नाय करस्थ झाला ॥
ऋगादि वेदासहहिं द्विजांला ॥ ३२ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

राजे राजकुमार विक्रम निधी जे जे प्रपंचांतिले ॥
त्याचे शिष्य प्रशिष्य शिष्य बहु ते निस्सीम नामाथिले ॥
राहो व्यर्थ किमर्थ मीं करुं तुंसी वाक्चातुरी आगळी ॥
युद्धीं मत्कर कौशलें समजसी आचार्य प्रौढी भली ॥ ३३ ॥

अैकें उत्तर पार्थ दोष विषयीं पापिष्ट यूथोत्तरा ॥
जेणें उत्तर गोग्रहीं कुरु चमू ते सत्वरांजित्वरा ॥
येकें विग्रहिं निग्रहूनि बळियें निर्भत्सुनी साग्रहा ॥
गाई वत्स समेत तै फिरविल्या त्या आपुल्याल्या गृहा ॥३४॥

द्रौणी द्रोण कृपार्थ सूर्यसुत हे दुर्योधनाची विले ॥
कोणीं यांशि विशंक जिंकिल असा क्षोणीवरी नाढळे ॥
केली ख्याति पृथात्मजें रण महीं लावूनियां तें फळी ॥
त्या तें निंदिशि मंद बुद्धि निरखुं मंदाग्रजाची स्थली ॥ ३५ ॥

स्त्रीचें देहहि हेय जेविं धरिलें देवें सुराच्या हिता ॥
कृष्णें तेविं नपुंसकत्व वरिलें धर्मोक्ति पाळूं स्वता ॥
नाहीं लेशहिं दोष पांडवकुळीं नेणोनिहीं दुर्मती ॥
पाप्या आत्म समान मानुनि वृथा कां दूषिसी त्या प्रती ॥३६॥

(स्रग्धरा वृत्त)

अैकोनी जन्यकांक्षि खवळुनि खळतो अस्त्रपजन्य नामी ॥
सोडी वोढूनि मेढा कडकडरवतो व्यापला विश्वधामीं ॥
अभ्राचें थाट कैसें कुळकुळित भलें दाट अभ्रीं उदेलें ॥
गारा वृष्टीस तेहीं गडगडुनि बळें शीघ्र आरंभिजेलें ॥ ३७ ॥

मध्ये कादंबिनीच्या लखलखिति विजा झांकिती नेत्र तेणें ॥
झाली संग्राम भूमी जलमय समुदी वृष्टि उत्कृष्टतेनें ॥

पाणी पाणी ह्मणूनी विगदिति मुखिचें लोपलें सर्वपाणीं ॥
पाणीं ठेवोनि माथां विनविति दळिचे धांवेर चक्रपाणी ॥ ३८ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

अति बाळ मुकुंद मावुली ॥ वटपत्रोपशयान सावळी ॥
स्मरतां जलमग्न ते घडी ॥ घडली सांगडि तेच ते घडी ॥ ३९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

नौकारूढ सखोल सिंधु सलिलीं सौख्यें जसें राहती ॥
सौकर्यें यदुवीर सैनिक तसे चौकाल ते पोहती ॥
सोडूनी मरूदस्त्र शस्त्र कुशलें तो सात्यकीनें कसें ॥
केलें कौतुक दैत्य सैन्य अवघें तें दैन्य पावे तसें ॥ ४० ॥

व्योमी मेघ टिकाळले वसुमतीप्रांत स्वरें वाळले ॥
रेणुव्रात उपाळले जगहिते दिक्प्रांत झांकोळले ॥
त्रासें दैत्य विटाळले तनु गृहावासासि कंटाळले ॥
आला कल्प अकाळ लेखिति यदू युद्धार्थ चौताळले ॥ ४१ ॥

(माल्यभारा वृत्त)

उडती पवनें गजाश्व मेळे ॥ पडती धांव पुरोनि येक वेळे ॥
जणु मारुतकंतुकासि खेळे ॥ ह्मणती यादव युद्धरंग वेळे ॥४२॥

(वियोगिनी वृत्त)

हनुमध्वज शिष्य सात्यकी ॥ दनुजध्वंसतदिष्ट सत्यकीं ॥
ह्मणुनी अनिळें घनाग्रहें ॥ दमिले उत्प्लवनादि निग्रहें ॥ ४३ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

तमः प्रकृतिचीपरी श्वसन शासनें लौकरी ॥
रजः प्रचुर ते बरी घडालि वाहिनी आसुरी ॥
सुरक्षित बरोबरी हृदई सत्वहीं कूसरी ॥
शुभ स्थिति अशी हरीप्रवण संगतीची खरी ॥ ४४ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

राजे राजकुमार विक्रम निधी जे जे प्रपंचांतिले ॥
त्याचे शिष्य प्रशिष्य शिष्य बहु ते निस्सीम नामाथिले ॥
राहो व्यर्थ किमर्थ मीं करुं तुंसी वाक्चातुरी आगळी ॥
युद्धीं मत्कर कौशलें समजसी आचार्य प्रौढी भली ॥ ३३ ॥

ऐकें उत्तर पार्थ दोष विषयीं पापिष्ट यूथोत्तरा ॥
जेणें उत्तर गोग्रहीं कुरु चमू ते सत्वरांजित्वरा ॥
येकें विग्रहिं निग्रहूनि बळियें निर्भत्सुनी साग्रहा ॥
गाई वत्स समेत ते फिरविल्या त्या आपुल्याल्या गृहा ॥३४॥

द्रौणी द्रोण कृपार्थ सूर्यसुत हे दुर्योधनाची विले ॥
कोणीं यांशि विशंक जिंकिल असा क्षोणीवरी नाढळे ॥
केली ख्याति पृथात्मजें रण महीं लावूनियां तें फळी ॥
त्या तें निंदिशि मंद बुद्धि निरखुं मंदाग्रजाची स्थली ॥ ३५ ॥

स्त्रीचें देहहि हेय जेविं धरिलें देवें सुराच्या हिता ॥
कृष्णें तेविं नपुंसकत्व वरिलें धर्मोक्ति पाळूं स्वता ॥
नाहीं लेशहिं दोष पांडवकुळीं नेणोनिहीं दुर्मती ॥
पाप्या आत्म समान मानुनि वृथा कां दूषिसी त्या प्रती ॥३६॥

(स्रग्धरा वृत्त)

ऐकोनी जन्यकांक्षि खवळुनि खळतो अस्त्रपजन्य नामी ॥
सोडी वोढूनि मेढा कडकडरवतो व्यापला विश्वधामीं ॥
अभ्राचें थाट कैसें कुळुकुळित भलें दाट अभ्रीं उदेलें ॥
गारा वृष्टीस तेहीं गडगडुनि बळें शीघ्र आरंभिजेलें ॥ ३७ ॥

मध्ये कादंबिनीच्या लखलखिति विजा झांकिती नेत्र तेणें ॥
झाली संग्राम भूमी जलमय समुद्री वृष्टि उत्कृष्टतेनें ॥

पाणी पाणी ह्मणूनी विगदिति मुखिचें लोपलें सर्वपाणीं ॥
पाणीं ठेवोनि माथां विनविति दळिचे धांवेर चक्रपाणी ॥ ३८ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

अति बाळ मुकुंद माउली ॥ वटपत्रोपशयान सावळी ॥
स्मरतां जलमग्न ते घडी ॥ घडली सांगडि तेच ते घडी ॥ ३९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

नौकारूढ सखोल सिंधु सलिलीं सौख्यें जसें राहती ॥
सौकर्यें यदुवीर सैनिक तसे चौकाल ते पोहती ॥
सोडूनी मरूदस्त्र शस्त्र कुशलें तो सात्यकीनें कसें ॥
केलें कौतुक दैत्य सैन्य अवघें तें दैन्य पावे तसें ॥ ४० ॥

व्योमी मेघ टिकाळले वसुमतीप्रांत स्वरें वाळले ॥
रेणुव्रात उपाळले जगहितें दिक्प्रांत झांकोळले ॥
त्रासें दैत्य विटाळले तनु गृहावासासि कंटाळले ॥
आला कल्प अकाळ लेखिति यदू युद्धार्थ चौताळले ॥ ४१ ॥

(माल्यभारा वृत्त)

उडती पवनें गजाश्व मेळे ॥ पडती धांव पुरोनि येक वेळे ॥
जणु मारुतकंतुकासि खेळे ॥ ह्मणती यादव युद्धरंग वेळे ॥ ४२ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

हनुमध्वज शिष्य सात्यकी ॥ दनुजध्वंसतदिष्ट सत्यकीं ॥
ह्मणुनी अनिळें घनाग्रहें ॥ दमिले उत्प्लवनादि निग्रहें ॥ ४३ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

तमः प्रकृतिचीपरी श्वसन शासनें लौकरी ॥
रजः प्रचुर ते वरी घडलि वाहिनी आसुरी ॥
सुरक्षित वरोवरी हृदईं सत्वहीं कूसरी ॥
शुभ स्थिति अशी हरीप्रवण संगतीची खरी ॥ ४४ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

तों सांब कृष्णात्मज गूढ जत्रू ॥ येतां वरी चालुनि यज्ञशत्रू ॥
लोटी रथा तद्वधकार्यकामीं ॥ कोपें वदे त्या दनुजेंद्रनामी ॥४५॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

आराध्य त्रिदशास जो सतत त्या नारायणें श्री करें ॥
मारारातिं विभूंचिया विनटतां आराधनीं आदरें ॥
झालासी मग लब्ध तूं अवडता तालांक कृष्णाप्रती ॥
आलासी इतुक्यांत कां मज अशा काळापुढें दुर्मती ॥ ४६ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

मकरांकशता बरोबरी ॥ सुकुमारा तनु हे तुझी बरी ॥
विमता मजसारिख्यासहीं ॥ ममता उद्भवते मनोग्रहीं ॥४७॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ते काया यमदंड चंड शतशामत्कांडषंडीं स्वयें ॥
सिद्धार्थासम खंड खंड घडुनीं संग्राम भूमी इये ॥
गृध्र श्वान शृगाळ सूकर वृकाकाकादिकांरे अहा ॥
आतिथ्यार्ह घडेल मंडनमसीं केल्या घडीनें पहा ॥ ४८ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

ऐकोनि कार्ष्णी निगदी विषादें ॥ संव्हारकार्यप्रवण प्रसादें ॥
मीं जन्मलों यास्तव मालमस्ता ॥ अस्ता तुसीं पाववितों समस्ता ॥

(उपजाति वृत्त)

ह्मणूनियां हेळन वाक्य वेत्रें ॥ प्रफुल्ल पंकेरुहरम्यनेत्रें ॥
आकर्ण कर्णांतक सूतपुत्रें ॥ आकर्षितां च्याप विलास सूत्रें ॥५०॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

टंकारें नभ सोंललें सुमन तें ठंकाभिघातें जसें ॥
लंकाध्यक्ष समान शत्रु गणुनी रंकापरी राजसें ॥

हुंकारेंचि हरूनि तद्बलधना हंकार वज्राशनी ॥
संकाशींत्रिशिखीं अरीस बुजिलें पुंखानुपुंखी रणीं ॥ ५१ ॥

येरें येर ह्मणूनि लक्षण तया मानूनि लक्षावधी ॥
बाणीं बाण करार्दनात्मज शरां तोडूनि ताडें तधीं ॥
केलें गर्जन तर्जना हरिसुतें ते तर्जनी नाशिकीं ॥
ठेऊनी घनवृष्टि त्यावरि भली आरंभिली सायकीं ॥ ५२ ॥

(मालिनी वृत्त)

त्रुटितत्रुटि मघेंची दैत्यबाणावळीते ॥
करुनि शरसमष्टीं घे अरीची बळीते ॥
मखरिपूदळिं हा हाकार मोठे उदेले ॥
शिखरिं शिखरिं त्रासें दैत्य कित्तेक गेले ॥ ५३ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ज्याच्या पूर्वज पंचबाण जनिता सर्व प्रपंचाद्यकीं ॥
पंचयास्यार्चन लब्ध जो बळनिधी पंचूकळा कौतुकीं ॥
पंचप्राणचि ऋक्ष राट्कुमरिचा पंचत्व तेणें दिलें ॥
यज्ञारातिस दैत्य भूत निवहा पंचाक्षरीनें भलें ॥ ५४ ॥

(माल्यभारा वृत्त)

अमरांतक तो गदासि बाहे ॥ समरार्थी उचलूनि सीघ्र बाहे ॥
गदहीं धरितां पुढार वेगें ॥ निगदी तो वदनें मदांध घे घे ॥५५॥

(पृथ्वी वृत्त)

ज्वरांकुश प्रसिद्ध मीं गदगज्यासि आटोपिता ॥
पितामह असो तुझा वसुसुपर्वहीं तो पिता ॥
वधींनापिनला जऱ्हीं त्रिदशनाथ संगोपिता ॥
पितामहहीं जीविका कसि कुपी विषाची पितां ॥ ५६ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

त्रिदशांतक वाक्य यापरी ॥ परिसोनी कटु तैं परोपरी ॥
गद कोपुनी फार अंतरीं ॥ त्वरितें त्या सळि दुःसहोत्तरीं ॥५७॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

जैसा मरे मानव सन्निपातें ॥ तैसेंचि माझ्या शर सन्निपातें ॥
भेटूं अरी सज्जति ते यमातें ॥ आली गदाख्या ह्मणऊनि मा तें ॥

(पृथ्वी वृत्त)

वदोनि असि वैखरी अनुज माधवाचा त्वरें ॥
उरीं अरिसमल्ल तो प्रहरि भल्लसंज्ञे शरें ॥
प्रफुल्लतर किं शुकारुण पुन्हा सुरांचा अरी ॥
करी लगट सैनिका सगट वासुदेवावरी ॥ ५९ ॥

(उपजाति वृत्त)

वारी जसी आदि करूनि रोषा ॥ उदारता येकचि सर्व दोषा ॥
येकेंचि तैसें अजितानु ज्यानें ॥ निवारिले दैत्य असंख्य जाणें ॥

(पृथ्वी वृत्त)

गदाधर गदेचिया सदृश जातिनें आणिखी ॥
स्वकीय अभिधामिदा कळुनि यादवाख्येंतकीं ॥
सुदारुणहि ते गदाव्रण गदा न दावी जईं ॥
हंसे खदखदां तदा अनुज माधवाचा जईं ॥ ६१ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंव्हेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्रमाला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥६२॥

॥ इति श्री कृष्ण सप्तम मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्ण अष्टम मंजरी ॥

॥ श्री रामकर्ता ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

काळा केवळ काळ भीम इकडे तो काळ भीम स्वयें ॥
काळम्लेच्छ हरात्मजावरि तियेकाळीं अला दुर्जये ॥
नाळीकासन सोदरें निरखितां पोळोनि कोपानळें ॥
नाळीकासन सज्जिलें हरूं सुरद्विट्कंठ नाळा भलें ॥ १ ॥

(शालिनी वृत्त)

मारामारीसे करोनी क्षणानें ॥ मारा मारूं दैत्यया मीपणानें ॥
येतां जेता शंबराचा अपापी ॥ घेता झाला तो पुढार प्रतापी ॥२॥

(वसंततिलका वृत्त)

संघट्टतां रथरथा सपरीं द्वयांचे ॥
झाले सकंप अवघे दळिचे तयांचे ॥
आरंभले मग भलें रण त्या प्रदेशीं ॥
बोले स्मरा सुर रिपू तुळुनी गदेशी ॥ ३ ॥

नामें अनंग बळहीं अबळां जनाचें ॥
मित्रत्व तूज मिरवे मृग लांछनाचें ॥
पत्रीस्तिपंचसह कार्मुक हे फुलांचे ॥
युद्धोद्यम स्फुरति चार जसे मुलांचे ॥ ४ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

या तूझिया अग्र अनंग नामा ॥ जन्वर्थता आणिन पापधामा ॥
टीकें परी नीट ठिकाल नासें ॥ योजीन तुझी तनुयुक्तनासें ॥५॥

(वसंततिलका वृत्त)

ऐकोनि हें कुसुम सायक बोलताहे ॥
नामेंचि मात्र मजलागि अनंगताहे ॥
पापाधमा रणिं पुढें टिकल्यां क्षणानें ॥
आतां अनंग घडसी निज दुर्गुणानें ॥ ६ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

जो विक्रमाची परिपूर्ण सीमा ॥ त्या कोप आला बहु काळभीमा ॥
धाडावया मन्मथ काळधामीं ॥ माहास्त्र सोडी मग नाग नामीं ॥७॥

(स्रग्धरा वृत्त)

उंची हेमाचलाची धरित अणि भली काळिमा काजळाची ॥
चालूनीये बळाची घणघणित असी पंक्ति दंतावळाची ॥
हाणूनी शृंखळाची निरवधि करितां आटि तीणें दळाची ॥
कामाच्या कश्मलाची उमललि कळि तैं काळभीमा खळाची ॥

(उपजाति वृत्त)

उरस्थळीं स्थापुनियां पदातें ॥ लऊनि तेथें हणुनी रदातें ॥
कित्तेक ते सैनिक चूर्ण केले ॥ चिरूनि कित्तेकहिं टाकियेले ॥९॥

(रथोद्धता वृत्त)

आपुलें दळ विरुद्ध गजानीं ॥ देखुनी हत असें रति ज्यानीं ॥
घर्ड़ुनी घरघरां मग दाढा ॥ कोपला निज मनीं रणगाढा ॥१०॥

(मालिनी वृत्त)

मकर निकर जेथें फार तैसेंचि वारी ॥
प्रकटि विकट माया यापरी शंबरारी ॥
समर जगति तेणें प्राण जंजाळ झालें ॥
अमर रिपुगणासि थोर प्राणांत आलें ॥ ११ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

नक्र व्यूह पदासि तों झगडुनी स्तंभे रमा तें बळें ॥
पाताळातळिं बोढिती झडकरी जेथें अगाधें जळें ॥
शुंडादंडहि ते समस्त सलिलामध्यें पुरे मज्जतां ॥
झाला कुंजर पुंज तो दुखवुनी दीनस्वरें गर्जतां ॥ १२ ॥

(उपजाति वृत्त)

धावां करूनी जरि नाग तैसा ॥ हरिप्रसादें हरुं दुःख पैसा ॥
तत्पुत्र शत्रुत्व असें ह्मणोनी ॥ न मानिती हें तवं युक्त कोण्ही ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ऐसें चिंतुनि अंतरीं गजगणीं निश्चेष्ट होतां तईं ॥
मोठी येक अपूर्व भाव विरचूं तो सज्जतां दैत्यहीं ॥
सोडी मोहन नामकास्त्र उपरी मायावतीचा पती ॥
गेले मोहुनि दानवेंद्र अवघे बाणूनि सुप्तस्थिती ॥ १४ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

चतुष्पदहिं जे भले हयगजादि सेनेतिले ॥
सुषुप्ति सुख लाधले द्रविणि लुब्धसे लोधले ॥
सुरेतरहि तेथिले विविध रूप नामाथिले ॥
विदेहपद पावले विमळ मुक्तसे भावले ॥ १५ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

यमळार्जुन भंजनांगजे ॥ यम वारानिधि गामि दिग्गजें ॥
रचिला नद शोण ज्या पुढें ॥ नद शोणाख्य जुनाहि बापुडे ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

शूरांचीं शूर पुत्रात्मज विपुलशरीं कृत्तजें उत्तमांगें ॥
झाली बारीक सारीं अणुहुनिहिं वरी लोटतांहीं शतांगें ॥

वाळू जेथील तेची उतरुं नर पुरे तो पुरे भीतरीकीं ॥
चेंदा मेंदा तनूचा प्रबळ निसरडें कांठिचें तेंचि लेखीं ॥१७॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

काळीं केवळ वोढणें वहति जें रक्तप्रवाहा सर्वें ॥
मोठीं सानहिं वाटती सकळहीं तें वर्तुळें कासवें ॥
मध्यें जे रथमंडळी चळतसे त्या थोर नौकावळी ॥
पंकीं मग्न शतांग पंक्ति अचळद्वीपें तसी भावली ॥ १८ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

प्रफुल्ल कमळापरी दनुजवक्त्रमाळा बरी ॥
वसे मृगमदूवरी स्फुरत तो द्विरेफासरी ॥
जने क्षण भरोवरी तुळित तेंचि इंदीवरीं ॥
निमग्न बहु जे करी चिखलिं आंतिले ते गिरी ॥ १९ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

शिबिकांतति भीतरी तरी ॥ मिरवे जे वीर पिंजरी जरी ॥
दिसतो तिसतोच साजकीं ॥ जणु ते स्वस्तिक नाव नावकीं ॥२०॥

शकटी निकटीं मिळूनियां ॥ रूतल्या ज्या शतशागतक्रिया ॥
उतरूं नद तो सखोलकीं ॥ रचिला सेतुच काय सैनिकीं ॥२१॥

(वसंततिलका वृत्त)

ऊरू समस्त कुसरी सुसरी विशाला ॥
डोहा नसेचि मिति जेथ तळ स्पृशाला ॥
रत्नौघ जे तळपती बुडुनी अनासे ॥
जेथील ते विविध रूप विचित्र मासे ॥ २२ ॥

(उपजाति वृत्त)

प्रत्यक्ष साचे कवणा नठावें ॥ केल्यां सरे मुक्त तिहीं उठावें ॥
रसातळीं घालुनि त्यां प्रसुप्तां ॥ कामें दिल्हें सौख्य बहू स्वआप्तां ॥

(मालिनी वृत्त)

कुलिश कवच दैत्या पाठऊं मृत्युवामा ॥
ढकलुनि रथ येतां तोंवरी पार्थ नामा ॥
दनुजवरदुरात्मा वाक्शरानीं तयाचें ॥
हृदयकमळ भेदी याज्ञसेनी प्रियाचें ॥ २४ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

समर्पुनी बळाबळी बळि शिखीसकीं खांडवा ॥
निवात कवचासहीं निवटिलें तुवां पांडवा ॥
अखर्वगुण गर्व तो हृदइं सर्वथा माजला ॥
करीन परता जरी परतनासि युद्धीं भला ॥ २५ ॥

(स्वागता वृत्त)

वत्सरावधि अरे बटवाला ॥ मच्छनाथपुरिं नाटकशाला ॥
नाचवीत जठरानळ कुंडा ॥ तो यथेष्ट भरिलें तइं कुंडा ॥ २६ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

पितामह तुझा खरा ऋषि वितंतुगामीश्वरा ॥
पिता तरि न सांगिजे सकळ गोळकांचा तुरा ॥
इनेंद्र यम मारुताश्विन तुझ्या प्रसूचे सहा ॥
असे पति जियेसटीं बहु स भार सर्वंसहा ॥ २७ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

गाढा बळिष्ट त्र्जिं वज्रवर्मा ॥ काढूनि येणेंपरि सर्व वर्मा ॥
तो निंदितां कोपुनि पार्थवर्मा ॥ दे जाब त्यातें रणचंडकर्मा ॥२८॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पंक्तिग्रीवहिं येक वत्सरवरी झुंझोनि ज्यासीं पुरा ॥
तद्ध्वंसाविषइं अशक्त घडुनी सख्यैंचि गेला पुरा ॥
देवेंद्रासहि जे अजिंक समरीं सिद्धां तथा चारणा ॥
कृष्णाच्या चरणाश्रयें सकळिकां त्या आणिलें म्यां रणा ॥२९॥

माझा विक्रम नेणतां रणमहीं केली तुवां चाउटी ॥
माघारिं पळ काढिल्यांहिं तुजला सोडीचना सेवटीं ॥
अैसी अैकुनि अर्जुनोक्ति दनुजें कोपानळें तापुनी ॥
केलें मुक्त भुजंगमास्त्र बरवें बाणी प्रतिष्ठापुनी ॥ ३० ॥

(शिखरिणी वृत्त)

विषज्वाळा वक्त्रीं वमिति घनकाळानळ तशा ॥
धुधुकारें सारें भरुनि गगन व्यापिति दिशा ॥
महाशूर्पा अैसें उभवुनि फणामंडळ कसें ॥
चमूसी पार्थाच्या डसति दशनें सर्प अकसें ॥ ३१ ॥

(उपजाति वृत्त)

चढूनि माथां विषगोळ चेंडू ॥ आले समस्ताप्रति शीघ्र झेंडू ॥
पाहूनि तद्भीति अभव्य साची ॥ वर्ते असा त्यावरि सव्यसाची ३२॥

(पृथ्वी वृत्त)

विलोकि निज सैनिकां उरग डंखुनी बाधितां ॥
पुरंदर तनुज तो अधिक लाधला साधितां ॥
जपोनि तनु मोकळी मग गरुत्मदस्त्रावळी ॥
तथांतुनि महाबळी निपजली खगेंद्रावळी ॥ ३३ ॥

(मालिनी वृत्त)

झडप झडकरीं त्या घालुनी वैनतेई ॥
गडप भुजग केले सर्व दुर्वार तेहीं ॥
पडपडुनि किरीटि हांसतां देखुनी तें ॥
कढुनि मनिं असे त्या मांडिलें दुर्विनीतें ॥ ३४ ॥

(आर्या वृत्त)

सौरास्त्रारण सौरा ॥ सोडी वोढोनि कार्मुका रागें ॥
भास्वद्भास्कर कोटि ॥ झाल्या निर्माण तेथुनी वेगें ॥ ३५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पत्ती आणि तुरंग राउत रथी हत्ती तथा स्यंदना ॥
जाळूनी करुं भस्म देखिल तया कुंतीचिया नंदना ॥
भावें या रविमंडलें निकट त्या प्रत्तेक येतांचक्कीं ॥
गात्रें केवळ पोळतां चिवळसा आरंभिला सैनिक्कीं ॥ ३६ ॥
ऐसें पाहुनि बाहुजोत्तम महाबाहू महेंद्रात्मभू ॥
मौनें राहुनि राहु नामक महा अस्त्रां विसर्जी प्रभू ॥
येकेका मग भानुसी शत शत स्वर्भानु ते ग्रासितां ॥
झाला अर्जुन वीर गर्जुनि तया बाणेंहि संत्रासिता ॥ ३७ ॥

(उपजाति वृत्त)

गुणीं गुणाची न फिरेचि गस्ती ॥ हे तार्किकाची हरूं तर्क मस्ती ॥
च्यापीं गुणा योजुनि तेथ मोठी ॥ ध्वनीहिं आकारित तो किरीटी ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेव्हां पाशुपतास्त्र आशुगमुखीं आशु प्रतिष्ठापुनी ॥
पापी मोकळि तो बाळि प्रतिनिधी क्रोधानळें व्यापुनी ॥

अन्यास्त्रा अनिवार्यसें कळुनि तें प्रत्यस्त्र तेंचि त्वरें ॥
केलें मुक्त गिरीशभक्ततिलकें शक्रात्मजेंजि त्वरें ॥ ३९ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

न खंडुनि परस्परीं घडलिं गुप्त ते अंबरीं ॥
समस्तहिं सुरासुरीं नवल मानिलें अंतरीं ॥
पुन्हा दनुज केसरी खवळुनी घनाचेपरी ॥
परंतप शिरावरी विपुल बाणवृष्टी करी ॥ ४० ॥

(उपजाति वृत्त)

स्वमार्गणी ते रण दुर्जयानें ॥ शराळि खंडूनि धनंजयानें ॥
वर्षाव केला बहु सायकाचा ॥ कचावला जीव दनुद्भवाचा ॥४१॥

(पृथ्वी वृत्त)

निवातकवचांतकें कवच खंडुनीयां शरें ॥
सवेंचि तळिं पाडिलें दिविज वैरियाचें त्वरें ॥
तुरंग अणि सारथी यमपुरी विले लाविले ॥
रथावयव सर्षपास कुश खंडुनी ठेविले ॥ ४२ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

त्रैलोक्यीं प्रतिमल्ल दुर्लभ जयां भल्लें तयांच्या शिरा ॥
खंडूनी मग खांडवारि प्रगटी गीर्वाणदत्तस्वरा ॥
देखोनी हत देवशत्रु दनुजोत्साह क्षणें मंदला ॥
क्षिप्रब्रह्मकटाह सर्व परमानंदें तदा कोंदला ॥ ४३ ।

कीलालात्मक जेथ पूर्ण भरलें कीलालकीलालहें ॥
शस्त्रध्वस्त समस्त मस्त अरिचीं मांसेंचि पंकस्वयें ॥
वीरांचे घन केशपाश अवघे शेवाळसे वाटती ॥
लाटाचे थरहीं भले वरि वरी वातान्वयें लोटती ॥ ४४ ॥

(शालिनी वृत्त)

वेतंडाच्या छिन्न चंड प्रचंडा ॥ शुंडा ज्या हो वाहती कीं अखंडा ॥

मोठे मोठे कुंडली तेच लेखा ॥ ज्यांचा लेखाहीं कळेनाच लेखा ॥४५॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

वीरांचे करछिन्न जे प्रवहती मध्यस्त ते कुंडली ॥
छोटें पांच ह्मणा तया तुह्मि ह्मणा त्यांची फणामंडळी ॥

मोठे उंचहिं अंगुळीयक मणी ते तच्छिरोरत्नसे ॥
खद्योतासहिं कांतिनें करिति जे निस्तेज खद्योतसे ॥ ४६ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

असतां पृथु येक वाहिनी ॥ दुसरी जन्म धरीत तेथुनी ॥

जनि पद्धति सिद्ध हे असे ॥ परि येथें नवलाव तो वसे ॥ ४७ ॥

(उपजाति वृत्त)

विनाश झाल्याविण वाहिनीचा ॥ न जन्म या शोणित वाहिनीचा ॥

भीरूस जे कां बहु भीति दात्री ॥ शूरांसि सौख्यात्मक सस्यधात्री ॥

(वियोगिनी वृत्त)

हतशेष विदारुनी बळी ॥ उरल्यांसी मग लाउनी फळी ॥

विजयें विजयासि साधुनी ॥ रचिली शोणितयुक्त ते धुनी ॥४९॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

आला रणा लक्षुनि वज्रवर्मा ॥ पाहूनि वज्रायुध फार शर्मा ॥

धाडूनि पुत्रा स्तुति रत्नहुंडी ॥ दूतां करीं वर्षत पुष्पझुंडी ॥५०॥

(वियोगिनी वृत्त)

इकडें नगरी सभेंत कीं ॥ असतां संगर भीम पातकी ॥

हतशेष उगे अधोमुखीं ॥ तवें ठेले बुडुनी घनासुखीं ॥ ५१ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पंक्तिग्रीवहिं येक वत्सरवरी जुंझोनि ज्यासीं पुरा ॥
तध्वंसाविषइं अशक्त घडुनी सख्येंचि गेला पुरा ॥
देवेंद्रासहि जे अजिंक समरीं सिद्धां तथा चारणा ॥
कृष्णाच्या चरणाश्रयें सकळिकां त्या आणिलें म्यां रणा ॥२९॥

माझा विक्रम नेणतां रणमहीं केली तुंवां चाउटी ॥
माघारि पळ काढिल्यांहिं तुजला सोडीचना सेवटीं ॥
अैसी अैकुनि अर्जुनोक्ति दनुजें कोपानळें तापुनी ॥
केलें मुक्त भुजंगमास्त्र वरवें बाणी प्रतिष्ठापुनी ॥ ३० ॥

(शिखरिणी वृत्त)

विषज्वाळा वक्त्रीं वमिति घनकाळानळ तशा ॥
धुधुकारें सारें भरुनि गगन व्यापिति दिशा ॥
महाशूर्पा अैसें उभवुनि फणामंडळ कसें ॥
चमूसी पार्थाच्या डसति दशनें सर्प अकसें ॥ ३१ ॥

(उपजाति वृत्त)

चढूनि माथां विषगोळ चेंडू ॥ आले समस्ताप्रति शीघ्र झेंडू ॥
पाहूनि तद्रीति अभव्य साची ॥ वर्ते असा त्यावरि सव्यसाची ३२॥

(पृथ्वी वृत्त)

विलोकि निज सैनिकां उरग डंखुनी बाधितां ॥
पुरंदर तनुज तो अधिक लाधला साधितां ॥
जपोनि तनु मोकळी मग गरुत्मदस्त्रावळी ॥
तयांतुनि महाबळी निपजली खगेंद्रावळी ॥ ३३ ॥

(मालिनी वृत्त)

झडप झडकरीं त्या घालुनी वैनतेइं ॥
गडप भुजग केले सर्व दुर्वार तेहीं ॥
पडपडुनि किरीटि हांसतां देखुनी तें ॥
रूढुनि मनिं असे त्या मांडिलें दुर्विनीतें ॥ ३४ ॥

(आर्या वृत्त)

सौरास्त्रारण सौरा ॥ सोडी वोढोनि कार्मुका रागें ॥
भास्वद्भास्कर कोटि ॥ झाल्या निर्माण तेथुनी वेगें ॥ ३५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पत्ती आणि तुरंग राउत रथी हत्ती तथा स्यंदना ॥
जाळूनी करुं भस्म देखिल तया कुंतीचिया नंदना ॥
भावें या रविमंडलें निकट त्या प्रत्तेक येतांचक्रीं ॥
गात्रें केवळ पोळतां चिवळसा आरंभिला सैनिकीं ॥ ३६ ॥

ऐसें पाहुनि बाहुजोत्तम महाबाहू महेंद्रात्मभू ॥
मौनें राहुनि राहु नामक महा अस्त्रां विसर्जी प्रभू ॥
येकेका मग भानुसी शत शत स्वर्भानु ते ग्रासितां ॥
झाला अर्जुन वीर गर्जुनि तया बाणेंहि संत्रासिता ॥ ३७ ॥

(उपजाति वृत्त)

गुणीं गुणाची न फिरेचि गस्ती ॥ हे तार्किकाची हरूं तर्क मस्ती ॥
च्यापीं गुणा योजुनि तेथ मोठी ॥ ध्वनीहिं आकारित तो किरीटी ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेव्हां पाशुपतास्त्र आशुगमुखीं आशु प्रतिष्ठापुनी ॥
पापी मोकळि तो बाळि प्रतिनिधी क्रोधानळें व्यापुनी ॥

अन्यास्त्रा अनिवार्यसें कळुनि तें प्रत्यस्त्र तेंचि त्वरें ॥
केलें मुक्त गिरीशभक्ततिलकें शक्रात्मजेंजि त्वरें ॥ ३९ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

न खंडुनि परस्परीं घडलिं गुप्त ते अंबरीं ॥
समस्तहिं सुरासुरीं नवल मानिलें अंतरीं ॥
पुन्हा दनुज केसरी खवळुनी वनाचेपरी ॥
परंतप शिरावरी विपुल बाणवृष्टी करी ॥ ४० ॥

(उपजाति वृत्त)

स्वमार्गणी ते रण दुर्जयानें ॥ शराळि खंडूनि धनंजयानें ॥
वर्षाव केला बहु सायकाचा ॥ कचावला जीव दनुद्भवाचा ॥४१॥

(पृथ्वी वृत्त)

निवातकवचांतकें कवच खंडुनीयां शरें ॥
सवेंचि तळिं पाडिलें दिविज वैरियाचें त्वरें ॥
तुरंग अणि सारथी यमपुरी विले लाविले ॥
रथावयव सर्षपास कुश खंडुनी ठेविले ॥ ४२ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

त्रैलोक्यीं प्रतिमल्ल दुर्लभ जयां भल्लें तयांच्या शिरा ॥
खंडूनी मग खांडवारि प्रगटी गीर्वाणदत्तस्वरा ॥
देखोनी हत देवशत्रु दनुजोत्साह क्षणें मंदला ॥
क्षिप्रब्रह्मकटाह सर्व परमानंदें तदा कोंदला ॥ ४३ ॥

कीलालात्मक जेथ पूर्ण भरलें कीलालकीलालहें ॥
शस्त्रध्वस्त समस्त मस्त अरिचीं मांसेचि पंकस्वयें ॥
वीरांचे घन केशपाश अवघे शेवाळसे वाटती ॥
लाटाचे थरहीं भले वरि वरी वातान्वयें लोटती ॥ ४४ ॥

(शालिनी वृत्त)

वेतंडाच्या छिन्न चंड प्रचंडा ॥ शुंडा ज्या हो वाहती कीं अखंडा ॥

मोठे मोठे कुंडली तेच लेखा ॥ ज्यांचा लेखाहीं कळेनाच लेखा ॥४५॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

वीरांचे करछिन्न जे प्रवहती मध्यस्त ते कुंडली ॥
बोटें पांच ह्मणा तया तुह्मि ह्मणा त्यांची फणामंडळी ॥
मोठे उंचहिं अंगुळीयक मणी ते तच्छिरोरत्नसे ॥
खद्योतासहिं कांतिनें करिति जे निस्तेज खद्योतसे ॥ ४६ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

असतां पृथु येक वाहिनी ॥ दुसरी जन्म धरीत तेथुनी ॥
जनि पद्धति सिद्ध हे असे ॥ परि येथें नवलाव तो वसे ॥ ४७ ॥

(उपजाति वृत्त)

विनाश झाल्याविण वाहिनीचा ॥ न जन्म या शोणित वाहिनीचा ॥
भीरूस जे कां बहु भीति दात्री ॥ शूरांसि सौख्यात्मक सस्यधात्री ॥

(वियोगिनी वृत्त)

हतशेष विदारुनी बळी ॥ उरल्यांसी मग लाउनी फळी ॥
विजयें विजयासि साधुनी ॥ रचिली शोणितयुक्त ते धुनी ॥४९॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

आला रणा लक्षुनि वज्रवर्मा ॥ पाहूनि वज्रायुध फार शर्मा ॥
धाडूनि पुत्रा स्तुति रत्नहुंडी ॥ दूतां करीं वर्षत पुष्पझुंडी ॥५०॥

(वियोगिनी वृत्त)

इकडें नगरी सभेंत कीं ॥ असतां संगर भीम पातकी ॥
हतशेष उगे अधोमुखीं ॥ तवें ठेले बुडुनी घनासुखीं ॥ ५१ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुसावया येक पुढार घेना ॥ कुशब्द त्याच्याहिं मुखीं निघेना ॥
वक्त्रावरी घालुनि सूक्ष्म शेले ॥ कित्तेक ते फुंदत दूर ठेले ॥५२॥

(शालिनी वृत्त)

वीरस्वर्गा सर्व गेले मिळोनी ॥ निर्धारूं हा दूत चिन्हें कळूनी ॥
मूर्छा मोहें व्यापलें दानवेशा ॥ नेणों तोहीं सज्जला स्वर्निवेशा ॥

(इन्द्रवज्रा वृत)

तो मीनला वृद्ध प्रधानमेळा ॥ स्वापीतिहीं संगर भीम केला ॥
दूती मुखें हे परिसोनि चाली ॥ अंतःपुरीं येकचि गुल्लि झाली ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

माझा दक्षिणबाहु बाहुनि अणा तो वीरवर्मा भला ॥
त्याच्या भेटिस नातरी सकळहीं घेऊनि मा तें चला ॥
काळाचा निजकाळ जो तुज अशारे काळ भीमा कसा ॥
आला काळ विचित्र काळगतिकीं मोठी गमे मानसा ॥५५॥

(उपजाति वृत्त)

कोठें मम प्राणसखारि गेला ॥ सुरांतकें कां रसभोग केला ॥
कां वज्रसेनें धरिला अबोला ॥ अमात्यहो नीट पुसोनि बोला ॥

(पृथ्वी वृत्त)

फराळ करणार जे रणिं सुरासुरांचा बरा ॥
कराळ बुजुं शक्तहीं शरिं धरा तथा अंबरा ॥
पराजय अशांस ये जरि नराधमाचे करीं ॥
चराचर बुडेल तैं मृगजळीं गिरा हे खरी ॥५७॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

जागा असें मीं तरि वैगलोंहें ॥ दुःस्वप्न हें तों म्हणऊनि नोहें ॥
चित्तभ्रमा हेतु नसेचि काहीं ॥ पित्तादि उद्रेक कदापि नाहीं ॥५८॥

(वसंततिलका वृत्त)

प्रछिन्न पक्ष पतंगा सम आजि झालों ॥
किं भग्नश्रृंगवृष तुल्य गतीस आलों ॥
गेले समस्त तनुजानुज वीर नामीं ॥
स्वप्राणपंचक इतःपर ठेविना मीं ।५९॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

शोकाब्धींत निमग्न फार घडतां बोकासुरांचा अरी ॥
तारू येक अमात्य त्याप्रति अला तारूच तो नातरी ॥
बोधी दानव पुंगवाप्रति तदा तो धीर तत्वार्थ हा ॥
कोणालागुनिहीं कदापि न सुटे होणार रीती पहा ॥ ६० ॥

(उपजाति वृत्त)

येणेंपरीचा परमार्थ तेणें ॥ प्रबोधितां केवळ मित्रतेनें ॥
क्रमेळणाग्राह्य नव्हेति केलें ॥ दैत्याधमे कृत्य तसेंचि केलें ॥६१॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

जोरावार जुलालहीं अतिशयें तो राजयाचा जनीं ॥
होराहीं बहु काळ चालत अला ज्या थोरथोराहुनी ॥
घोरात्मा उठतां सभेंतुनि कसा तो रावणासारिखा ॥
साराब्रह्म कटाहहीं दचकला धीरां बसोनी धका ॥ ६२ ॥

(शालिनी वृत्त)

नेत्रीं वक्त्रीं त्याचिया पावकाचे ॥ ते पाहोनि ज्वाळते काळकाचे ॥
देवूनी तो ताव तेव्हां मिशांला ॥ नेटें गर्जे आपुल्या पौरुपाला ॥

अन्यास्त्रा अनिवार्यसें कळुनि तैं प्रत्यस्त्र तेंचि त्वरें ॥
केलें मुक्त गिरीशभक्ततिलकें शक्रात्मजेंजि त्वरें ॥ ३९ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

न खंडुनि परस्परीं घडलि गुप्त ते अंबरीं ॥
समस्तहिं सुरासुरीं नवल मानिलें अंतरीं ॥
पुन्हा दनुज केसरी खवळुनी घनाचेपरी ॥
परंतप शिरावरी विपुल बाणवृष्टी करी ॥ ४० ॥

(उपजाति वृत्त)

स्वमार्गणी ते रण दुर्जयानें ॥ शराळि खंडूनि धनंजयानें ॥
वर्षाव केला बहु सायकाचा ॥ कचावला जीव दनुद्भवाचा ॥ ४१ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

निवातकवचांतकें कवच खंडुनीयां शरें ॥
सवेंचि तळिं पाडिलें दिविज वैरियाचें त्वरें ॥
तुरंग अणि सारथी यमपुरी विले लाविले ॥
रथावयव सर्षपास कुश खंडुनी ठेविले ॥ ४२ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

त्रैलोक्यीं प्रतिमल्ल दुर्लभ जयां भल्लें तयांच्या शिरा ॥
खंडूनी मग खांड्वारि प्रगटी गीर्वाणदत्तस्वरा ॥
देखोनी हत देवशत्रु दनुजोत्साह क्षणें मंदला ॥
क्षिप्रब्रह्मकटाह सर्व परमानंदें तदा कोंदला ॥ ४३ ॥

कीलालात्मक जेथ पूर्ण भरलें कीलालकीलालहें ॥
शस्त्रध्वस्त समस्त मस्त अरिचीं मांसेचि पंकस्वयें ॥
वीरांचे घन केशपाश अवघे शेवाळसे वाटती ॥
लाटाचे थरहीं भले वरि वरी वातान्वयें लोटती ॥ ४४ ॥

(शालिनी वृत्त)

वेतंडाच्या छिन्न चंड प्रचंडा ॥ शुंडा ज्या हो वाहती कीं अखंडा ॥
मोठे मोठे कुंडली तेच लेखा ॥ ज्यांचा लेखाहीं कळेनाच लेखा ॥४५॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

वीरांचे करछिन्न जे प्रवहती मध्यस्त ते कुंडली ॥
बोटें पांच ह्मणा तया तुह्मि ह्मणा त्यांची फणामंडळी ॥
मोठे उंचहिं अंगुळीयक मणी ते तच्छिरोरत्नसे ॥
खद्योतासहिं कांतिनें करिति जे निस्तेज खद्योतसे ॥ ४६ ॥

(वियोगिनी वृत्त)

असतां पृथु येक वाहिनी ॥ दुसरी जन्म धरीत तेथुनी ॥
जनि पद्धति सिद्ध हे असे ॥ परि येथें नवलाव तो वसे ॥ ४७ ॥

(उपजाति वृत्त)

विनाश झाल्याविण वाहिनीचा ॥ न जन्म या शोणित वाहिनीचा ॥
भीरूस जे कां बहु भीति दात्री ॥ शूरांसि सौख्यात्मक सस्यधात्री ॥

(वियोगिनी वृत्त)

हतशेष विदारुनी बळी ॥ उरल्यांसी मग लाउनी फळी ॥
विजयें विजयासि साधुनी ॥ रचिली शोणितयुक्त ते धुनी ॥४९॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

आला रणा लक्षुनि वज्रवर्मा ॥ पाहूनि वज्रायुध फार शर्मा ॥
धाडूनि पुत्रा स्तुति रत्नहुंडी ॥ दूतां करीं वर्षत पुष्पझुंडी ॥५०॥

(वियोगिनी वृत्त)

इकडें नगरी सभेंत कीं ॥ असतां संगर भीम पातकी ॥
हतशेष उगे अधोमुखीं ॥ तवं ठेले बुडुनी घनासुखी ॥ ५१ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुसावया येक पुढार घेना ॥ कुशब्द त्याच्याहिं मुखीं निघेना ॥
वस्त्रावरी घालुनि सूक्ष्म शेले ॥ कित्तेक ते फुंदत दूर ठेले ॥५२॥

(शालिनी वृत्त)

वीरस्वर्गा सर्व गेले मिळोनी ॥ निर्धारूं हा दूत चिन्हें कळूनी ॥
मूर्छा मोहें व्यापलें दानवेशा ॥ नेणों तोहीं सज्जला स्वर्निवेशा ॥

(इन्द्रवज्रा वृत)

तो मीनला वृद्ध प्रधानमेळा ॥ स्वापीतिहीं संगर भीम केला ॥
दूती मुखें हे परिसोनि चाली ॥ अंतःपुरीं येकचि गुल्लि झाली ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

माझा दक्षिणबाहु वाहुनि अणा तो वीरवर्मा भला ॥
त्याच्या भेटिस नातरी सकळहीं घेऊनि मा तें चला ॥
काळाचा निजकाळ जो तुज अशारे काळ भीमा कसा ॥
आला काळ विचित्र काळगतिकीं मोठी गमे मानसा ॥ ५५ ॥

(उपजाति वृत्त)

कोठें मम प्राणसखारि गेला ॥ सुरांतकें कां रुसभोग केला ॥
कां वज्रसेनें धरिला अबोला ॥ अमात्यहो नीट पुसोनि बोला ॥

(पृथ्वी वृत्त)

फराळ करणार जे रणिं सुरासुरांचा बरा ॥
कराळ बुजुं शक्तहीं शरिं धरा तथा अंबरा ॥
पराजय अशांस ये जरि नराधमाचे करीं ॥
चराचर वुडेल तैं मृगजळीं गिरा हे खरी ॥ ५७ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

जागा असें मीं तरि बैसलोंहें ॥ दुःस्वप्न हें तों झगऊनि नोहें ॥
चित्तभ्रमा हेतु नसेचि काहीं ॥ पित्तादि उद्रेक कदापि नाहीं ॥५८॥

(वसंततिलका वृत्त)

प्रछिन्न पक्ष पतंगा सम आजि झालों ॥
किं भग्नशृंगवृष तुल्य गतीस आलों ॥
गेले समस्त तनुजानुज वीर नामीं ॥
स्वप्राणपंचक इतःपर ठेविना मीं ॥५९॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

शोकाब्धींत निमग्न फार घडतां बोकासुरांचा अरी ॥
तारू येक अमात्य त्याप्रति अला तारूच तो नातरी ॥
बोधी दानव पुंगवाप्रति तदा तो धीर तत्वार्थ हा ॥
कोणालागुनिहीं कदापि न सुटे होणार रीती पहा ॥ ६० ॥

(उपजाति वृत्त)

येणेंपरीचा परमार्थ तेणें ॥ प्रबोधितां केवळ मित्रतेनें ॥
क्रमेळणाग्राह्य नव्हेति केलें ॥ दैत्याधमें कृत्य तसेंचि केलें ॥६१॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

जोरावार जुलालहीं अतिशयें तो राजयाचा जनीं ॥
होराहीं बहु काळ चालत अला ज्या थोरथोराहुनी ॥
घोरात्मा उठतां सभेंतुनि कसा तो रावणासारिखा ॥
साराब्रह्म कटाहहीं दचकला धीरां बसोनी धका ॥ ६२ ॥

(शालिनी वृत्त)

नेत्रीं वक्त्रीं त्याचिया पावकाचे ॥ ते पाहोनि ज्वाळते काळकाचे ॥
देवूनी तो ताव तेव्हां मिशांला ॥ नेटें गर्जे आपुल्या पौरुषाला ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

सौभद्रासि अभद्रयुक्त करितों पार्था अपार्थ खता ॥
मारा मारुनि सांब सांब निकटी धाडूनि देतों अतां ॥
हाणूनी स्व गदा गदासि वधितों तैसाच तो सात्यकी ॥
कृष्णाचें मुख अद्य कृष्ण करितों देऊनि त्या मृत्यकीं ॥६४॥

(वसंततिलका वृत्त)

छप्पन्नकोटि वधुनी यदुपापराशी ॥
त्यांच्या समृद्ध रुधिरें भरुनी सरासी ॥
स्वाप्तांसि तर्पिन अतां भृगु रामसामी ॥
मृत्यूसहीं प्रबळ मृत्यु गडी असामी ॥ ६५ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पालाणा निज सैन्य अद्य उरलें घाला गजा पांखरा ॥
बोलावा रथिये प्रयाण अपलें बोला त्वरा तें करा ॥
घालावो भरती करोनि भटहीं शूरागळे ते नवे ॥
पाला नांतरि बांधिती लहरिचे त्या लाघवी आववे ॥६६॥

येतां संगर भीम संगर करूं श्रीरंग जाणूनि हें ॥
सांगे आजि करीन जुंझ अरिसीं मींच प्रतापान्वये ॥
कांता मज अन्यथा गणिलकीं शांता मुनिचे रिती ॥
विद्यावंत नरादि ते परिसुनी आज्ञा असें बोलती ॥६७॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंव्हेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्र माला ॥ हे अर्पिली यादवसत्तमाला ॥६८॥

॥ इति श्रीकृष्ण अष्टम मंजरी संपूर्ण ॥

॥ श्री कृष्णनवम मंजरी ॥

॥ श्रीरामकर्ता ॥

(मालिनी वृत्त)

दशशत हय ज्या तें जुंपिलें येक वेळा ॥
परम निपुण चौधे सारथी चौं दिशेला ॥
कनकमय सुरलीं ज्यासि शृंगार केला ॥
वररहिं वरिं ऐशा दैत्य सन्नद्ध ठेला ॥ १ ॥

(उपजाति वृत्त)

बोले हरीसीं रणभीमवाचा ॥ गोपाधमा कां मरसी फुकाचा ॥
ठावा तुझा विक्रम सर्व मा तें ॥ पळूनि जा राखुनियां भ्रमातें ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

मत्ता होउनि धांवतो हरिवरी कुत्ता जसा दुर्गुणी ॥
लत्ता हाणिल तो झणोनि सहसा सत्ता न जाने मनीं ॥
तत्तादृक् दनुजें पहा मदभरें चित्तामधें पोळुनी ॥
हृत्तापघ्न प्रभूसि देउं सुतनू वित्तासि आला झणी ॥ ३ ॥

तांरे मातुनि मातुळा निवटिलें तद्बांधवा आटिलें ॥
चोरूनी घृत वांटिलें निजगड्या भौमासुरा छांटिलें ॥
गोपाचें कुळ बाटिलें वधुचिया प्राणासि उच्चाटिलें ॥
कुब्जे लागि हिलाटिलें चरित हें म्यां सर्वहीं जांटिलें ॥ ४ ॥

(आर्या वृत्त)

काळ तुरुष्काभेणें पळतां थोडी वसुंधरा झाली ॥
मुचुकुंदाच्या धर्मे वांचुनि आलासि सत्य वनमाळी ॥ ५ ॥

(उपजाति वृत्त)

बकाचिया तां निधनासि केलें वत्सासुरा वंचुनि मारियेलें ॥
घेऊनियां जीवहिं गाढत्राचा स्व पौरुषा वर्णिशि गाढत्राचा ॥६॥

(मालिनी वृत्त)

विकट तट्टु खटीचे मारिलें त्या अरिष्टा ॥
अजगर वधुनीयां साधिली अप्रतिष्टा ॥
प्रकट शकट गाडा भंगितां कोण थोरी ॥
रजक निवटिला तां मांडुनी वस्त्र चोरी ॥ ७॥

(उपजाति वृत्त)

ऐकूनि ऐसी दनुजेंद्र वाणी ॥ तावूनि नेत्रद्वय चक्रपाणी ॥
वाक्सायकें त्याप्रति शीघ्र हाणी ॥ घडेल त्याची जसि मानहाणी ॥

(मालिनी वृत्त)

अगणित बळ सिंधू दैत्य जे विक्रमाचे ॥
धरुनि विविध सोंगें जन्मलें तेचि साचे ॥
शतमख मुख देवां घातलें पाद्य ज्यानी ॥
समरि निवटनें त्या श्रेष्टता थोर मानी ॥ ९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

रांढोळी मजसीं तुवां बहुतसी केली अशा दुष्कृती ॥
कांडोरीं करणें तुझी तिळ तसी हे जाणगा निष्कृती ॥
धांडोळीं स्थळ गुप्त वस्ति स वदें कीं मी तुझा या रिती ॥
धांडोरा पिटितों कधींहिं न वधीं नम्रा अनाथाप्रती ॥ १० ॥

(शालिनी वृत्त)

आवेशला ऐकुनी दैत्य पापी ॥ लाऊनियां बाण असंख्य च्यापीं ॥
तो मोकळी लौकरी तैं सरारा ॥ जाती बळें अंबरीं ते भरारा ॥११॥

(शिखरिणी वृत्त)

तदां पत्ती हत्तीपरि हरिवरी ते हुलकले ॥
मदें स्वारीं स्वारी गणुनि विभु घोडे उचलिले ॥
महावंतीं दंतीं डसुनि अधरा ग्रेकवटिले ॥
रणप्रांती दंती घण घण निनादें ढकळिले ॥ १२ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

विपक्षहिं तुरंग ते सुर विपक्ष सेनेंतिले ॥
सपक्ष गरुडापरी प्रभुसमक्ष मीं पावलें ॥
अपक्षइ तया जणूं सदृढ पक्षपातासटीं ॥
विलक्षण असी मती सुचालि ते क्षणीं हृत्तटीं ॥ १३ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

ऐरावताचे कुळिचे ह्मणोनी ॥ सैराट ते वातगती जिणोनी ॥
आरूढले विष्णुपदींहिं हस्ती ॥ साधूं जणूं विष्णुपदींच वस्ती ॥

(मालिनी वृत्त)

निहित हृदय कृष्णीं जे रणालागि येती ॥
स्वहितपर अहो ते आत्मशत्रू नव्हेती ॥
चरमसमइं चित्तीं भाव जो जो ठसावे ॥
सकळ जनहिं तो तो निश्चयें भाव पावे ॥ १५ ॥

(पृथ्वी वृत्त)

हृदालइ जयाचिया प्रबळ वैर तें पैसलें ॥
सदा ह्मणउनी मनीं अजितरूपडें बैसलें ॥
असूत्क्रमण ऐसिया समइं जाहल्यानें कसा ॥
सपापहिं अपाप ते न पवती हरीचा ठसा ॥ १६ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

पावोनि कृष्णासम संप्रदाना ।। पाहूनि ते वेळ सुखप्रदाना ।।
बाहूनि केलें स्व असुप्रदाना ।। याहूनि साफल्य दुजें कदा ना ।।

(रथोद्धता वृत्त)

मक्षिका मशक त्या पिपीलिका ।। याचिया निवटितांहिं मालिका ।।
पूर्व रूप असती तशापरीं ।। मांडिली दनुजसैनिकीं परी ।। १८ ।।

(मालिनी वृत्त)

अगणित शर जाळें मोकळूनी इसाळें ।।
उडवित बहु साळें वैरियांची सिसाळें ।।
रिचवति सुर साळें तें निरुद्धें ढिसाळें ।।
रणविगहरसाळें लाभले तैं भुसाळें ।। १९ ।।

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेव्हां दानववृंद कर्तकचलद्विद्युल्लतेचेपरीं ।।
शस्त्रांचा भडमार थोर जहला त्या मारतातावरी ।।
धारावृष्टि अतूट नीट घडतां धाराधराची वरी ।।
जैसा तो न चळे हिमाचळ तसा निष्कंप ठेला हरी ।। २० ।।

जैसें अंधक झुंझतां पुरहरें आरंभिलें कौतुका ।।
मर्दू दानव मंडळी उतरला श्रीकांत त्याच्या तुका ।।
तत्तत्प्रेरित आयुधीं फिरुनियां त्यांसीच पैं मारिलें ।।
नेणों श्री हरिनें तदा हरिहरा द्वैतासि पैं सारिलें ।। २१ ।।

(भुजंगप्रयात वृत्त)

धनुष्यें रणीं वाजती तें करारा ।। शरांचे नभीं वृंद जाती सरारा ।।
भयें होउनीयां मनाचा फरारा ।। पळूं टेंकलें दैत्यगाढ मरारा ।।२२।।

(मालिनी वृत्त)

निजबळ हरिरूपीं सर्वथा तें न चालें ॥
खगपतिवरि वेगें वर्षती बाण भाले ॥
अगणितपरि त्याचें रोम तेंहीं न हाले ॥
ख जइं तइं निराश स्पृष्ट ते दुष्ट झाले ॥ २३ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तेव्हां पंकजलोचना पडिलिकीं अत्यंत आलोचना ॥
जिंकावे रिपु वंचनापर कसे ज्यांलागि लेखाच ना ॥
दैत्यप्राण विमोचना तंवं जगद्भूषावळी कांचना ॥
तो मीं राघव सूचना असि उठे चित्तीं दयोदंचना ॥ २४ ॥

(शालिनी वृत्त)

गांधर्वास्त्रे म्यांच रामस्वरूपें ॥ रक्षो वृंदें ध्वंसिली तें अपूर्वे ॥
त्या शस्त्रेंची दैत्य प्राणाहुतीसी ॥ ध्यावें रीती हे गमे नीगुतीसी ॥

(मालिनी वृत्त)

पुरहर रघुवीरामात्र तें अस्त्र ठावें ॥
बळ करुनि तयाचें शत्रु नाशा उठावें ॥
ह्मणुनि कमलनेत्रें नीट निर्धार केला ॥
सदय हृदय मोठा भक्तिचा जो भुकेला ॥ २६ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

कर्णारिचा प्राण धनुर्गुणासी ॥ कर्णांत वोढूनि निधीगुणासी ॥
मंत्र प्रतिष्ठापित अस्त्र सोडी ॥ वारूं अरीची धनयुद्ध वोढी ॥२७॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

नादें व्योम कडाडिलें ख शिर तैं भोगीश्वरें झाडिलें ॥
तेजें तैं जग वेढिलें द्युमणिनें मार्गे त्वरें काढिलें ॥

दैत्यासी ठक पाडिलें क्षण लवें त्यालागि पच्छाडिलें ॥
बाटे मूळचि धाडिलें जणुं यमें गर्वें असें नाडिलें ॥ २८ ॥

(मालिनी वृत्त)

उदित विभव त्यांचे पूर्वकर्मानुसारे ॥
त्रिभुवन नटलें तैं कृष्णरूपेंचि सारे ॥
हरिमय अपणाहीं पाहती शीघ्र काळें ॥
त्वरित जडुनि गेलें द्वैतवक्त्रीहिं काळें ॥ २९ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

पूर्वे कृष्ण दिसे फिरूनि पहतां श्री कृष्ण तेथें वसे ॥
शस्त्रीं कृष्ण वसे स्व वस्त्रपटलीं कृष्णैक्य वेगें घुसे ॥
नेत्रीं कृष्ण ठसे जनौघ गमती प्रत्यक्ष श्री कृष्णसे ॥
कृष्ण द्वैत रुसे अशेष जहले ते कृष्णजीचे पिसे ॥ ३० ॥

उद्बोधें जसि सांख्यसृष्टि हरपे येकाक्षणाभीतरी ॥
तैसा दैत्य समोह तो वितुळला वातें घनाचें परीं ॥
युद्धीं त्या जय लाभुनी यदुवर श्री पांचयजन्य स्वरें ॥
देवाचें हरि दैन्य सैन्य अरिचें मर्दूनि हर्षोत्करें ॥ ३१ ॥

जेणें दानव दैत्य कोण पतथा पापिष्ट या वेगळें ॥
केलें छिन्न विशंक अंकुर तसे निस्संख्य लोकागळे ॥
ज्वाळा मंडित जें धगद्धगित पैं मार्तांड कोटीपरी ॥
अैसें चक्रहिं शक्र वैरिनिधना सोडूं सजे जो हरी ॥ ३२ ॥

आली तो पुरुषोत्तमासि पहतां सद्बुद्धि दैत्योत्तमा ॥
तेणें मर्दुनि हृत्तमा हरिपदीं ठेवी निजांगोत्तमा ॥
देई त्यासि रमावरें अभय पैं सांडूनि वैरक्रमा ॥
तो प्रार्थी अति संभ्रमाढ्य हरिसी वर्णीत तद्विक्रमा ॥ ३३ ॥

(मालिनी वृत्त)

हरिगण हत जैसे प्रेरुनीयां महेंद्रा ॥
सकळहिं उठवीले राघवें यादवेंद्रा ॥
करुनि शतमखासी शासना क्षिप्र आतां ॥
जितवि अखिळ माझें सैन्य तैसेंचि नाथा ॥ ३४ ॥

(उपजाति वृत्त)

आली कृपाब्धीस तई कृपाहे ॥ गुणाभिरामा वदनाब्ज पाहे ॥
तदिंगिता जाणुनियां तथास्तु ॥ ह्मणे चिदानंद निधान वस्तु ॥

(स्वागता वृत्त)

जीवदान सकळां यदुवीरां ॥ त्वां दिलें हिमकरान्वय हीरां ॥
काय देउनि तुतें उतराई ॥ होइजे भुजगनायकशाई ॥ ३६ ॥

(शार्दुलविक्रीडित वृत्त)

जैसी दत्त विदेहवंश तिलकें श्रीराघवा जानकी ॥
किंवां त्यां तुहिनाद्रिनें निजसुता अर्धेंदुचूडानिकां ॥
भामा रूपवती जसी वितरिली सत्राजितें तूजहीं ॥
मीहीं तेविं समर्पितों प्रभु तुतें मत्कन्यका निश्चयीं ॥ ३७ ।

(शिखरिणी वृत्त)

तुझी कन्या पूर्वीं परिणिलि मनें म्या गुणवती ॥
तिणें हीं मीं तैसा हृदइं वरिजेलों निज पती ॥
स्वपुत्री हे तां हीं वितरिलि मनःपूर्व मजला ॥
गमें येणें स्वर्णा सुपरिमळ संबंध घडला ॥ ३८ ॥

(उपजाति वृत्त)

तुष्टोनियां संगर भीम नामा ॥ करूनि श्रीकृष्णपद प्रणामा ॥
निजाप्त सेनेसहित स्वधामा ॥ चाले मनी ध्यात अवाप्तकामा ॥

(वसंततिलका वृत्त)

मर्दूनियां सकळ दानव पापरासी ॥
  ऐसा प्रभू विलसतां विजयाश्रियेसि ॥
येरीकडे सकळहीं हरिपादपद्मा ॥
  तैं प्रार्थिती प्रथित जोडुनि हस्तपद्मा ॥ ४० ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

सुरासीं न लेखी स्वयंभू पुरारी ॥ मुरारी असा जिंकिला तां सुरारी ॥
नराहूनि निःशेष गेले भरांरा ॥ अराती धरूनी भयाचा दरारा ॥

(उपजाति वृत्त)

गुणाभिरामाहि गुणाभिरामा ॥ त्वद्बंधु रामा अणि राधिकामा ॥
भामादिरामासहि द्रष्टुकामा ॥ कामासि त्या लाग अवाप्त कामा ॥

(भुजंगप्रयात वृत्त)

प्रलंबारितो पाहतो वाट देवा ॥ विलंबा न कीजे अतां वासुदेवा ॥
कदंबा यदूच्या सवें घेउनीयां ॥ अदंभा चलावें जगत्पूजनीया ॥

(उपजाति वृत्त)

गुणाभिरामा हृदयस्थ भावा ॥ जाणूनियां पूर्ण शुभस्वभावा ॥
होऊनि उद्युक्त रथावरी तो ॥ आरूढला स्त्रीसह श्रीहरी तो ॥४४॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

झाला तो रथिं सारथी अतिरथी सिद्धार्थ पार्थ स्वयें ॥
  प्रेमें ढाळिति च्यामरें कुमर ते प्रद्युम्न सांब द्वयें ॥
माथां छत्र धरी गदानुज रमानाथाचिया आदरें ॥
  मुक्ताचूर्ण विलेपुनी वितरितो सौभद्र वीटी करें ॥ ४५ ॥

(स्वागता वृत्त)

श्याम जो न कहिं मोहमदानीं ॥ दारूकाख्य धरितो पिकदाणी ॥
भक्ति भाग्यनिधिनें युयुधानें ॥ मोरचेल करिजे सुविधानें ॥४६॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

देवाचा रथ तो मनोरथ गती येतां पुढें रोकडे ॥
धावोनी कथिती समस्तहिं मुखें वृत्तांत रामाकडें ॥
शृंगारा नगरी मनोहर बरी हे बोलतां वैखरी ॥
तेणें तद्वचनावरून चर तैं आज्ञापिती यापरी ॥ ४७ ॥

(स्रग्धरा वृत्त)

शृंगारा नीट आतां नगर न चुकतां येकहीं वीदि रंगे ॥
रंगारा सर्व भिंतीवरि बहुविध ल्याहा सुचित्रें सुरंगे ॥
बांधा उद्दाम रत्न प्रकर घटित हें तोरणें ठायिं ठायीं ॥
गंधांबूनेंचि शिंपा अजि पथ अवघे येतसे शेषशायी ॥ ४८ ॥

(आर्या वृत्त)

आराधूं राघेशा सद्गुण सस्नेह दीप रूपानें ॥
प्रतिसद्मींहीं ठेला वैधूंसा योज्य सौध सोपानें ॥ ४९ ॥

(इन्द्रवज्रा वृत्त)

येतां प्रभूसी सुगुणाभिरामा ॥ हर्म्यावरी वेघुनि पौररामा ॥
वोवाळिती सर्व सुवर्ण तार्टी ॥ वर्षे हरी चौंकरिं रत्न थाटी ॥५०॥

(उपजाति वृत्त)

कल्याणगात्रें कमळाकळत्रें ॥ कारुण्यपात्रें कमनीयनेत्रे ॥
द्वितीय कैवल्यपुरीं स्वतंत्रे ॥ प्रवेशतां डागिलि फार येत्रें ॥५१॥

(मालिनी वृत्त)

सकळहिं जन माथां ठेउनी अंजलीसी ॥
प्रणमिति हरिमूर्ती मानुनी माउलीसी ॥
शिशुसि निरखितां थे जेविं मातेसि पान्हा ॥
हृदइं पघळला हो त्यापरी देवराणा ॥ ५२

(वसंततिलका वृत्त)

श्रीमत्पदाब्ज नयनोत्पलमालिकानी ॥
शृंगारितां अतिशयें पुर वायकानी ॥
आनंदले हृदयनंद सुनंदनाचे ॥
जें ध्येय वस्तु सनकादि सनंदनाचे ॥ ५३ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

मात्सर्यें सवतीचिया स्खलना थोवा निरुत्साहसा ॥
वैदर्भीविण तो प्रभू समजला जो भानु हृत्सारसा ॥
त्रासें तो शशि मित्र नेत्र निकटीं सत्राजिती पातली॥
मांडाया प्रणयप्रयुक्त कलहा निंदास्तवीं रातली ॥५४॥
माया लोभ तुतें नसें तिळभरी मायावि या अंतरीं ॥
जाया मीं सहचारिणीहिं असतां छाया जसी ती परी ॥
व्हायासी निज मानभंग भवतो आयास दुर्दानवी ॥
दायादीण उरावरी अणियली तां यादवेंद्रा नवी ॥ ५५ ॥

(द्रुतविलंबित वृत्त)

जनक केकय राज भला कसा ॥ जनक तो दुसरा जणुं ठीकसा ॥
जननि येकचि दुष्ट तयासटी ॥ जनमली जगिं केकइ बोखटी ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

तैं जीची जननी तथा जनक तो दुष्टासुरी संतती ॥
तेथें दारुण देवता निपजली जे कर्कशा कीं अती ॥
तूतें वंचुनि पंचबाण वशगा भाकेसि गोऊनियां ॥
दृष्टादृष्टि नव्हे तसी करिल ते गोष्ठी सपत्नीचिया ॥ ५७ ॥
माथां वंदुनि मंथरा वचन तें नाथापसूनी अर्धी ॥
घेऊनी दृढ भाक ठेउनि बऱ्या गाहींहिं पाहीं तधीं ॥

धर्मात्मा मृदु सत्यसंध परमच्छंदानुवर्ती तया ॥
श्रीरामा वनवास खेद दिधला जीणें त्रिलोकप्रिया ॥५८॥

(पृथ्वी वृत्त)

तसीच अजि पंकजप्रभवकन्यका मोहिनी ॥
स्ववश्य कनकांगदा करुनियां जगन्मोहिनी ॥
रमावर व्रतामिसें पति करींच धर्मांगदा ॥
अमस्तक करावया सजलि विस्तरूनी मदा ॥५९॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

ज्याचा पूर्वज कामपाळ भगिनी कामेश्वरी सुव्रता ॥
साक्षात्कामाचि पुत्रकामचरहीं जो काम काम स्वता ॥
ज्याचे दासहिं काम काम करिते जो कामदाचा सखा ॥
त्या तूतेंहिं अकाम वेद वदती किं आत्मकामाठका ॥ ६० ॥

(उपजाति वृत्त)

करूं स्मराची परि पूर्व चर्या ॥ घडी न सोडी वधु साहचर्या ॥
जो त्या तुझ्या निस्सम ब्रह्मचर्या ॥ गाती पुराणें वदुं कोण चर्या ॥

(वसंततिलका वृत्त)

ऐसा विनोद करितां कमलायताक्षी ॥
वैदर्भिचें वदन लक्षित विश्वसाक्षी ॥
येरी सदुत्तर वदुं सजली गुणाची ॥
जेकां अनन्यदयिता निज निर्गुणाची ॥ ६२ ॥

श्रीमीनजीवन निरामय निर्विकारा ॥
जी मीं नमूनि कथितें अपल्या प्रकारा ॥
चामीकरांबरधरावरि कोटि दारा ॥
स्वामी मजप्रति अभीष्टचि तें उदारी ॥ ६३ ॥

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

आपन्नार्ति निवारका यदुपते दैत्यालिसंव्हारका ।।
कारुण्यांबुधि तारकाधिप मुखा भक्तावळी तारका ।।
चाणूरांध्र विदारका सुखघना गोवर्धनोद्धारका ।।
की जे पावन मंदिरा मुरहरा गोपी मनोहारका ।। ६४ ।।

(शालिनी वृत्त)

भावार्थाचा देव मोठा भुकेला ।। लागे पाठी तो जऱ्ही दूर केला ।।
वैदर्भीनें वोपितां प्रेमलांचा ।। गेला तेथें तो गडी प्रेमळाचा ।।६५।।

(पृथ्वी वृत्त)

असो हरि असोनिहीं सकळिं वस्तुता तो नसे ।।
नसोनि भरला असे वदति आत्मवेत्ते असे ।।
विदर्भ कुमरीचि यापरि सुभक्तिनें वोढिला ।।
तिच्या हृदयमंदिरीं अणुनि शीघ्र तो सोडिला ।। ६६ ।।

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

मंचारूढ रमाधिनाथ असतां पंचाननाचा सखा ।।
पंचार्ती करि पंच पंचकिं तया देवी प्रपंचाधिका ।।
संचारा न करूनि अन्य विषईं तद्रूप ठेली कसी ।।
जैसी सैंधव खंडिका समरसी सिंधूमधें सज्जसी ।। ६७ ।।

(मालिनी वृत्त)

अनवरत विभू तो आदरें भोगिल्याहीं ।।
क्षणहिपण वियोगू त्या न साहेचि काहीं ।।
पदरज महिमेनें ते शिळाहीं पुरंध्री ।।
घडुनि लुद्धुनि ठेली नित्य या रामचन्द्रीं ।। ६८ ।।

(उपजाति वृत्त)

गुणाभिरामाहि अवाप्तकामा ॥ पाऊनि झाली परिपूर्ण कामा ॥
कृष्णांगसंगाविण ते रिकामा ॥ न काळ कंठी तरिहीं सकामा ॥
जातां सपत्नी सदनासि नाहो ॥ तें अन्यपत्नीप्रति साहिनाहो ॥
सखेद गेल्या जवं आत्मगेहा ॥ तों पाहती तेथ सुखैक देहा ॥७०॥

(उपेंद्रवज्रा वृत्त)

ठसावला जे त्रिमनःप्रदेशीं ॥ तसाचि तो देखुनि बाह्यदेशीं ॥
विसांवल्या सर्वहिं कृष्णनारी ॥ असा विलासी प्रभु पूतनारी ॥७१॥

(वसंततिलका वृत्त)

होतां उदो स्वहृदयांबरिं कृष्णचंद्रा ॥
आनंद सिंधुस अली तइं वृद्धिसांद्रा ॥
तेथेंचि पोहत सदैव मुकुंददारा ॥
ठेल्या अनन्य हरिशीं मिळुनी उदारा ॥ ७२ ॥

(उपजाति वृत्त)

पुण्यावतारें परम प्रभावें ॥ प्रतापसिंव्हेंद्र नृपें स्वभावें ॥
गुणाभिरामा सुचरित्र माला ॥ हे अर्पिली यादव सत्तमाला ॥७३॥

॥ इति श्री कृष्ण नवम मंजरी संपूर्ण ॥

काव्य २१३८८ दि. २२८३

श्रीविद्या मुद्राक्षरशाला, कुंभकोणम्.

REFBK 0021387

REFBK-0021387

॥ शुद्धि पत्र ॥

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
१	१२	वंदूं	वंदू
२	४	क्षाळिती	क्षाळिती
३	६	सांखींहीं	सांख्यींहीं
,,	१९	श्रीराब्धीसी	क्षीराब्धीसि
६	२	अनुभिषपण	अनिमिषपण
७	६	देखा	देखा
८	१	वसविते	वसविते
१०	शेवटची	प्रसूस	प्रभूस
१२	३	चित्तारियां	चित्तारियें
,,	१८	श्लघ्य	श्लाघ्य
१७	१२	अशापुरीं	अशापरी
,,	१६	हृच्चाळकाचें	हृच्चालकाचें
१८	९	सरोरु हासे	सरोरुहासे
२०	१०	गुनी	गुणी
२१	३	सांव	सांब
,,	७	चरमुखें	चरमुखें
२२	१६	अब्धि ज्यावर	अब्धिज्यावर
२३	५	सवंगड्या	सवंगड्यासंगे
,,	११	कुल	कुच
२६	४	भुजनि	भजुनि
,,	१६	सांभ	सांब